

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

25. 7. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1804

ЗАШТО СЕ СМЕЈАО АРТУР КЛАРК

Фирма

Веровати или не!

ЖЕНЕ

ИЗ ПЛЕМЕНА
ДЖАК СА БОРНЕА
НОСЕ МИНБУШЕ
ОД НАНИЗАНИХ
АЛКИ ТЕШКЕ
И ПО 2,5
КИЛОГРА-
МА.

ЖИТЕЉИ РЕКА

НА РЕЦИ ПЕЈКЈАНГ У
КАНТОНУ (КИНА) МНОГЕ ПОРО-
ДИЦЕ СТАНУЈУ У ЧАМЦИМА.
НЕКИ НИКАДА НИСУ КРОЧИЛИ
НА ОБАЛУ.

Млашило за жичо

КОЈЕ СЕ
И ДАНАС КО-
РИСТИ У ТУРСКОЈ,
САСТОЈИ СЕ ОД
ДАСКЕ СА
КАМЕНИМ
КЛИНОВИМА, А
СТАРО ЈЕ ВИШЕ
ОД 2000
ГОДИНА.

ШАРГАРЕПА

КОЈУ ЈЕ ЈЕДНОГ ДАНА КУПИЛА
ЕВА ЏЕЈМС ИЗ ДЕТРОИТА, (САД)
У СВОМ СРЕДИШТУ „КРИЛА“
ЈЕ МАЛИ ДИЗАМАНТ.

СУПЕРПОЛИГЛОТА

ШВЕЂАНИН ПЕР
ХАКАНСОН (1892-1929)
ЗНАО ЈЕ 39 ЕВРОП-
СКИХ ЈЕЗИКА И ДОШ
АРАПСКИ И
ПЕРСИЈСКИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● француски сликар Ми-
шел Геранже изабрао је веома
необичан атеље – Мон Блан. Он
је на глечеру на надморској ви-
сини од 4400 метара израдио ги-

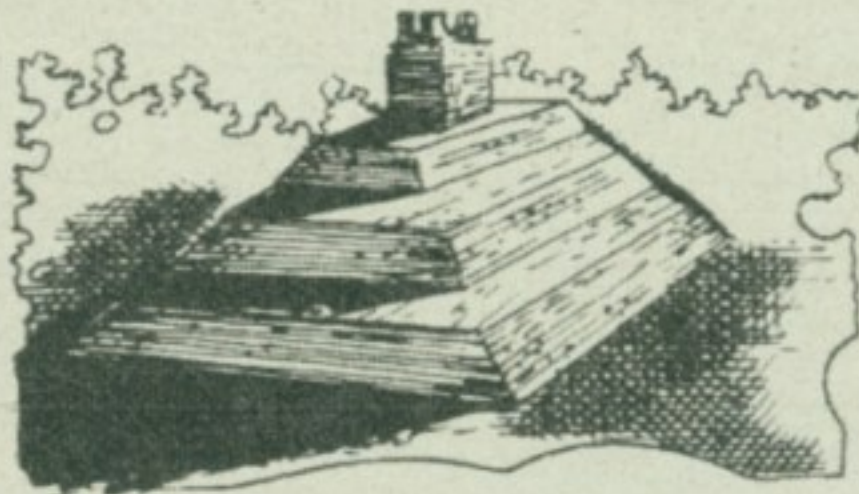

гантску слику. На падине најви-
шег европског врха спустио се
средином марта. Из хеликопте-
ра, и помоћу пумпе обојио је
1500 m² снежне површине у
жуто, плаво, зелено, црвено...
Месне власти сложили су се са
овим Геранжеовим подухватом
јер је сликар употребио боје ко-
је ће временом, под дејством
суница и ветра, нестати.

●●● кардинал Ђузепе Гаспаро
Мецофанти који је живео по-
четком прошлог века никада

није напуштао своју родну Ита-
лију. Ипак, говорио је 114 јези-
ка и 72 дијалекта. Да би, реши-
мо, научно кинески било му је
потребно само четири месеца.

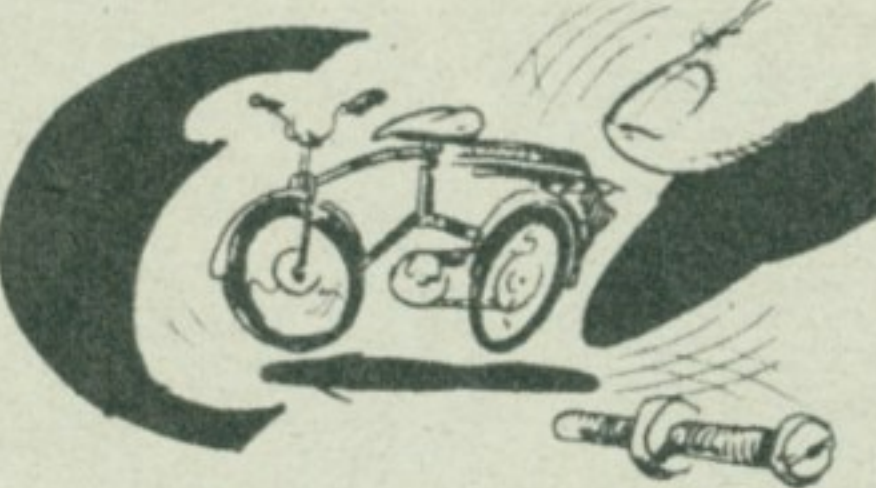
●●● најстарије цивилизације
Јужне Америке пронађене су на
релативно малом простору, на
обали Пацифика. Ту је најста-
рије перуанско царство Шавин,
јужније у области Паракас су
Наске, затим култура Тихуана-
ко крај језера Титикака. Све су
ове цивилизације почетком 15.

века освојиле Инке, а све зајед-
но 1532. шпански конквистадо-
ри.

●●● Немци Ото Тропман и
Винфрид Рулофс израдили су,
како тврде, највећи и најмањи
бицикл на свету. Овај први ви-

сок је 2,10 метара, а дугачак је
као два аутомобила (4,40). Си-

ћушни може да стане на длан,
дугачак је само 83 mm, а висок
је 60, а ипак беспрекорно ради.

●●● човек може да разликује
од две до четири хиљаде шпри-
са.

●●● пољски научници пред-
лажу да се створи нова наука
генетотрофија (комбинација
медицине, генетике и диетоло-
гије) која би се бавила одређи-
вањем исхране појединаца у за-
висности од њихових генетских
особина. Практично, за сваког
човека, посебна дијета.

●●● таваница сале за састанке
у јапанском Доњем дому пре-
кривена је стаклом које држе

метални рамови. Пошто су у
главном граду Јапана помера-
ња тла честа, испод сваке сто-
лице налази се каица коју у
случају земљотреса сваки по-
сланик мора да стави на главу.

●●● група америчких лекара
која је пуних седам година пра-
тила здравље 7700 Хавајаца ут-
врдила је да они који пију пиво
имају веће шансе да преживе
инфаркт. Још није откривено
како то пиво помаже, али се зна
да га у неким земљама препору-
чују спортистима после напор-

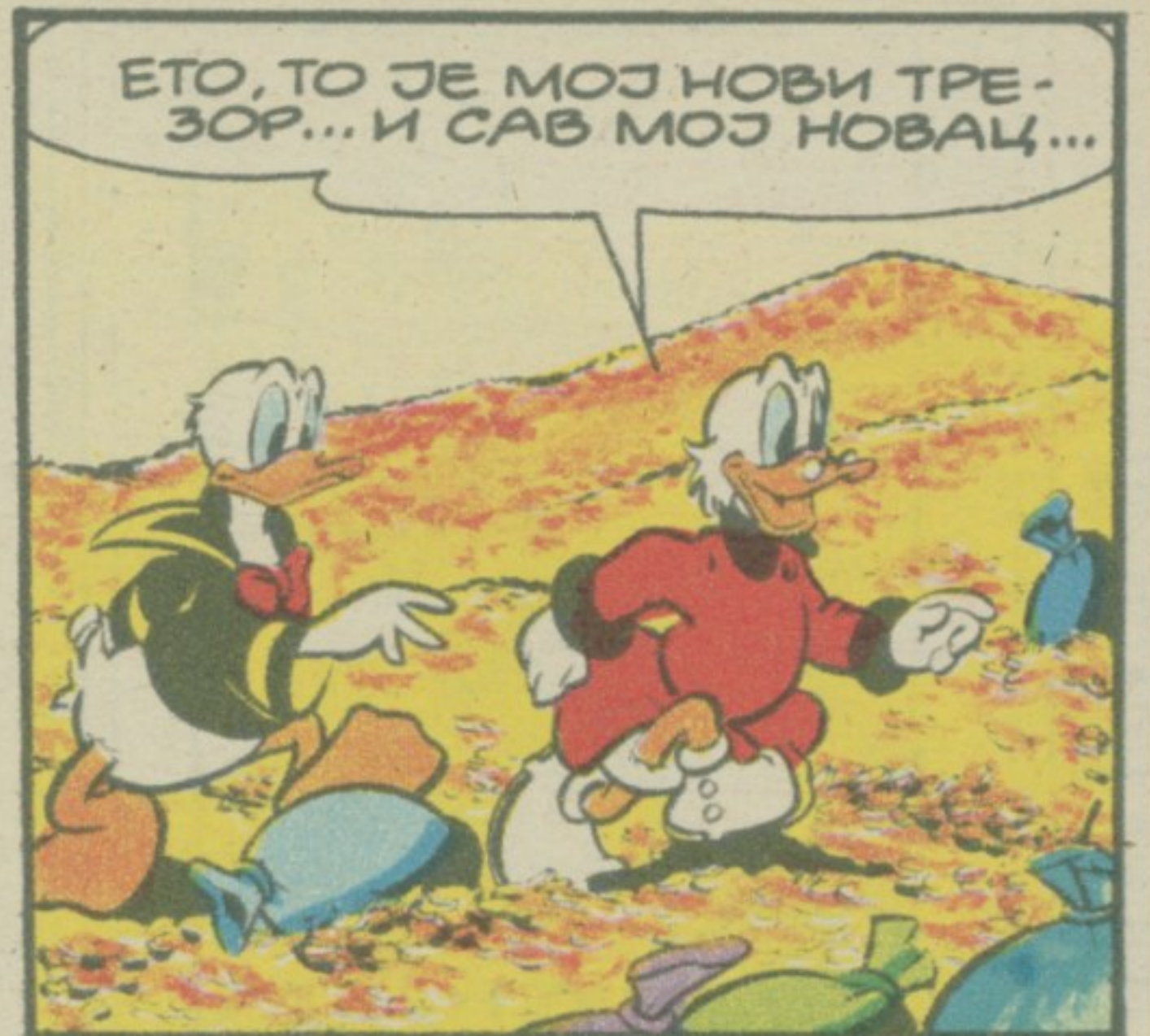
ног тренинга јер је хранљиво,
садржи квасац и много витами-
на.

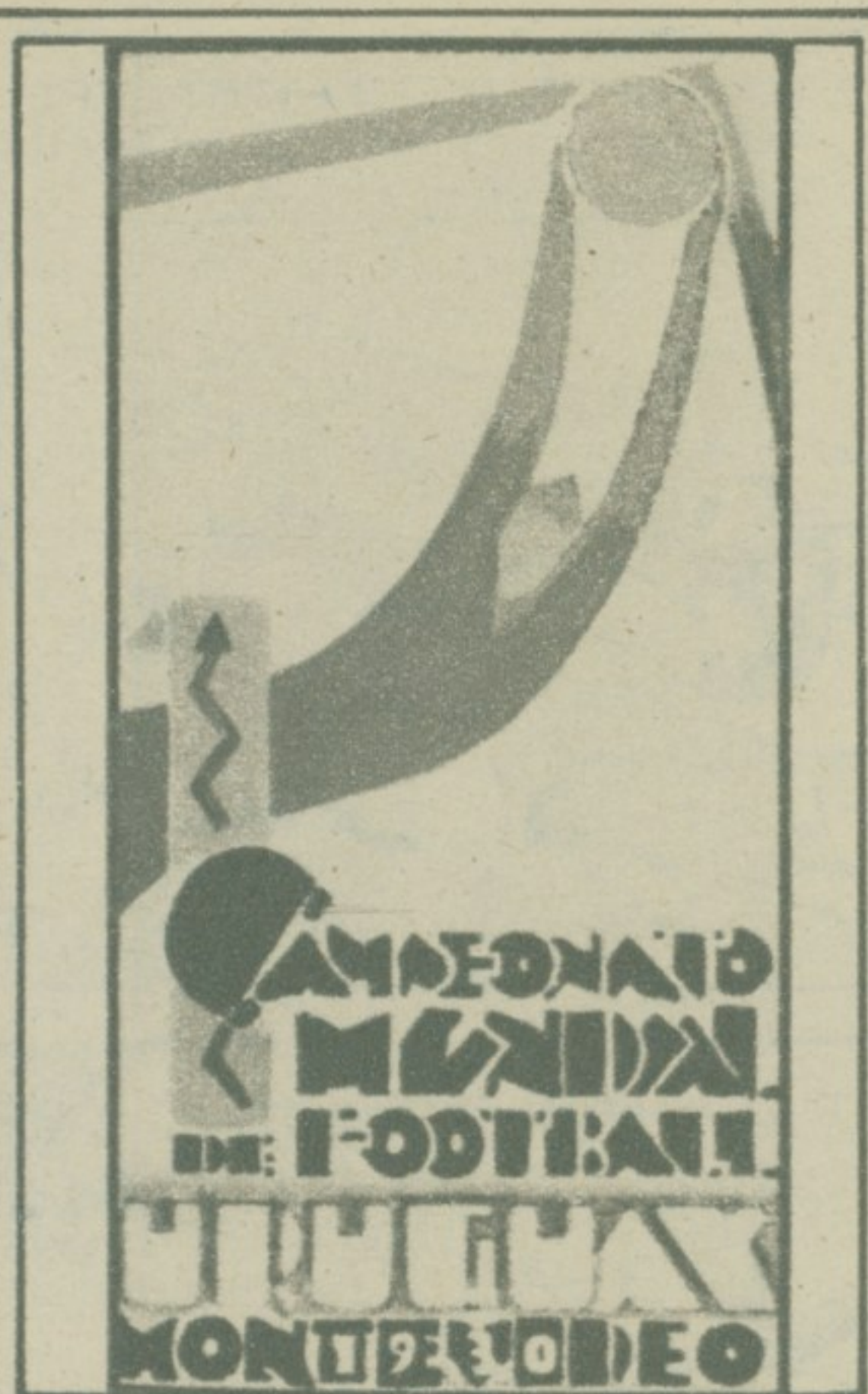
●●● према прорачунима
француских астронома, ако се
освајање космоса настави овим
темпом, човек ће за 30 милиона
година населити целу галаксију.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

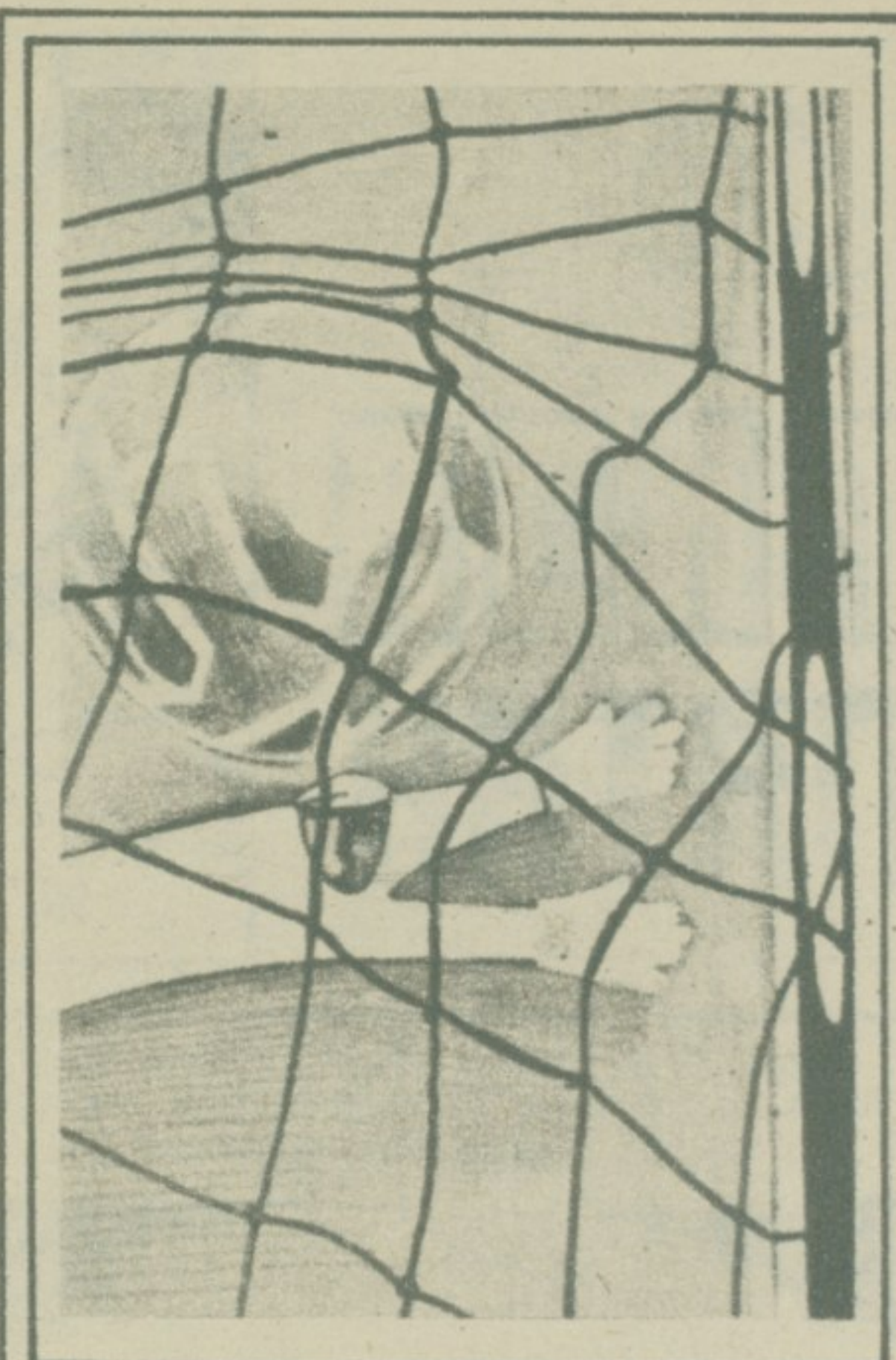

УРУГВАЈ 1930.

БРАЗИЛ 1950.

ШВАЈЦАРСКА 1954.

ТО МОНТЕВИДЕО ВИ

Статистичке чињенице говоре да ипак нисмо фудбалски маџији кашаљ, а требало је заправо свих досадашњих 13 пута да будемо и светски прваци! Увек нам је недостајала нека ситница: поузданији голман, јача одбрана, убојитија навала и паметнији селектор. Наше немогуће могућности почели смо да доказујемо још далеке 1930. године у Монтевидеу на Првом светском првенству.

Тренинг на Атлантику

Фудбалски свет позвао је у Монтевидео лично Жил Рима, француски богаташ који је пуне 33 године био председник ФИФЕ 1921–1954. обећавајући победнику „Богињу победе“ пехар од жеженог злата! Чим је један Француз позвао цео свет, уверљиви Енглези сматрајући да фудбал не може никако бити ничији посао осим њихов, одбили су да играју на том „провинцијалном турниру“, а следиле су их тадашње фудбалске велесиле Европе: Немачка, Италија, Чехословачка, Мађарска, Аустрија... Преко океана су кренуле само четири репрезентације старог континента: Белгија, Француска, Румунија и Југославија. Заправо, и ми смо послали селекцију Београдског лоптачког савеза јер су Ногометни савези Сплита, Загреба, Суботице и Сарајева бојкотовали Куп Жила Римеа. Дакле, и без републичко-покрајинских фудбалских савеза, нисмо ни онда били баш сложни. Путовало се лађом од Марсеја у Француској до Монтевидеа пуних 18 дана и ноћи. Тадашњи селектор, иначе архитекта, Бошко Симоновић свакодневно је одржавао тренинге

на броду, а наше играче дочекао је лично Жил Рима. Одређено је да играмо у другој групи са Бразилом и Боливијом. Требало је да будемо топовска храна за фаворизоване карике, заједно са Боливијом, јер је само победник групе ишао право у полуфинале. Колики је фаворит био Бразил говори податак да је једино пред ту утакмицу изостала кладионица на стадиону пошто нико није био тако луд да стави свој новац на неке „брђане са Балкана који су до сада можда и видели лопту, али да играју са Бразилом? Па то је смешно!“

На стадиону „Центурио“ у Монтевидеу тог 14. јула 1930. године утакмица је почела у 14.15 часова по прохладном зимском дану (јул је најхладнији месец у Уругвају). Југославија је играла у саставу: Јакшић, Ивковић, Михајловић, Арсенијевић, Стевановић, Ђокић, Тирнанић, Марјановић, Бек, Вујадиновић и Секулић. Била је то, заправо, екипа београдског БСК-а појачана нашим „фудбалским гастарбајтерима“ у Француској где су као професионалци играли: Бек, Секулић и Стевановић. Већ у 30. минуту првог полувремена било је – 2:0 за Југославију! За само осам минута најмлађи наш играч Тирнанић (напунио је тада тек 18 година) и интернационалац Ивица Бек дали су ефектне голове. Стадион је био шокиран, а када су Бразилци навалили из све снаге, на сцену је ступио наш голман Милован Јашкић. До краја утакмице примио је гол од бразилског капитена Нета (сина чувеног књижевника Келха Нета) али су сутрадан све новине у Уругвају пи-

ОД ДОСАД ОДРЖАНИХ 13 ФИНАЛНИХ ТУРНИРА СВЕТСКИХ ФУДБАЛСКИХ ПРВЕНСТАВА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ СЕ ПРОБИЛА НА СЕДАМ. НА МЕКСИЧКИ МУНДИЈАЛ НАМЕРНО НИСМО ХТЕЛИ ДА ИДЕМО ЈЕР ЈЕ БАКСУЗНИ, 13. ПО РЕДУ. ТАКО БИ РЕКЛИ ОПТИМИСТИ

сале да је „Бразил заправо поразио ЕЛ ГРАН МИЛОВАН!“ Таквог голмана Монтевидео до тада није видео. Од тоталног аутсајдера Југословени су постали тим од поштовања. Кад су победили и Боливију са 4:0, у редовима домаћина завладала је паника јер је жреб одлучио да се у полуфиналу баш они нађу на путу разгоропаћеним брђанима из Европе.

Пред препуним стадионом (продато је карата за 35.057 долара, што је и дуго после тога био највећи приход од једне фудбалске утакмице) утакмица је почела на запрепашћење Уругвајаца, вођством Југословена. Већ у четвртој минути гол Ђокице Вујадиновића наговестио је неизвесну утакмицу. На 2:0 је повисио Моша Марјановић у 11. минути, али је судија Рего из Бразила прво признао погодак, а онда размислио и

– поништио га! Одлучио је да буде „офсајд“. Уругвајци су, бесни, нагрнули на гол Ел гран Милована. Одбијени су напади Уругвајаца, а онда је лопту, већ шутнуту у гол-аут, полицајац који је стајао иза нашег гола вратио у терен, на њу натрчао Иријарте, а судија Рего показао на центар. Било је 1:1, а на крају чак 6:1 за Уругвај.

Реванш после 20 година

Две деценије касније опет смо били на Светском првенству у Јужној Америци, овога пута у Рио де Жанеиру, и опет у групи са Бразилом. Пресудну утакмицу за даљи пласман (после победе над Швајцарском и Мексиком) играли смо на тек отвореној „Маракани“ пред 200.000 навијача жељних освете због Монтевидеа.

На наваљивање судије Грифитса из Велса утакмицу смо почели (и играли првих петнаестак минута) са 10 играча. Рајко Митић је, излазећи на терен, у тунелу ударио главом у један дирек и разбио темену кост. Одмах су му у свлачионици ставили копче, главу умотали завојем направивши чалму, а на све то један бразилски болничар му је натакао белу најлон кесу са великим црвеним крстом.

У полувремену је Митић, који је на терену био само пола сата, у игри питао:

– Шта сте се снујдили? Није срамота играти са Бразилом 0:0?

– Е, мој Рајко! – потапшао га је наш селектор др Аца Обрадовић – воде они још од седмог минута са 1:0, само су теби тада још крпili ту рупу на глави...

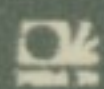
Са Бразилом смо се на мундијалима састајали још два пута: у

Sverige Juni 1958

fotboll

ШВЕДСКА 1958.

FIFA World Cup 1974

Fußball-Weltmeisterschaft 1974

Copa Mundial de la FIFA 1974

Coupe du Monde de la FIFA 1974

НЕМАЧКА 1974.

ESPAÑA 82

ШПАНИЈА 1982.

Илустровао Ненад Милићевић

ШЕ НИЈЕ ВИДЕО!

Лозани, 19. јуна 1954. на Првенству света у Швајцарској било је 1:1, а 13. јуна 1974. на отварању шампионата у СР Немачкој, у Франкфурту 0:0! Тако смо ми једна од ретких репрезентација која са Бразилом нема негативан биланс, већ једну победу, два ремија и један пораз!

У Женеви 1954. и у Малмеу 1958. године изbacили су нас оба пута из четвртфинала репрезентативци СР Немачке. Први пут са 2:0, а други са 1:0! Немачка нам је у фудбалу постала опсесија и то баш у сваком четвртфиналу. Игром судбине опет смо налетели на Немце и у Чилеу 1962. године и то

вена и игра слична чипки. Најпривлачнији је био двобој Шекуларца и немачке полутке Шуманиака. Попут неког фанатика Шуманиак је пратио Шекија у стопу, узалуд му је наш враголан протурао лопту кроз ноге. Немац је остао упоран. Пратио је Шекуларца чак кад је излазио на атлетску стазу да пије воду или веже пертле. А онда туш за Немце у 86. минуту: на једну лопту натрчао је наш халф Петар Радаковић и снажним шутем дао Фахријану голчину! Тако смо Немцима вратили мило за драго, за поразе у Лозани и Малмеу. Сад су они пре времена паковали кофере.

ло. Шуманиак је поцрвенео и отишао.

Препотентно смо дочекали Чехословачку у полуфиналу и – глат изгубили са 3:1! А никад нисмо били ближе Купу Жила Римеа, или бар финалу са Бразилцима!

Све се враћа, све се плаћа

Дванаест година касније, на Светском првенству у СР Немачкој (изостали смо са Мундијала у Енглеској и Мексику) домаћини су нам наплатили гол Перице Радаковића (који је у међувремену преминуо од срчаног удара на својој љубљеној Кантриди) са каматама. Иако смо постигли рекордну победу од девет голова разлике против Заира (један од три таква резултата у историји светских првенстава).

Нисмо видели ни Аргентину 1978. године. Била је то за нас предалека земља.

Али, нашли смо се у Шпанији пре четири године. Са великим амбицијама. Селектор Миљан Миљанић опет је имао тим који је звечао од имена: Пантелић, Зајец, Шестић, Сушић, Шурјак, Петровић-Пижон, Златко Вујовић, Шљиво, Гудељ, Халилхоџић, Стојковић... Али, имена не играју фудбал: нисмо успели да победимо ни тим Северне Ирске у Сарагоси. Онда је дошла утакмица са Шпанцима, домаћинима турнира. У Валуенсији 20. јуна 1982. године шпански фудбалери су желели победу по сваку цену да се реванширају што нису отишли у СР Немачку и одмах на почетку утакмице примили гол! Гудељ – 1:0 за „плаве“ усред Шпаније!

Данац Лунд-Соренсен, судија који је водио овај сусрет, побри-

нуо се да уђе у историју фудбала као један од највећих лажова. Један фаул Зајца над шпанским нападачем који се догодио пуна два метра испред нашег шеснаестерца, увукао је у казни простор и досудио пенал! То је видео цео стадион, то је видело стотине милиона ТВ-гледалаца, то је видео Жоао Авеланж, председник ФИФЕ, то је видео и присутни шпански краљ! Узалуд, судија је на терену и краљ и цар, а царска се не пориче! Тако су шпански фудбалери изједначили... Све новине на Пиринејима су признале да је Данац поклатио Шпанији пенал, цео свет је одавао признање „плавима“, тврдио да су они морални победници, ФИФА је опозвала судију Лунда Соренсена и више није судио ни један сусрет на том првенству.

Да правда постоји показала је утакмица Бразил – Шпанија на Мундијалу у Мексику ове године. Опет је цео свет видео: Шпанци су дали гол Бразилу, лопта је ударила у дирек, ушла па изашла из гола, али судија Бембриц из Аустралије само је одмахнуо руком. Није признао погодак! Опет протести, опет суспендовање судије, опет признање целог света да су Шпанци оштећени, а дрвље и камење баца се и на сам врх фудбалске пирамиде где седи Бразилац Жоао Авеланж!

Није искључено да Бразил већ у идућем циклусу за Првенство света изгуби неправдом судије утакмицу, а тиме можда и титулу! Фудбал зато и јесте најлепша ствар, од оних мање важних, на овом свету!

Стеван Зец

Више пута од нас на светским првенствима играли су Бразилци, Италијани, Немци, Аргентинци, Французи, Мађари, Мексиканци, Енглези и Уругвајци, а ређе од нас наступали су фудбалери: СССР-а, Шпаније, Шведске, Аустрије, Пољске, Холандије, Португалије... Од 52 репрезентације чији су савези, чланице ФИФЕ, Југословени су играли 28 утакмица финалних турнира и по томе су осми на свету у историји светског фудбала. Репрезентације наше земље освајале су следећа места: Монтевидео (1930) 3-4. место, Бразил (1950) 9. место, Швајцарска (1954) 5-8, Шведска (1958) 5-8. места, Чиле (1962) 4. место, СР Немачка (1974) 5-8. места и у Шпанији (1982) 8-16. места. Нисмо видели завршнице светских фудбалских шампионата у Италији (1934), Француској (1938), Енглеској (1966), Мексику (1977), Аргентини (1978) и поново у Мексику овог лета.

поново у четвртфиналу. Југославија је наступила тог 10. јуна 1962. у Сантјагу де Чиле у саставу Шошкић, Дурковић, Јусуфи, Радаковић, Марковић, Поповић, Ковачевић, Шекуларец, Јерковић, Галић и Скоблар! (Какав тим!) Утакмица је била, иако без голова, пуних 86 минута невероватно узбудљива: немачку фудбалску машину коју је предводио Уве Зелер излуживали су кратки пасови Југосло-

После те утакмице Шуманиак је дошао у свлачионицу наших репрезентативаца и замолио да погледа Шекуларчеве копачке. Надао се да ће видети нарочите фудбалске ципеле рађене по наруџбини. Међутим, Шеки му је пружио своју серијски прављену копачку и рекао:

– Камарат, нис ту – и Шеки показа прстом на копачку. – Алес ту! – И театарлно показао на своје че-

НАЈЗНАЧАЈНИЈИ ШПИЈУН СВОГ ВРЕМЕНА

БАКАЛИНОВИХ ЛИЦА

*У неколико одсудних
ратних тренутака,
један мали
дежмекаст човјек
Наполеону
Бонапарту значио је
колико цијела
француска војска*

Остао је у сенци владара, али га историја није заобишла. Штавише, историчари тврде да би Наполеонова ратничка слава била далеко мања, а животни пут другачији да није било њега.

Звао се Карло Шулмајстер. Касније је крштено име променио у Шарл-Луј и по њему остао упамћен. Презиме је задржао. Пореклом је Алзашанин, али је у време револуције емигрирао у Француску.

Рођен 1770. у младости је стекао лепо образовање. Одлично је говорио немачки, енглески и италијански. Његов изглед, међутим, никако није био у складу с личношћу. Ма где се налазио, онако мали, дежмекаст и ружан стално је служио за подсмех. Тако је било и у Стразбуру где се оженио, отворио бакалницу и добио децу. Радња је доносила скроман приход, али је од ње могло да се живи.

Погружен због изругивања, али уверен да је способан да учини значајније ствари у животу, Шулмајстер се често повлачио у једну собу где је проводио доста времена. Просторију је држао под кључем и ни жени није хтео да каже шта тамо ради.

– Ништа, седим и ћутим! – ретко би узвратио.

Ко вас препоручује?

Случај је хтео да у октобру 1805. француски император Наполеон Бонапарта тајно дође у Стразбур. Не зна се како је Шулмајстер сазнао да цар борави у граду под лажним именом и како је успео да се пробије до њега, тек бакалин је понудио владару своје услуге. Наполеон га је хладно упитао:

– Ко вас препоручује?

– Нико, сире! – одговорио је искрено Шулмајстер.

– Онда се удајите! – одмахнуо је руком Наполеон.

Разговор је био завршен. После петнаестак минута пред царем се обрео још један грађанин.

– Ко сте сад па ви?! – подигао је веће Наполеон и љутито се издрао на стражаре што пуштају свакога.

– Ја сам Шулмајстер, онај од малопре! – стигао је да каже бакалин пре него што су га снажне руке зграбиле за рамена и повукле према излазу.

Наполеон је зауставио чуваре и позвао бакалина да приђе. Одмеравао га је неколико минута. Волео је и умео да процењује људе. Способне је радо примао у службу, постављао на одговарајуће место и добро плаћао. Изненадило га је како је Шулмајстер могао да се у кратком времену тако преруши а да његово оштро око ништа не уочи.

Бакалин је добио игру. Примљен је у тајну службу. Пред њим је био нови живот, сасвим другачији од оног којим је до тада живео.

Необична честитка

Шулмајстеру није дуго требало да покаже све своје способности: енергичност, снажљивост, храброст и изнад свега сјајну вештину прерушавања. Било му је довољно пет минута да потпуно промени не само лик већ и физички изглед. Зато се никада није одвајао од торбе у којој је носио шминку, неколико перика и две-три врсте одеће. Торбу је држао поред узглавља чак и ноћу док је спавао.

Једног дана, у жеку битке код Ваграма упао је у замку специјалне патроле аустријске контраобавештајне службе. Дао се у трк и докопао сеоске куће чији су власници побегли. Провалио је врата и с леђа скинуо торбу.

Патролу је дочекао човек потпуно другачији од оног који је прогоњен.

– Где је? – упитали су задихани Аустријанци.

– Побегло је кроз прозор на другој страни куће! – усрдно их је обавестио „домаћин“.

Неком другом приликом прерушио се у немачког принца и бануо на бојиште да изврши смотру велике јединице. Укипљени командант био је пресрећан што може принцу да пружи тражене податке и покаже високу спремност својих јединица. Када је обавио посао, Шулмајстер је пожурио до Наполеона. Подаци су одиста били драгоцени и захваљујући њима, кажу историчари, Наполеон је однео велику победу код Улма.

Али то није било све.

Улм је био крупан залогај за француске трупе и тешко је рећи колика би била цена његовог освајања, да се Шулмајстер није још једном умешао. Наиме, аустријски генерал Марк с великом војском журио је у помоћ опкољеном граду. Сазнало се да је усиљеним маршем прешао Баварску и да, уколико стигне у Улм на време, француске трупе очекује права кланица. Наполеон је одлучио да напад изврши пре доласка генерала Марка, али никоме није био познат положај аустријских јединица, нарочито распоред топова у Улму.

Шулмајстер се прерушио у торбара, прихватио двоколицу натоварену бакалуком и снисходљиво замолио главнокомандујућег да му дозволи продају робе аустријским војницима у граду, али и на истуреним положајима. Деловао је крајње скромно а говорио најчистијим немачким. Добио је дозволу и пошао од јединице до јединице. Како је изванредно запажао и памтио убрзо је у глави имао скицу целе одбране Улма. Наполеон је престројио јединице, и тобијама дао прецизан распоред циљева.

Када је битка окончана, Наполеон је пружио руку некадашњем бакалину:

– Честитам вам на победи!

Није тешко закључити да је Шулмајстер постао Наполеонов миљеник и да је он то знао и те како да искористи. Разуме се, није то злоупотребљавао, али је власт, моћ и новац волео. А тога ће ускоро имати у изобиљу, коначно у време Наполеоновог рата с Русијом.

Више мртав него жив

Наполеону тада ништа није ишло од руке, напротив. Руски генерал Кутузов увукао је његове трупе у беспутне руске степе и страшну зиму и просто их

десетковао. У једној борби Шулмајстер и два војника допали су Аустријанцима. Непријатељски официр је наслутио да је заробио значајног човека, али није знао ништа о њему. Одлучио је да га пошаље у Беч где су неки људи могли да препознају Шулмајстера за којим су, иначе, годинама трагале контрашпијунаже неколико земаља. Одредио је једног каплара и десет војника да спроведу тројицу заробљеника. Тако је ова необична поворка по цичи зими кренула пешице за Беч.

Спроводици нису дуго издржали. Договорили су се да опљачкају заробљенике и врате се назад с об-

јашњењем да су тројица Француза умрла од мрза. Тако су и учинили.

Шулмајстер и његови другови остављени су на снегу готово само у доњем вешу. Два француска војника су уз пут умрла, а бивши бакалин фантастичном вољом наставио даље. Право је чудо како је успео да стигне до Беча. Више мртав него жив скло- нио се код једног пријатеља. Опорављајући се, доче- као је улазак француске војске у град.

Чувши за Шулмајстеров подвиг, Наполеон је на- редио да га поставе за главног комесара бечке поли- ције. Тада је Карло Шулмајстер променио име у Шарл-Луј. Назван је – господин Шарл, али је међу највишим Наполеоновим официрима и даље ослов- љаван са – велики шпијун.

Дрска жеља

Шулмајстер је само годину дана био на челу беч- ке полиције. Повукао се с Французима и захваљују- ћи богатству које је стекао у „специјалним мисија- ма“, купио у Алзасу велико имање где се преселио с породицом.

Међутим, од правог породичног мира није било ништа. Немиран дух вукао га је у нове авантуре. Поверавани су му задаци и на имање је ретко навра- ћао.

Уследило је унапређење. Постављен је за шефа Наполеонове тајне службе. Пристао је под условом да то буде познато најужем кругу царевих сарадника. Тако је званично и даље био „господин Шарл“, а из сенке вукао конце француске шпијунаже.

Решио је неколико тешких случајева. Примао је велику плату и још веће награде. Постао је један од најбогатијих људи Француске. Није се хвалио богат- ством. Ипак, није изигравао сиромаша. На имању је подигао прелепи замак, а да би био ближе Паризу, онако „узгред“ купио је замак Пипл у округу Сене.

Могао је да добије све што пожели, Наполеон не би одбио ниједан његов захтев. Знао је да му се неће остварити само један сан – Крст легије части. Јер, Бонапарта је још давно изјавио да то највише одли- ковање Француске може да се стекне само због за- слуга на бојном пољу. Цар је био тврд кад је у пита- њу дата реч. Ипак, када је једном приликом Напо- леон упитао бившег бакалина шта жели, он се дрзнуо и рекао:

– Само једно, сире, Крст легије части!

Наполеон није хтео да чује. После извесног вре- мена је попустио, али су га догађаји спречили да Шулмајстеру испуни жељу.

Једина грешка

Наступила је трагична 1815. Наполеон је доживео тежак пораз код Ватерлоа. Кола су кренула низ- брдо. Тражен од аустријске, пруске и руске тајне службе, „велики шпијун“ се сакрио код жениних ро- ђака у Паризу. Затим је наурио да се пребаци у за- мак Пипл. Тада су га шчепали пруски агенти. Ника- да га не би ухватили да је при себи имао своју већ легендарну торбу са прибором за прерушавање. Тог дана први и последњи пут – заборавио ју је!

Одвели су га у Немачку и бацили у тамницу Ве- сел. Тамо су га даноноћно испитивали. Није ни реч прозборио иако је могао да пружи непроцењиве податке. Претили су му, мучили га, обећавали му куле и градове. Није помогло. На крају су Пруси дигли руке од њега. Подвргнут је најстрожем режиму. Живео је на хлебу и спљачинама. Ослобо- ђен је када је потписан уговор о миру.

Вратио се у свој замак Пипл. Раскалашним живо- том који је тамо водио настојао је да надокнади време патњи у тамници. Имовина се полако „топи- ла“. Почео је да распродаје ствари из куће. Срећом, није стигао до просјачког штапа – умро је 1853. у осамдесет трећој години живота као „славни ста- рац“ и најнеобичнији шпијун каквог је свет икада видео.

Пре смрти уништио је све папире и у гроб однео многе тајне.

М. Тодоровић

Е бар је био иза нас. Ота-
њио од летњих врући-
на, није представљао ве-
лику препреку за јединице
републиканске војске које
су прешле у општу офанзи-
ву на подручју Леванта.
Наравно, уз помоћ интер-
националних бригада.

Затишје је кратко траја-
ло, толико да Франкова
солдатека среди редове,
доведе свежне снаге и на-
докнади изгубљено нао-
ружање. Противнапад је
био жесток. Само неверо-
ватна храброст је успевала
да још, колико-толико,
држи линију фронта. Уз ве-
лике губитке, обостране.

Моја митраљеска чета
129. интернационалне бри-
гаде батаљона „Ђуро Ђа-
ковић“, после краћег од-
мора, добила је задатак да
смени једну, борбама већ
преморену, шпанску бри-
гаду. Горе, у брдима поиз-
над Валенције. Дobar део
пута прешли смо камиони-

положај, једну падину из-
над које су се већ ушанчи-
ли фашисти. Мој помоћник
Фердо Џенчић из Локава у
Горском котару и ја направи-
ли смо митраљеско
гнездо на узвишици која је
доминирала целим крајем.
Значи, кад почне напад ми
смо први на удару. Ал', ве-
ровали смо, ни непријатељ
неће лако проћи: пред на-
ма је био брисани простор.

Фердо, добродушна љу-
дина висока скоро два
метра, био је мој нови по-
моћник. Мигел, Шпанац,
погинуо је пре неколико
дана, поред мене. Био је
сјајан и друг и војник.

Прилог за биографију

Читаве ноћи и наредног
преподнева чекали смо
непријатеља. Времена за
сећање напретек.

У Загребу сам, сасвим
случајно, упознао једног
типографског радника који

дана, на пучини, вратили у
Дубровник а мене протер-
али за Сплит.

Вратио сам се с пола пу-
та и поново укрцао, с ис-
тим „слепцима“. Овог пута
су нас касније открили и,
због невремена, капетан
није могао да врати брод.
Африка. Лука Свакс. До
Туниса пешице 240 кило-
метара, пустињом. Хапше-
ње. Па бродом у Марсеј,
онда Париз и, напoкoн,
Шпанија. После три месе-
ца путовања. Са шеснаест
година.

тиљеријском ватром. Фер-
до ме је забезекнуто по-
гледао кад сам из џепа из-
вадио неку врсту цигар-
шица и чврсто га зубима
стегао. Ваљда не мислим
да пушим, мада је знао да
сам непушач, усред оволи-
ке ватре. Наравно да не, у
устима сам држао заштиту
од буке експлозија, да крв
боље циркулише и не стра-
да бубна опна, научили су
ме старији.

Фашисти, пошто су по-
штено изровали терен,
кренули су у јурише. Мој

простора, спустити се низ
косу, узети воду па натраг,
истим путем. Непријатељ,
као уинат, ни тренутка није
прекидао паљбу, смењују-
ћи се с јуришима.

Занесен митраљира-
њем, нисам ни приметио
да је Фердо још ту. Осетио
сам тек кад сам напицао
његову руку посежући за
следећим редеником. Бесно
сам се окренуо и
сreo с раширеним очима.

– Друзе Мирко – почео
је да замуцкује – видиш ли
колики сам... И дете би ме
погодило... Ти си мањи, уз
то и бржи... Мање је мо-
гућности да те метак
нађе...

Зар да оставим митра-
љез? Фердо је само по-
моћник нишанције. А да га
ипак пошаљем по воду
па... То себи никад не бих
опростио. Те раширене уп-
лашене очи...

– Заузми моје место –
процедио сам и зграбио
канту.

Бојажљиво сам прови-
рио из зидића и један ме-
так је, тик испред носа, од-
ломио парче цигле. Скупио
сам се још више, избројао
у себи до три (ни данас не
знам зашто) и појурио.
Једном су ме, на перифе-
рији Сплита, јуриле пчеле
кад сам завукао руку у са-
ће с медом. Умакао сам,
онда. Око главе је сад зу-
јало олово. Трчао сам у
цик-цак, никад брже у
животу. На неколико места
сам осетио као да ме је
нешто ожарило. Оловне
пчеле.

ВОЈНИК

ШПАНСКЕ ГОДИНЕ:
фашизам неће проћи

СА

ЗАВРНУТИМ НОГАВИЦАМА

– НЕМОЈ, ДРУЖЕ!
ВИДИШ ЛИ КОЛИКИ
САМ... И ДЕТЕ БИ МЕ
ПОГОДИЛО. ТИ СИ
МАЊИ, УЗ ТО И БРЖИ
– ЗАМУЦКИВАО ЈЕ
ФЕРДО. МИРКО
КРЖЕЉ ЈЕ СРЕО
ШИРОКЕ УПЛАШЕНЕ
ОЧИ, ЗГРАБИО КАНТУ
И КРЕНУО ПО ВОДУ...

ма, свуда поздрављени
песмом и клицањем. И да-
ривани наранџама. Народ
је волео добровољце.

Предвече смо стигли на

је држао радничку мензу.
Помагао сам му да с пија-
це носи намирнице. Заво-
лео ме је и ја сам му при-
знао да хоћу да идем, би-
ло куд, само да се тучем
против жандарма и свих
оних, у господским одели-
ма, који су ме гадљиво од-
бијали кад сам питао да ли
за мене има некаквог по-
сла. Гонила ме је мржња.

Дуго је ћутао и једном
рекао да се против таквих
боре у Шпанији. Еј, па где
ти је то? Није ми рекао, а
ја га више нисам видео.
Отишао сам у Сплит, на ри-
није било. Ипак, на сплит-
ској Ђиги, кеју где приста-
сплитском кеју где приста-
ју прекоокеански бродови,
укрцао сам се у један, кри-
омице. У утроби, међу
брдима угља, открио сам
неколико старијих радни-
ка. И они слепи путници.
Открили су нас следећег

Тада сам први пут био
пристојно обучен, са се-
дамнаест непуних година.
Добио сам униформу. По-
носан, питао сам друга
Карла како ми стоји. На-
смејао се и рекао ми да се
много не разликујем од
правог војника иако сам
заврнуо ногавице пантало-
на. До крви сам угризео
усне. Пуна два сата
тражио сам неке пантало-
не приличније свом расту.
Нисам успео.

Онда су ме одредили да
помажем у болници. И
одатле сам побегао. До-
шао сам да се борим, а не...
На крају сам успео да
се изборим за право да се
борим...

Заузми моје место

Свом силином неприја-
тељ је навалио око подне-
ва. Прво заглашујућом ар-

„максим“ је бљувао олово.
Фердо је вешто и хитро
додавао реденике с мунџи-
ом, по 250 на једном.
Осећао сам да ми је прст
на обарачу одрвенио, од
прашине и барутног дима
горело ми је грло, очи су-
зиле. Ал' непријатељ није
прошао.

Није ни одустајао. Пли-
ма за плимом људских те-
ла. „Максим“ се већ опас-
но угрејао, а воде више ни
за лек. Ово сјајно оружје
имало је водено хлађење.
Некад сам га, кад су при-
лике дозвољавале, хлади-
ли мокраћом. Сад сам
знао да може да сипа ват-
ру највише десет минута,
онда збогом оружје... И
глава.

– Фердо, узми канту и,
како знаш, донеси воде.
Доле је, у дубодolini!

Ваљало је претрчати
стотинак метара брисаног

На извору, неколико ми-
нута касније, пребројао
сам девет рупа на пантало-
нама и блузи. За даље бро-
јање није било времена,
ваљало је натраг. „Мак-
сим“ само што није зари-
бао, а и Фердо је сам...

Нисам успео ни да стиг-
нем до врха косе, следио
сам се. Нашег митраљес-
ког гнеза више није било.
Само гомила цигала и из-
роване земље. Ни зида, ни
Ферда, ни... Непријатељ га
је, у ко зна ком јуришу по
реду, већ оставио иза се-
бе.

Повукао сам се, шта сам
друго могао, с деловима
своје јединице. Исте ноћи,
крадомице, вратио сам се.
Само трагови крви и без-
број празних чаура. Чуо
сам касније, Фердо Џен-
чић је рањен и заробљен.
Ко зна где је убијен!

Петар Милатовић

У ЊЕМУ СТАНУЈЕ ВРЕМЕ

Последњих година влада права помама за острвима. Крк није изузетак. И он је лети, упркос постројењима рафинерије и близини Бакра, буквално преплављен туристима. Чак и она места која нису на самој обали. Изузетак је, чини се, Добрињ. Место које је имало статус града још у средњем веку. Стетиште хрватских велможа млетачких и угарских посланика, место мимо пута па ипак незаобилазно. Центар некада веома моћних Франкопана.

Данас, Добрињ је градић до кога ни путокази не воде. Намернику не преостаје ништа друго него да у сваком месту на које наиђе пита куда ће даље. И тако, од села до села. Најзад невелика раскрсница на којој нема ни најмањег знака где би требало даље. Ко скрене лево, неће погрешити. Добрињ је једва коју стотину метара даље, одмах иза кривине. На крају уског прашњавог пута.

Подно. У центру ни живе душе. Тишина. Време као да је стало. А због тог времена смо и дошли у Добрињ.

И, док се осврћемо у недоумици, из једне улице излази младић. Човек кога тражимо заиста постоји. Кућа му је одмах ту, види се са паркинга.

Најзад примећен

Неколико степеница право с улице воде у кухињу. За столом, насупрот широм отворених врата, седи седамдесетогодишњак. Замућеним, старачким погледом гледа зачуђено. У ову кућу посетиоци не стижу баш често, поготову непознати. Из Београда? Чуди се. Код кога смо дошли? Код њега. Баш код њега, Антона Фугошића? Није му јасно зашто, па он је нешколо-

**МНОГО ПУТА У
НАШЕМ ЛИСТУ
МОГЛИ СТЕ ДА
ЧИТАТЕ О
ОВАКВИМ И
ОНАКВИМ
САТОВИМА: У
ОВОМ БРОЈУ
ПИШЕМО О
ЈЕДНОМ ЖИВОМ!**

ван човек који целог живота није макао из Добриња. Осим када је као дечак три месеца провео у Ријеци у болници. А то са временом... Некада је заиста био у стању да одреди колико је сати, сала већ не.

Ипак, питамо.

Антон ћути, гледа некуд преко нас, већ помислимо да ће нешто одбруцити што га гњавимо а онда каже:

— Пола дванаест!

Тачно. Иза наших леђа нема ничега осим полице са радио-апаратом и отворених врата. А кроз

њих види само зид суседне куће.

Антон није говорљив човек. То, изгледа, никада није ни био.

Она, каже, није упамтио. Био је болешљиво дете, ниског раста са седам година једва да је могао да погледа преко ивице стола. Дали су га у школу али ју је брзо напустио да би месецима остао у болници. Имао је неке тегобе с вратом, дуго био у гипсу. На њега, сиромашног сина сељака, нико није обраћао посебну пажњу све док једног дана није рекао болничару колико је сати. Поред његовог кревета најзад су почели да се заустављају

у међувремену му је умрла мајка. Кад се вратио кући, у Добрињ, рекао је баки и тетци, да му часовник више не треба. Смејале су се. Смејали су се и остали мештани Добриња. Види ти малог преваранта! А Андрић, тако назван по деци Андри, није ни помишљао да неког превари. Једноставно, почео је да „осећа“ време и то је било све. Имају ли и други те способности?

О томе није размисљао. Не да није волео људе. Само, у њиховом друштву осећао се некако још нижи, слабашији. Ваљда због тога одлучио је да се не жени. Остао је у кући са братом и снахом.

Живот није леп

Живео је скромно, задовољан оним што је имао. Ипак, тврди, живот није много леп.

Временом, људи су престали да сумњају у његову способност, почели су да га питају колико је сати. И он им је одговарао.

Антон никада нигде није закаснио. У оним, изузетно ретким приликама када је требало негде на време да стигне. Њих одавно више нема. Поготову откада је пре неколико недеља пао и повредио се. У поље не може. Суседима такође. Цео дан, како устане па док не оде на починак, седи за столом за којим смо га и затекли. Не чита, јер је неписмен, телевизију не гледа јер нема телевизор. Страшно му је досадно. Снаха Марица нема много времена за њега. Цела кућа и врт су на њој а и она је већ у годинама. Питамо је гледа ли на часовник или пита Антона. Мада већ годинама живе сами у кући, не пита га. Истина, људи причају да погађа.

На расанку, опет питамо колико је сати. Антон опет неколико тренутака ћути, као да нас није чуо или не жели да одговори. А онда каже:

— Дванаест и десет!

Погрешно је: било је дванаест и седам минута.

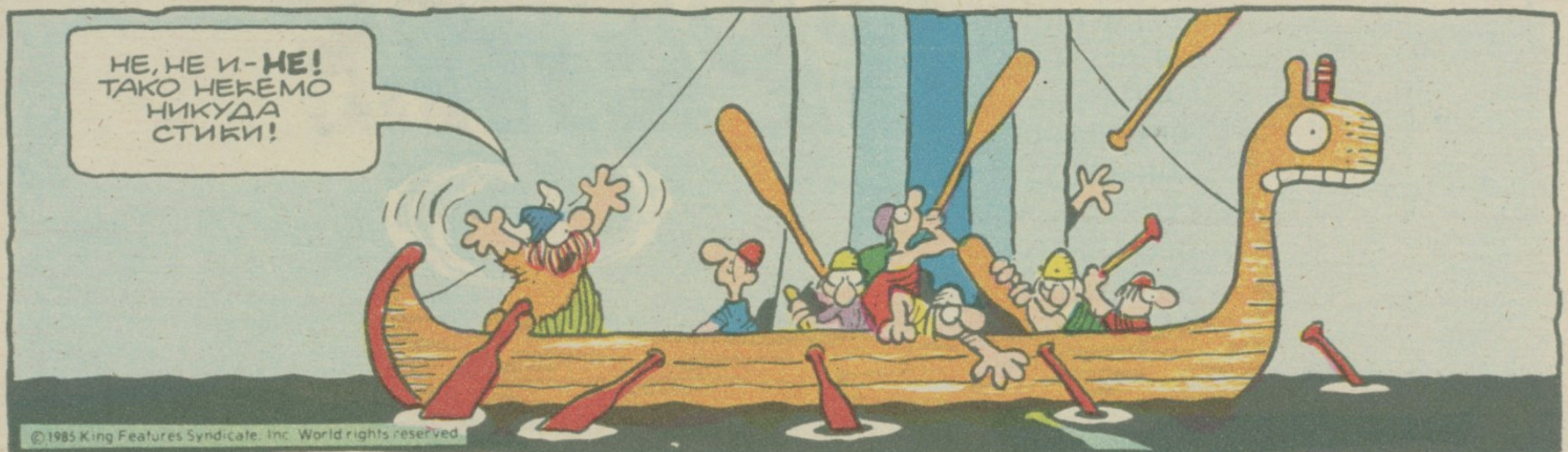
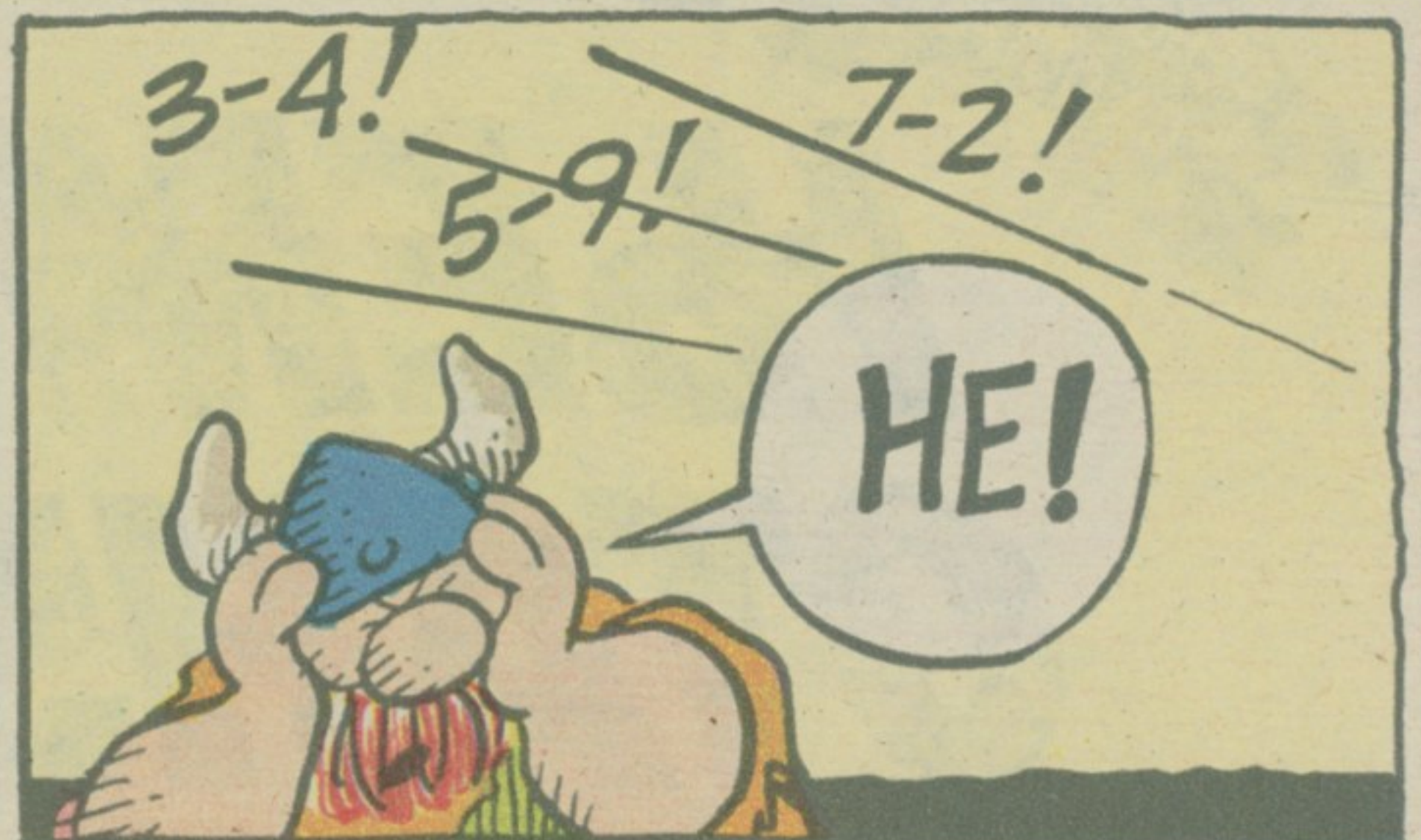
Олга Вукадиновић

Илустровао Слободан Стефановић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Esquimões

C
CENTRO
proizvod

Илустровао Ђубомир Милојевић Ђубац

НЕМА СЛОБОДНИХ СОБА У ХОТЕЛУ АЛЕФ-НУЛА

У нашем свету постоји велики али коначан број сунца, па према томе и огроман али ограничен број планета. Премда је број живих бића на тим планетама много већи него број планета, то је и даље коначан број.

Међутим, у вишем простор-времену упоредо постоји бесконачно много светова, баш као што дво-димензионални листови ове књиге упоредо постоје у нашем тродимензионалном свету. У средишту галаксије Млечни пут арти се црна рупа. Отвор у њеном сингуларитету води у Црни Тунел, који се попут чудовишне змијурине простире дуж четврте координате простора омогућајући лак приступ бесконачном броју паралелних светова. У унутрашњости Црног Тунела налази се раскошан тунел познат под именом Алеф-Нула.

Хотел је прилично велики. У ствари, он има **бесконачан** број соба које су означене бројевима 1, 2, 3, 4,

5... и тако даље, до бесконачности. Хотел је омиљено летовалиште интелигентних бића која живе у бесконачном броју паралелних светова до којих се може доспети кроз Црни Тунел.

Једном приликом, када су све собе у хотелу Алеф-Нула биле заузете, чудновата сподоба је измилела из свемирског брода који је стигао са Андромеде. Ушла је у хотел и гласно затражила собу.

— Имате ли резервацију? — упитала је службеница на рецепцији, женка која је донекле личила на биће које се на Земљи зове кенгур.

— Немам — прошиштало је створење које није било ни на једно биће са Земље. — Нисам знао да ми је потребна. Зар ви немате алеф-нула број соба?

— Имамо — рекла је службеница — али су у овом тренутку све собе заузете.

Из нечег налик на новчаник створење је извадило

новчаницу од хиљаду цорца.

— Можда ће вам ово помоћи да пронађете слободну собу за мене.

Пошто је брзим погледом осмотрила хол како би се уверила да нико не посматра, кенгурица је стрпала новац у своју торбу.

— Мислим да ћемо моћи да вас сместимо — прошапутала је.

Како је службеница пронашла засебну собу за створење са Андромеде, а да при том ниједан гост није морао да напусти хотел?

Први одговор

Службеница је преко интерфона замолила да сваки гост пређе у суседну собу, која носи суседни већи број. Тако је соба број 1 остала празна и у њу се сместило створење са Андромеде.

Неколико дана после тога, у хотел је пристигло де-

сет човеколиких парова који су кренули у обилазак паралелних светова. Све собе у хотелу су биле попуњене, а сваки пар је имао резервацију за засебну собу.

Хотел их је, наравно, сместио без по муке. Службеница је само преселила све госте у собе чији је број за 10 већи од броја њихове собе, испразнивши на тај начин првих десет соба.

На сличан начин је смештено и неколико хиљада гостију са резервацијама који су пристигли у наредних дванаест дана, премда су све собе биле попуњене у тренутку приспећа сваког од гостију.

Међутим, тринаестог дана, први пут у историји хотела, догодила се једна необична ствар. Наиме, у хотелу је организован скуп љубитеља научне фантастике из свих паралелних светова који су повезани са Црним Тунелом. Требао је сместити бесконачан број обожаваалаца овог

жанра, јер је сваки од њих уредно резервисао собу.

Службеница се збунила. Није видела начина да смести толику дружину. Срећом, један од љубитеља научне фантастике, младић налик на љубичастог ноја, учио је у школи Канторову теорију скупова.

— То је бар једноставно — рекао је кенгурици. — Довољно је да...

Шта је предложио домишљати гост?

Други одговор

Ној је предложио кенгурици да сваког од гостију пресели из собе број n у собу број $2n$. Гост из собе број 1 прешао је у собу број 2, из 2 у 4, из 3 у 6, и тако даље. На тај начин су испражњене све собе с непарним бројевима. Пошто непарних бројева има бесконачно много, сви љубитељи научне фантастике су добили собе у хотелу.

С. М.

МЕХУРИЋИ ИЗ ПРАИСТОРИЈЕ

**ПРОУЧАВАЈУЋИ ЛЕПОТУ
ДРАГОГ КАМЕЊА
ЗАНАТЛИЈА СВОЈИМ
ОТКРИЋИМА ПОМОГАО
МИНЕРОЛОЗИМА И СТЕКАО
ЗВАЊЕ ДОКТОРА НАУКА**

У својој радионици у Ници драгуљар Етјен Бететини снимао је специјалном фото-камером један светлоплави сафир. У једном тренутку искусни мајстор се, запрепашћен, пренуо.

Под објективом апарата, који многоструко увеличава слику угледао је уметак у драгуљу у облику кристала сафира, а у уметку се налазио још један у облику куглице! Онда се куглица скупила! Нешто се померало у сафиру!

Награда у Кану

У том тренутку у радњу је ушла муштерија и златар је искључио камеру и рефлектор који је осветљавао драгуљ. Кад се вратио, куглице у уметку више није било...

Сутрадан, кад је поново почео да снима исти сафир, куглица је била на свом месту. Шта ли се то догађа, грозничаво је размишљао Бететини.

Умeci су, то је добро знао, делићи сићушних страних тела које су кристали заробили пре стотину милиона година кад су се при огромним температурама и под високим притиском стварали у унутрашњости Земље. Понекад су у огромној ковачници наше планете већи кристали окруживали мање. Тако су у кристалима заробљене и мање количине неког гаса који се ту нашао. Како се Земљина кора постепено хладила, гас се претварао у течност која је потпуно испуњавала шупљину кристала, или је делила са угљениковим гасовима.

Један такав мехурић течности, окружен гасом, открио је 1965. године и драгуљар Бететини. Под топлином рефлектора мехурић течности претворио се у гас, а до сутрадан гас је опет прешао у течност.

Сад је Бететини могао, делујући на сафир топлотом, да мења облик мехурића, да га разбије на више мањих, да учини да ишчезне и врати се! Могао је да се игра гасом који је био део Земљине атмосфере у време кад на њој још није било живота.

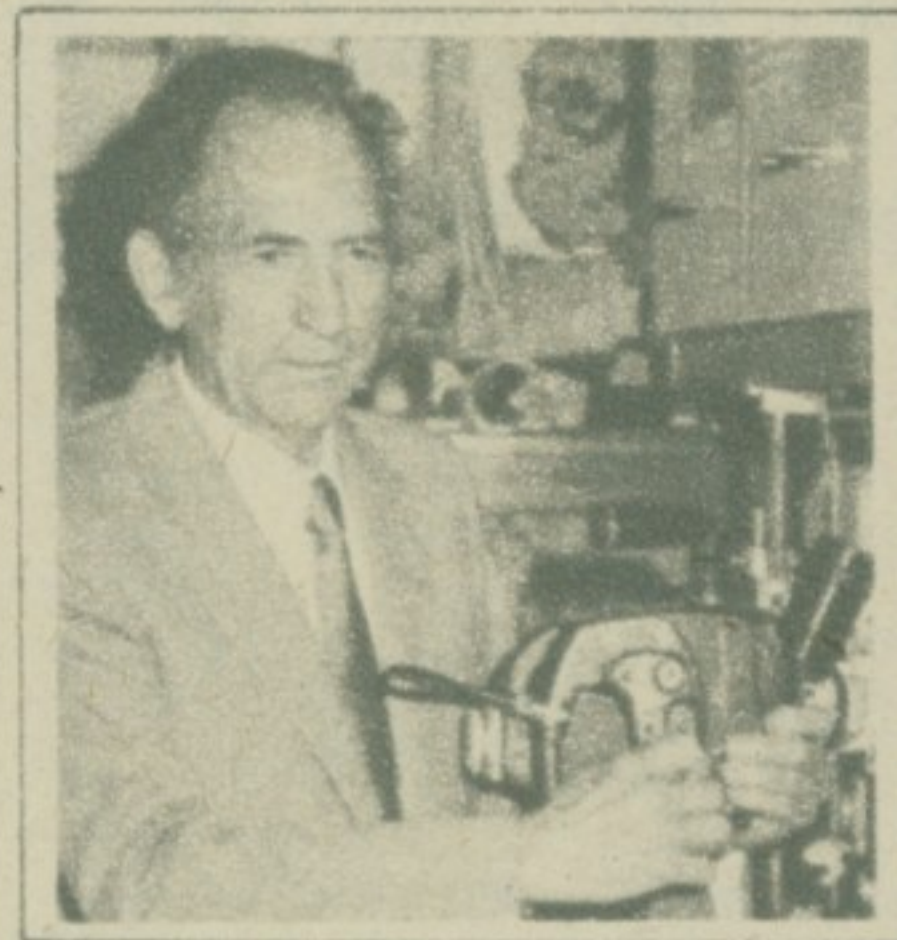
Бететини је затим посветио много времена снимању документарног филма „У срцу драгуља“ у коме је приказао структуру драгог камења и више таквих мехурића из праисторије. Године 1967. у Кану је за тај филм добио посебну награду за „необично остварење“.

Када је професор минерологије

на Универзитету у Ници Ги Тирко видео тај филм, рекао је Бететинију:

– Не верујем да сте свесни да сте научним истраживањима отворили нова врата!

И геолози и минеролози почели су да испитују снимљене уметке и мехуриће у кристалима како би открили бар неке појединости из времена настанка Земље. У течности мехурића били су заробље-

ни: вода, угљен-диоксид и разне соли, који су могли да пруже и податке о стварању Земљине коре, па чак и могућност да се према односима елемената у садржају мехурића учини који корак и у причи о настанку живота на нашој планети.

Професор Тирко наговорио је тада Бететинија да се упише на

факултет како би стекао више знања из физике, хемије и петрографије. То му је и омогућио, јер као драгуљар, занатлија, за то није имао услова. И – новембра 1973. Бететини је одбранио докторску дисертацију „Примена макро и микро фотографије у испитивању уметка у кристалима и драгуљима са посебним освртом на течне мехуриће“. Снимио је још један документарни филм „Од срца камења до срца живота“, који је био део његовог докторског рада.

Шта би рекао бирократа?

Иако је наука знала за уметке и мехуриће у кристалима, јасан увид у тај сићушни свет пружио је својим филмовима и фотографијама тек Бететини.

Професор Тирко касније је говорио како му је више пута постављено питање зашто у лабораторијама факултета и института које располажу савршеном опремом, није откривено оно што је својим фотографијама и филмовима успео Бететини.

– Одговор је веома једноставан – објаснио је Тирко. – За такав посао потребно је драго камење, а можете ли замислити лице надлежног бирократа у Министарству просвете који би примио захтев нашег универзитета да му се за научне опите набави више крупнијих драгуља.

П. Т.

10 × 10 ИЛИ ПРОНАЂИТЕ ГРЕШКЕ

ПРОФЕСОР БЕЗ ПАТИКЕ

У свакој реченици, сла-
гач је у једној речи додао
или одузео по два слова.

1. За службу хитне помо-
ћи набавиће се још два
вола за превоз болесника.

2. Срели смо једног
живахног стогодишњака
који је с дедом пошао у
зоолошки врт.

3. Захтев ових ученика
сасвим је оправдан и тре-
ба га одбити.

4. Стари професор је го-
ворио узбуђено али без
патике.

5. Пре почетка игре, до-
маћине положите на сто
лицем према доле.

6. Ако радни сто вашег
мужа квари изглед салона,
биће најбоље да га масак-
рирате.

7. Јутрос се директор
спотакао прелазећи преко
улице.

8. Приметили смо да во-
дитељ шапом наговара по-
знату глумицу да се и она
укључи у дискусију.

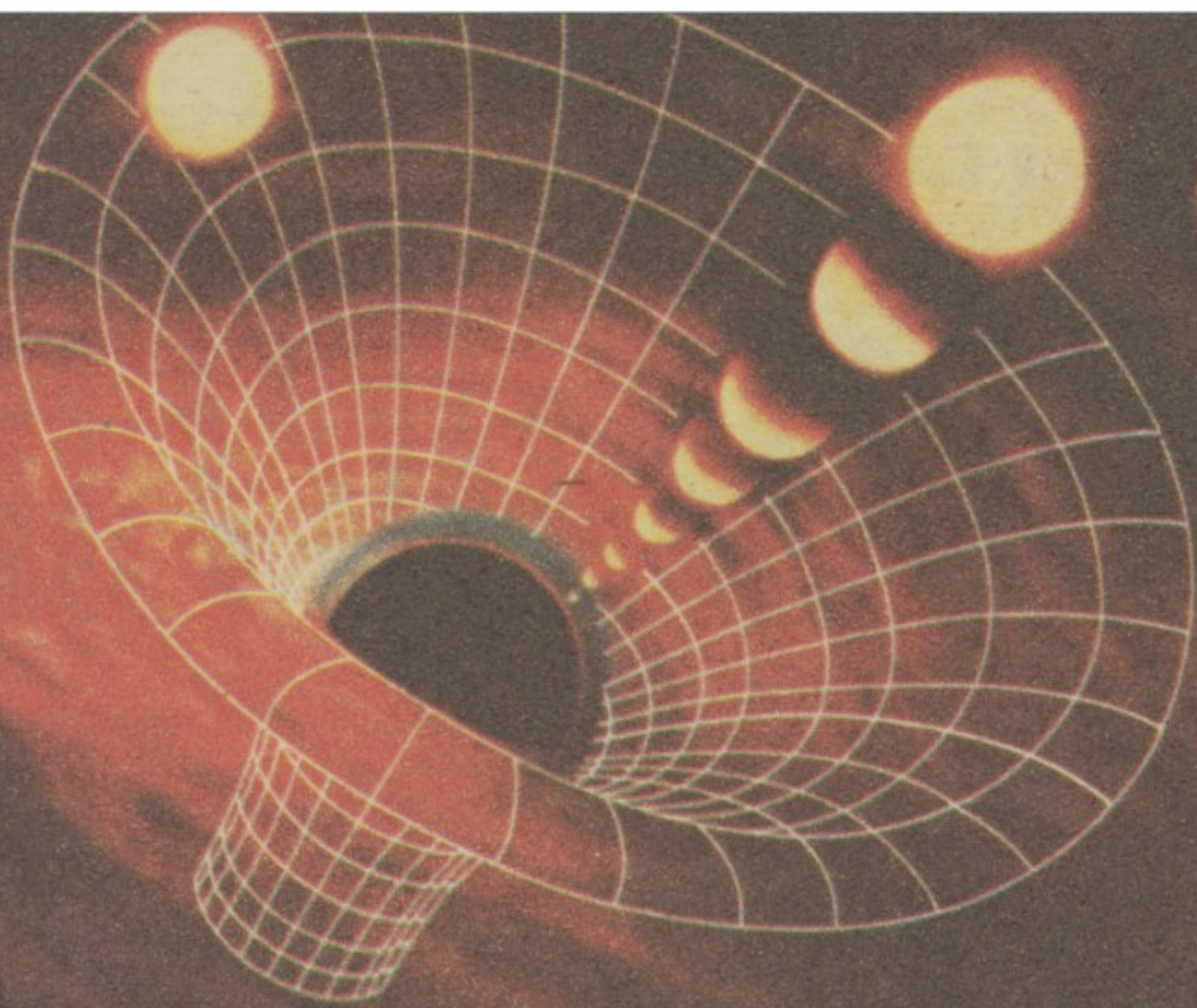
9. Доктор сматра да тре-
ба да се оперем, али на та-
кав корак човек се не
може одлучити без дужег
размишљања.

10. Родитељи су сигурно
срећни кад им син сваког
дана донесе понеку пети-
цију из школе.

РЕШЕЊА: 1. возила, 2.
шестогодишњака, 3.
одбити, 4. патетике, 5.
занима, 6. маскарите, 7.
улице, 8. шапком, 9. оне-
ришем, 10. петицу.

Илустровао Димитрије Костић

Путовање кроз простор и време: уметников стилизовани приказ црне рупе.

ЗАШТО С СМЕЈАО АРТУР КЛАРК

**ПИСЦИ НАУЧНЕ
ФАНТАСТИКЕ БИЛИ
СУ БОЉИ
ВИЗИОНАРИ НЕГО
НАУЧНИЦИ, БАР
КАДА ЈЕ РЕЧ О
АВИОНИМА,
РАКЕТАМА И ЛЕТУ
НА МЕСЕЦ**

Познати писац научно-фантастичних прича и романа Артур Кларк, који живи у Шри Ланки, затекао се у библиотеци у Коломбу. Листајући књигу једног физичара, написану 1928. године, изненада је наишао на одломак који је у њему изазвао провалу смеха. Разљућени посетиоци библиотеке показали су му таблу на зиду. Писало је: ТИШИ-НА.

Заблуда конзервативних риба

Аутор књиге био је професор А. Бикертон, а његов „бисер“ гласио је овако: „Замисао о путовању на Месец само је пример апсурда до кога долази када научници раде у потпуној изолацији и прекомерно се препусте спекулацијама. Размотримо ту идеју критички. Да би се ослободио Земљине силе теже, пројектил треба да постигне брзину од 11,2 километра у секунди. Енергија кретања једног грама материје том брзином износи 62.720 џула. Енергија коју производи најјачи експлозив нитроглицерин, међутим, мања је од 6.280 џула по граму масе. Чак и када експло-

зија не би требало да служи као погонско средство за неки терет, она садржи само десети део енергије потребне да би се умакло са Земље. Путовање на Месец, према томе, у самој основи је немогуће“.

Ове оштре речи Бикертон је написао након што је амерички ракетни стручњак Роберт Годард већ лансирао своју прву ракету, 16. марта 1926. године. Ракета је била испуњена керозином и кисеоником и попела се на висину од 13 метара, косом путањом дугом 60 метара. Био је то, без сумње, дуго очекивани експеримент који је имао на уму 1919. године кад је изложио свој класични опис пројектовања ракета у раду који је он назвао „Метод достизања екстремних висина“.

Дуго времена научници су његов рукопис убрајали у научну фантастику. Човек, по њиховом мишљењу, није био предодређен да напусти своју планету. Штавише, тврдили су, нико не треба да има илузија да би живот на ракети или Месецу у маком погледу требало да буде сличан ономе на Земљи.

„Пре милијарду година конзервативне рибе рекле су то исто својим амфибијским сродницима“, написао је Артур Кларк у књизи „Профили будућности“. „Опстанак на копну не садржи ни најмању сличност са животом риба под водом. Ми ћемо остати где смо. И оне су управо то учиниле. И управо због тога оне су још увек рибе.“

Према Кларку, Бикертон је у свом разматрању направио крупан превид. Па шта ако нитроглицерин даје свега десетину енергије потребне да се савлада сила теже? Само гориво уопште не треба да савлада силу теже: оно, наиме, може у целости да сагори још пре него што напусти Земљину атмосферу. А то онда значи да је потребно десет килограма нитроглицерина да би се лансирао терет од једног килограма. Све док делује импулс енергије предат терету који се лансира, ништа друго није потребно.

Тридесет три године пошто је Бикертон написао да је тако нешто немогуће, „Луњик-2“ је доказао да греша. Одиста оних неколико стотина тона керозина и течног кисеоника и није отишло далеко у висине изнад Совјетског Савеза, а метална кугла од пола тоне стигла је с апсолутном тачношћу у Месечево Море киша. Када се све то има у виду, лако је разумети Кларкову запањеност у библиотеци у Коломбу. Ко не би праснуо у смех прочитавши такву глупост, и то из пера физичара!

Уопштено говорећи, често се испостављало да су научници лоши пророци. А то је чудно, јер је способност стварања визија једно од најважнијих обележја успешног обављања научне праксе. Па ипак, угледни учењаци су с времена на време сами од себе правили будале изјављујући да поједини правци развоја у будућности нису могући. Бикертон бисер о ракетној

техници само је један од таквих примера.

На сличан начин, амерички астроном Сајмон Њуком „доказао“ је 1906. године да авион никада неће бити изграђен. „Изгледа да је доказано да неће моћи да се оствари ни једна једина комбинација познатих материјала, познате машинерије и познатих облика енергије како би се начинила машина у којој би људи путовали преко великих растојања у ваздуху“, написао је Њуком. Ако сте и сами летели авионом – утолико горе по Њукомов „доказ“.

Немогућа астронаутика

Познати холандски адвокат и астроном аматер Ван дер Берг често је у штампи помињао због свог уверења да су космичка путовања неостварљива. Али немојте мислити да је он своје искрено уверење престао да брани када је лансиран први спутњик. Наставио је да упорно износи своје гледиште и онда кад је први сателит већ увећано кружио око Земље, показујући тиме потпуно одсуство маште коју је имао Жил Верн. Кружење око Земље не може се назвати космичким летом, говорио је Ван дер Берг, јер се то догађа „превише близу“. Путовање до Месеца или још даље... Е, то би био космички лет, али оно је заиста немогуће.

Многи писци научне фантастике окушали су се у прогнозирању технолошког развоја, с различитим успехом. Жил Верн је био један од најуспешнијих, можда бољи

него што ће ма ко још задуго бити. Његов живот (1828–1905) готово се поклапа са развојем примењених наука и Жил Верн је због тога могао да предвиди све важне врсте проналазака 20. века: подморницу, ваздухоплов, космичка путовања...

Само једна особа превазишла је Жила Верна у броју и тачности предвиђања. Био је то амерички писац и проналазач Хјуго Гернсбек (1884–1967). Још 1911. године у својој причи „Ралф 124Ц41+; Романса у 2660. години“ Гернсбек је, између осталог, предсказао радар, телевизију и постројења за сунчеву енергију. Он је, такође, увео и сам термин „научна фантастика“ (СФ); измаштане приче увијене у плашт науке.

Телекомуникациони сателити, на пример, могли су да се остваре захваљујући једном срећном хиру природе – постојању такозване геостационарне орбите. У таквој орбити на 36.000 километара изнад екватора, сателит обиђе око Земље за тачно 24 сата. То је уједно и време потребно нашој планети да се једном окрене око властите осе. Захваљујући геостационарној орбити, сателит може да се „обеси“ изнад увек исте тачке на површини Земље, а да се, за разлику од других небеских тела на другим местима, никад не успне још више у небо, нити потоне ниже у атмосферу.

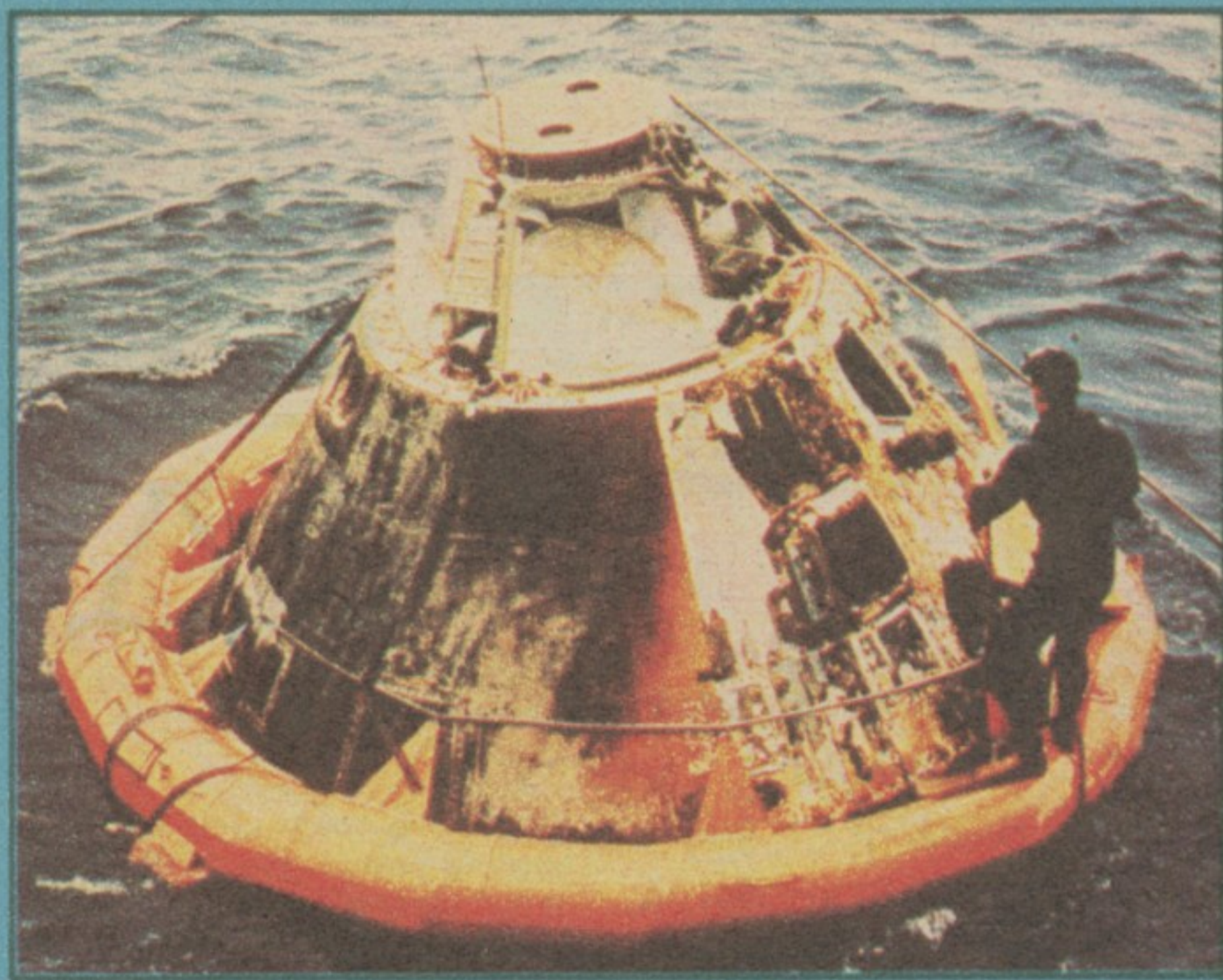
На Кларковој орбити

У последњих десет година више од 120 телекомуникационих сателита

НАУКА СУСТИГЛА МАШТУ

Пророк телекомуникационих сателита: познати писац научне фантастике Артур Кларк.

Машта и стварност: повратак капсула са Месеца према опису Жила Верна из 1865. (лево) и спуштање командне кабине брода „Аполо“.

Литература пуна визија: месечници које је пре пола века издавао Хјуго Герисбек (насловна страна у средини приказује цртеж орбиталне станице према пројекту нашег „оца астронаутике“ Хермана Поточника – Нордунга).

на свој начин је фиксирано на небу. Они су геостационарну орбиту населили као ниска бисера и данас нико више не би могао да без њих замисли пренос података, говора и телевизијске слике међу континентима. Свако ко је недавно посматрао вишечасовни пренос „Спортске помоћи“ – истовремену трку на 10 километара у 277 градова широм света ради помоћи гладнима у Африци – могао је у то најнепосредније да се увери.

Али, да ли вам је познато да прва идеја о геостационарној орбити потиче из научне фантастике? Још 1945. године Артур Кларк је изнео замисао о употреби геостационарних сателита као „појачивачких станица без антенског стуба“, у октобарском броју америчког магазина „Бежични свет“. Чак и моћ једног таквог СФ пророка, међутим, може да омане. Дванаест година пре лансирања првог спутника Кларк

није био баш нарочити оптимиста у погледу могућности да се његова идеја оствари у ближој будућности.

Изјавио је, наиме, да не верује да ће доживети долазак телекомуникационих сателита у космос. Због тога своју замисао није патентирао. Али „Интелсат“, међународни телекомуникациони конзорцијум чији је члан и Југославија, није заборавио првог творца идеје: ова организација у публикацијама не користи термин „геостационарна орбита“ него „Кларкова орбита“.

На која подручја СФ аутори данас усмеравају своју машту? Васионска путовања, насељавање планета и ванземаљске

цивилизације годинама су биле најважније теме научне фантастике. Али данас космички бродови могу да обиђу Земљу за сат и по, Месец је ишаран отисцима стопала, а роботске станице снимале су изблиза планете или се чак спуштале на њихову површину. Научна фантастика се окренула звездама и галаксијама. Растојања до тако далеких објеката немогућа су за данашње васионске летелице, али то за писце научне фантастике није проблем, под условом да употребе теорију релативности правећи се по мало Тоше.

Пут кроз време

Према Ајнштајновој теорији, када се неки објект

приближава брзини светлости (300.000 километара на сат), чак се и његово време успорава. Посада брода који жури готово брзином светлости имала би утисак да се читава васиона сажима. Путовање до средишта Мечног пута, на пример, не би трајало 30.000 година него свега двадесет. Када би се вратила на Земљу, посада би открила да је на њој протекло 2×30.000 година, односно 60 миленијума, док су они остарили само 40 година. Било би то као када би се неандерталац на волшебан начин преместио у 20. век!

Да би се отклонили социјални проблеми до којих би дошло код тако дугих васионских путовања, потребан је времеплов. У

класичном роману „Времеплов“ Х. Ц. Велс је 1905. године описао један какав, по свој прилици, никада неће бити направљен. Али, у васиони постоје објекти који се теоријски могу сматрати за времеплове. То су ротирајуће црне рупе – остаци циновских звезда које су под дејством властите силе теже сву материју сабиле у диск неописиво велике густине и масе.

У научној фантастичкој космичкој путници често посредством црне рупе путују у удаљене крајеве васионског просторства. Да ли је то баш (научна) фантастика? Унутар одређеног радијуса око црне рупе гравитациона сила је тако јака да се, према теорији релативности, не само простор него и време изобличује. Могуће је, vele теоријски физичари, да свемирски брод који би ушао у ротирајућу црну рупу под извесним углом избије у некој ранијој или каснијој васиони.

Брод, међутим, с математичке тачке гледишта, не би могао да се врати, ни по простору ни по времену, у првобитну тачку поласка. Космички путници би, дакле, остали заробљеници неке друге васионе.

Машту писаца научне фантастике – чији јунаци без тешкоћа путују с краја на крај васионе – према томе, треба повремено прихватити с резервом. Али само привремено – јер, како је једном написао Жил Верн, „све што један човек може да замисли, други људи ће бити у стању да остваре“.

Е. Јакуповић

ТАЈНО
ОРУЖЈЕ
ВАЈТХОЛА

НОСАЧ АВИОНА ОД ЛЕДА

**ПУШКА КОЈА УБИЈА
ИЗА ЋОШКА,
НАМАГНЕТИСАНЕ
РИБЕ, ГАВРАНОВИ ЗА
РУШЕЊЕ КРУПОВЕ
ФАБРИКЕ. НЕКЕ ИЗ
НИЗА СЛИЧНИХ
ЗАМИСЛИ ЗАРАЂЕНЕ
СТРАНЕ ЧАК СУ
ПОКУШАЛЕ ДА
ОСТВАРЕ. У ТОМЕ ЈЕ,
ИПАК, НАЈДАЉЕ
ОТИШЛА ВЕЛИКА
БРИТАНИЈА**

шак морати још мало да се причека.

Јапанци су у апсолутној тајности разрађивали нацрте за разнобојне папирнате балоне којима би бешумно бомбардовали америчке градове. Балони никада нису употребљени, мада нема сумње да би њихов долазак заиста био бешуман. Биће да је невоља са овим супертајним оружјем била у томе што се, с обзиром на претвртљивост ветрова, није дало поуздано тврдити да ће се путовање завршити баш изнад америчких градова, а не мало раније, рецимо изнад неког јапанског.

Ипак, апсолутни рекор-

сигурно средство за рушење Атлантског зида. Речени зид, односно бетонски бедем, био је око 3,5 метра висок, два дебео, а подигли су га Немци дуж већег дела западноевропске обале како би се одбранили од инвазије.

Капетанов калем је, према пројекту, радио на врло једноставном принципу: котрљао се. Како је у себи носио читаву тону ТНТ-а, требало га је само закотрљати плажом и сачекати да свом силином удари о зид.

Месец дана касније, уз благослов Одељења британског адмиралитета за развој разноврсног оружја, калем је био готов.

официр предложио је једноставан начин да се једном засвагда реши питање подводних мина:

– Прикачите магнете за рибе, а онда их пустите у океан.

**Јамчим да је
непотопив...**

Уопште узев, животиње су се високо котирале на списку супертајног оружја. Постојао је, рецимо, и предлог да се морски гавранови обуче да лете до Есена где би кључали малтер са фасаде фабрике „Круп“ која је у то доба навелико лиферовала оружје за немачку војску. Гаврани би кључали и кључали, све док се Крупова фабрика не сруши као кула од карата.

Наименовано војно лице предложило је (такође „гарантовано ефикасан“) начин за откривање немачких подморница у близини енглеских обала. Замисао је, у неку руку, била строго научно утемељена, јер је почивала на теорији условног рефлекса Ивана Петровића Павлова. Рефлекс би се у овом случају створио код морских галебова, с тим што је претходно требало оформити и мању флоту подморница – играчки које би уместо муниције испаливале рибице или какву другу уситњену храну за птице.

После извесног времена, код галебова би се створио условни рефлекс „подморница = храна“, а надаље би све ишло лако. Како би угледали подморницу, галебови би се сјатили изнад ње и тако скренули пажњу на присуство непријатеља. Овога пута Адмиралитет се задовољио ишчитавањем предлога. Подморнице које бљују рибице никада нису изграђене.

Зато је, у апсолутној тајности, саграђен носач авиона од чистог леда, „Habbakuk“. Овога пута пројектант није био анонимус, него познати енглески проналазач Џефри Пајк, а нацрте је лично прегледао, а потом и одобрио вицеадми-

рал Маунтбатн. Вицеадмирал је касније постављен за главнокомандујућег савезничких снага у југоисточној Азији.

Пајк је у службу своје земље ставио следеће откриће: када се вода добро охлади, у њу се уграде дрвене греде, а затим та маса заледи, добија се материја изузетне чврстине. Такве чврстине, да је по мишљењу Џефрија Пајка управо од ње убудуће требало градити све носаче авиона, ако не и остале типове ратних бродова.

За почетак, Пајк се задовољио могућношћу да се претходно читава ствар испита на носачу авиона који је по његовом пројекту био дугачак 700 метара, тежак 1000 тона, а на коме је део брода изнад површине мора требало да буде висок десет метара. Како лед има особину да се топи, Пајк је овај проблем, решио уградњом читавог низа фрижидера који би све време одржавали ниску температуру.

– Јамчим да је „Habbakuk“ непотопив – поносно је изјавио конструктор када је прототип нешто мањих димензија саграђен.

Никада се неће сазнати да ли је наведеном изјавом Џефри Пајк починио кривоклетство, јер је 1943. године читав план пао у воду. Португалија је, наиме, дозволила савезницима да користе базу Асојес, па циновске ваздушне базе, а с њима и носачи авиона „Habbakukovih“ димензија, више нису били потребни.

**Извините, а како ти
зраци убијају?**

У већ помињано Одељење за развој разноврсног оружја ушетао је једног дана проналазач који је, не тражећи време на формалности, сместа прешао на ствар. Ствар се односила на његов план за емитовање „зрака-убица“ из балона.

Пошто је до детаља описао балон, и начин како би посада одржавала везу с базом, потом чак и одећу коју би требало да носи и храну која би највише одговарала прилици, остало је још да каже нешто и о зрацима који убијају.

Како се његово излагање настављало, а да се још ништа одређеније није сазнало, на крају су га питали о каквим је то зрацима реч.

– Па сад кад сам вам дао идеју, вама ваљда неће бити никакав проблем да их пронађете – гласио је одговор.

Мина Илић

Током другог светског рата тако рећи све зарађене стране сањале су о неком тајном и убојитом оружју које ће, ако је могуће преко ноћи окончати сукоб у њихову корист.

Осим што се опасно приближавала производњи прве атомске бомбе на свету, Немачка је у плановима за супертајно оружје чувала и нацрте неких неупоредиво мање стравичних изума какав је, рецимо, пушка која „пуца иза ћошкова“. Речена пушка никада није употребљена, да ли зато што је увек постојала могућност да се иза ћошка уместо непријатеља налази неко други или, што је вероватније, зато што се испоставило да зрна, пошто их једном испалиште, обично настављају да лете у правој линији, а да ће на „завијање“ за ћо-

дери у проналажењу неупотребљивог оружја били су Енглези. Нацрти за направе чији су творци листом тврдили да би се баш помоћу њих без по муке решио исход другог светског рата чувају се и данас на осам полица једне просторије у Вајтхолу, седишту британске владе.

Ово ће их средити!

Једног августовског јутра 1943. године, капетан Финч-Хоје ушао је у канцеларију пуковника Шут Норвеја и достојанствено положио на сто хрпу скица.

– Ово ће их средити! – рекао је гласом који није остављао места сумњи.

„То“ је имало облик циновског калема за конач, а према ономе што је капетан објаснио пуковнику представљало је стопосто

Никада се неће сазнати да ли је име које су му наденули, „Велики уображенко“, имало некакве везе са капетаном Финч-Хојеом. Гала демонстрација заказана је за јануар 1944. године, а присуствовале су јој бројне значајне личности владе и Министарства одбране.

Проба је била прави фијаско. Један од држача „Великог уображенка“ се откачио, калем је полетео у непредвиђеном правцу, налетео на рупу и преврнуо се на страну. Све се одиграло за мање од пет минута. Тачно толико било је потребно и да од моћне справе за гарантовано рушење Атлантског зида остане само хрпа неупотребљиве гвожђурије.

Ако ништа друго, нека су решења бар била јевтинија. Један морнарички

НИ БОМБА, НИ КВАР, ВЕЋ ОНО ТРЕЋЕ

Тек што је авион тајландске компаније узлетео с лондонског аеродрома „Хитроу“, капетан је путницима саопштио да због непредвиђених компликација морају да се врате. Међу путницима је настало комешање: једни су тврдили да је у авиону сигурно постављена бомба, други су били сигурни да се ради о тежем оштећењу мотора.

Кад су се после једног сата поново укрцали (10 путника је, у међувремену, од страха одустало од лета) стигло је и објашњење. Пилот је решио да се врати на аеродром јер је један од WC-а био у квару. ■

ЈА ВИДИМ, ДРУГИ НЕК ПАЗЕ!

Маријан Бресон није хтела ни да чује да плати казну. Саобраћајцу који је зауставио на ауто-путу ка Паризу упорно је објашњавала да је свесно возила без упаљених фарова и да то није пропуст.

— Знате, ја ноћу видим као мачка! Светла су ми заиста непотребна. ■

ВОЛИ ЧОВЕК ЗАТВОР

Судија у Мерленду изриче пресуду деветнаестогодишњем Галену Мејерсу: за покушај крађе Гален се осуђује на затвор у трајању од годину дана. У том тренутку Гален се сагиње, узима столицу и баца је право судији у главу. Судија је казну сместа прениначио: оптуженом се затвор продужава на две године.

На лицу Галена Мајерса осмех. Управо то време му одговара. Годину дана у тамници му је било мало. Желео је да се мало дуже реши породице. ■

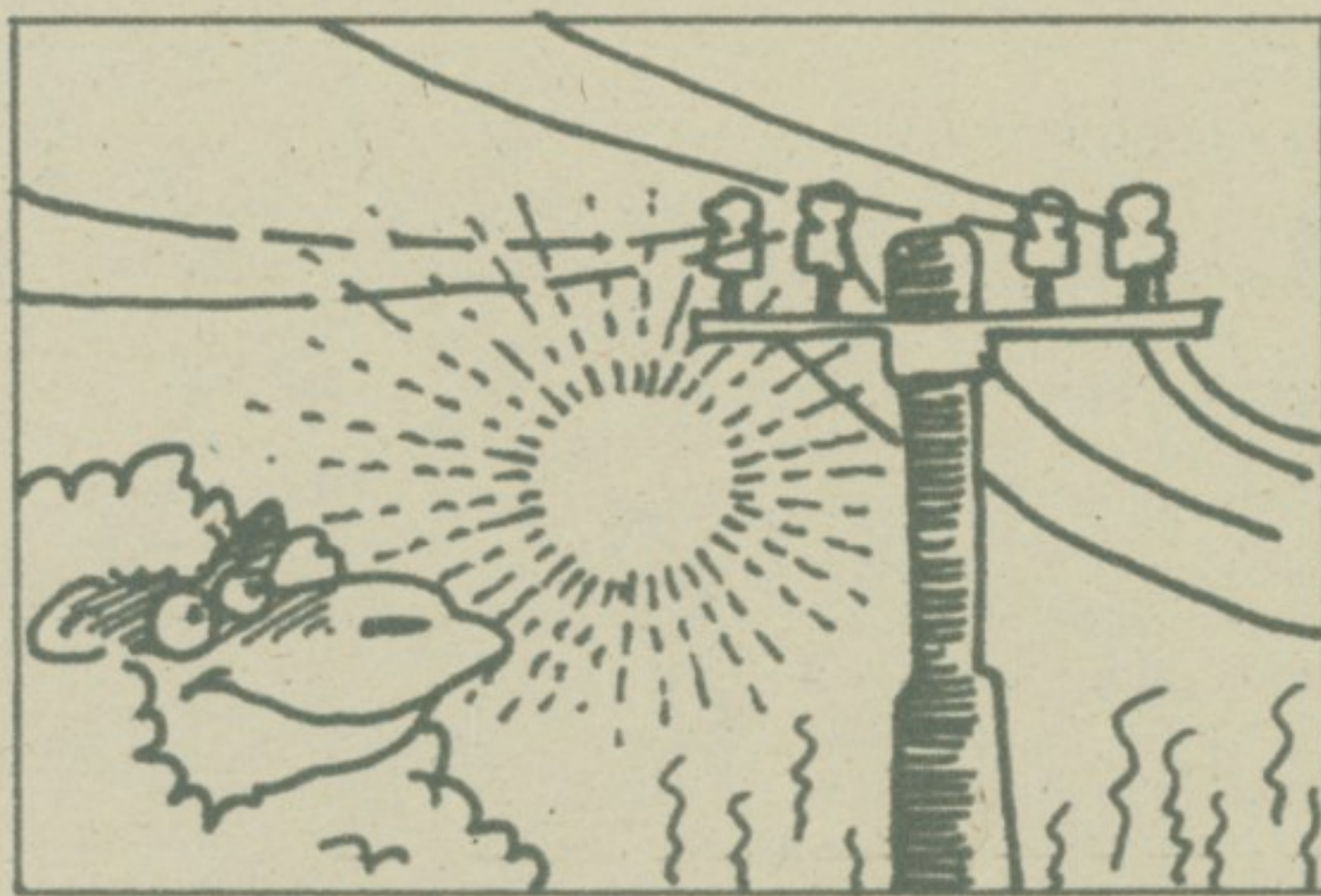

ЗАКОН КОЈИ МУШКАРЦИМА ВЕЗУЈЕ КЕЦЕЉУ

Питање је да ли би се поједини мушкарци „с брдовитог Балкана“ решили на женидбу на Куби. У закону ове земље, брачни друг се обавезује да жени помаже у кућним пословима. ■

ДА НАМ ЖИВИ 'ЛАД

Овцима на испашама по аустралијским ливадама лети није лако. Наступају такве врућине, упече „звезда“, а хлада — нигде. Овце се досетиле како да себи олакшају. Поређају се у сенку коју праве електрични, телеграфски и телефонски стубови. Није неки хлад, али — боље ништа него ништа. ■

МУЗЕЈ ЗА ЦИГЛЕ

Базил Сафер уважени грађанин Џонсон Ситија из америчке државе Тенеси кустос је (и идејни творац) „цигленог музеја“. Базил је до сада пропутавао преко 150 хиљада километара да би из разних крајева света донео — цигле. У колекцији има већ 136 примерака из 60 различитих земаља. Ту је једна цигла из остатака римског зида из Лондона, једна донета с кинеског зида. Базил је посебно поносан на циглу која је служила као део оптерећења на броду „Мејфлауер“ којим су први досељеници стигли у Америку. ■

ПИСМО НА УВО

Лепо је добити писмо, у коме би се углавном сви сложили. Али, ако желиш да ти неко пише, мораш и сам да пишеш. Е, шта са људима којима је досадно и мучно да се неком јављају писмом? Холандске поште су се досетиле. Дођеш на пошту, купиш касету и десет минута имаш „форе“ да говориш и поручиш пријатељима и рођацима шта ти је воља.

Ова говорна пишема коштају око педесет (стари) хиљада.

Усмена књижевност опасно угрожава писмену. ■

ЛЕПАК ЗА ПАЦОВЕ

Пацови у Градској већници у Цакрти толико су се обезобразили и одомалили да су се, мртви хладни, шетали ходницима и дању. Службеници су решили да им објаве рат.

Наравно, прво су набавили најсавременије „истребљиваче“ — такозване ултрасоничне имобилизаторе. Уместо да парализује ове досадне глодаре, имобилизатори су се показали тотално бескорисни. Број пацова из дана у дан је растао.

Прибегло се најједноставнијем решењу. По свим спратовима Градске већнице постављене су лепљиве пацоловке. За месец дана ухваћено је више од 600 пацова. ■

НЕЋЕ УМРЕТИ ОД СКРОМНОСТИ

Познати амерички композитор Џори Гершвин није делио комплименте својим колегама.

На концерту шпанског пијанисте пријатељ га је упитао шта мисли о музичару. Гершвин се замислио и рекао: „Добар је. Постаће шпански Гершвин!“ ■

Живот је прича, прича је живот

Прича је живот, живот је прича

СТРАХ ПОСЛЕ ЛЕТЕЊА

**У ЧАСОВИМА БЕЗНАЂА СЕТИЛА СЕ
ФИЛМА ЧИЈА ЈЕ ЈУНАКИЊА,
ТАКОЋЕ, ИЗ АВИОНА ПАЛА У
ДУНГЛУ. ЛЕПОТИЦА ЈЕ, НАРАВНО,
У ФИЛМУ ОСТАЛА ЖИВА. У
ЗБИЉИ, ЛАРИСА САВИЦКАЈА СЕ
САМО НАДАЛА...**

Лепо је летети. Само одозго овако може да изгледа забављачка тајга. Пилотирајући једрилицом двадесетогодишња Лариса Савицкаја уживала је као ретко кад. Попела се на висину од три хиљаде метара: тако би могла до звезда. Звезде је убрзо видела – пред очима. И онда мрак, потпун.

Свог трагичног положаја постала је свесна неколико тренутака касније. Завезана за пилотско седиште о које се, неким чудом, још држао део пластичне кабине летела је у бездан. Једрилица се, ко зна због чега, једноставно распала. А у њој пилоти лете без палобрана.

Лариса Савицкаја није осетила страх који лези срце. Није имала времена за њега. Лезили су јој се, од хладноће, једино руке и лице. До блиског сусрета са земљом остало јој је још тако мало. Крај!!! У тим тренуцима безнађа сетила се, до најситнијих детаља, једног страног филма који је гледала пре пет-шест година. Јунакиња је била њена вршњациња која је, такође, пала из авиона у дунглу. Лепотица је у филму, наравно, остала жива.

У збиљи, девојка се сетила да се њена филмска вршњациња, пре свега, скупила у седишту. Лариса је учинила то исто: из све снаге упрта је ногома о постоље седишта, лактовима о наслоне, сва се згрчила чекајући сусрет са земљом. Успела је да запази само зелене крошње брезе. И затим тама.

Комарци, милијарде њих

Када се освестила, прво је погледала на сат. Осам увече. Несрећа се догодила у три. Без свести је, значи, провела пуних пет сати. Око ње несносна тишина. Чак су се и гране бешумно повијале, као у немој филму. Није осећала ни бол, ни радост, ни страх.

После извесног времена почела је да осматра околину. Прво је приметила седиште преполовљено од удара. Зачудило је што на левој ноzi није било пилотске чизме. („Како је могла да испадне кад сам се ногома упирала из све снаге?“) Руке и ноге су је слушале. Значи, читава је. Осетила је жеђ. На срећу, између дебата приметила је одсјај с неке волене површине. Пажљиво је устала и, стискајући зубе од бола, дошепала до језера.

Већ се смркавало кад је тишину глуве тајге узнемирио звук хеликоптера. Није је узбуђила почисао да њу траже. И време је. Међутим, тајга је убрзо прогутала тај звук. Сад је чула други, застрашујући. Живи облак који је кључао. Комарци. Осетила је како јој лице пламти од уједа. Сакрила је главу испод спортске јакне. Помогло је, али сад је дрмала од хладноће. Крајем августа забављачка тајга није црноморска обала Крима.

Рукама промрзлим од хладноће, ујутру је успела да од трана и остатака пластичне кабине направи какав-такав кров над главом. Тресла је грозница,

што од хладноће што од уједа комараца. После подне је отоплило и мало се повратила. Десетак метара даље видела је изгубљену чизму. Залуду, није могла да је навуче јер јој је стопало натекло. Поново је, сад већ у даљини, чула звук хеликоптера. Прошао је и овај дан. Поново хладна лепљива тмина ноћи. И милијарде комараца.

Следећег јутра Лариса Савицкаја је решила да тражи људе. Уз ужасне болове, успела је да навуче чизму на леву ногу. Корачала је споро улажући у сваки корак бескрајну упорност. Више није била начисто шта је све боли. А око ње дивља тајга, баруштине и дрвеће које су обориле олује. После неколико стотина метара, за њу више од три сата, схватила је да овако више не може даље. Залутаће.

Вратила се наопако и строватила поред поломљеног седишта. Имала је срећу па је нашла мокре шибице. Сунце ће јој помоћи да, бар ове ноћи, запали ватру. Већ два дана ништа није јела, ај не мари. Важно је да се комарци плаше ватре. Људи ће је наћи. Морају.

И нашла су је. Следећег дана после подне. Видели су људе. Лариса Савицкаја покушала је да им пође у сусрет али није могла...

Зар, после свега, богаљ?!

У градској болници Благовешченска лекари су написали целе две стране налаза: прелом грудног и карличног прикљача, поломљена ребра, сломљене кости шаке десне руке, потрес мозга, упала плућа. У таквом стању провела је три дана, чак покушала да крене кроз тајгу. И ниједном је није ухватила паника, безнађе.

Владимир Чулкин, вођа спасилачке групе:

– Лариса је урадила све, без и најмање грешке. Имала је, истина, срећу да није у ваздуху испала из седишта, да је нису сасекле гране бреза и, на крају, приликом удара о земљу, нису је изрешетале крчотине пластичне кабине. Међутим, она се знатљиво скупила чему је, свакако, у многоме допринело њено активно бављење кошарком и гимнастиком. Највећи терет претрпеле су ноге. А она је спортиста, у пуној форми. Можда је зато и издржала три дана у тајги... Знам случајеве да су у таквим приликама и професионални пилоти губили главе. Због психичких поремећаја... Многи не издрже. Лариса јесте.

У болници је Лариса Савицкаја дуго била на ивичи смрти. У тренуцима свести, онако непокретну, прогањала је злоступна мисао: зар, после свега, богаљ? А тек је напунила двадесету! Да ли такав живот има смисла?

Не и не и не. По сто пута – не. Уграбила је прилику кад никог није било поред ње и, случајно заборављеним скалпелом пресекла вене на десној руци. Хтела је скалпелом и погрлу. На срећу, појавила се болничарка. Пуних месец дана лежала је на нервом одељењу. Сва унезверена скакала је из кревета и дозивала мајку. Палата је у тајгу ланцима и ноћима.

Мајка се више није одвајала од болесничког кревета. Ни лекари. Непрестано су уз њу биле и колеге из једриличарског клуба. Лариса се, најзад, уморила од тог бескрајног падања. И спустила на земљу. Кроз болничко окно сатима је, ћутке, посматрала уређен травњак и људе који су, крадомине, газити по њему. Мора да је лепо ходати. А они тога нису ни свесни. То им дође као дисање. Једном је заплатаката од ситне жеље да шутне таблу с натписом: „Не газити траву“.

И успела је. После пуне две године страховите жеље и упорности. На двадесет други рођендан посетио је новинар совјетског листа „Социјалистичка индустрија“ желећи да провери како се сад осећа. Није могао да дође до ње. Разговарала је с познатим палобраним и, на крају, чврсто одлучила да мора да прође тај курс. Јер, „да је имала палобран...“

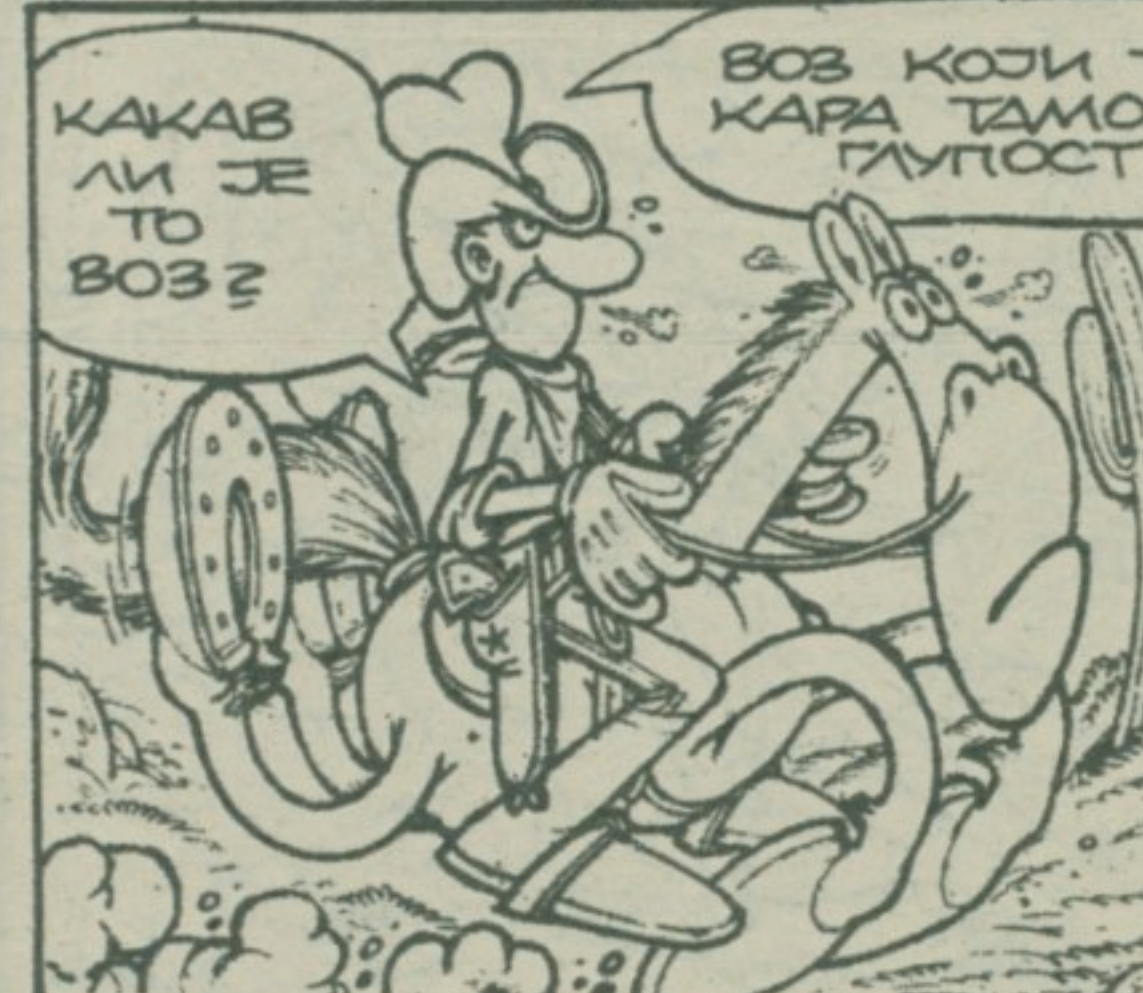
Најновији податак: Лариса Савицкаја се недавно удата и очекује дете. Летећемо заједно, каже. Лепо је летети.

П. М.

КОКО БИЛ НА ШИНАМА

ЈАКОВИТИ (JACOVITTI)

ПЛЕО

НИ ТРАГА
ОД ПРУТЕ!

НЕМА НИ
ДРВЕНИХ ПРА-
ГОВА!

НИ ЈЕДНОГ
ЈЕДИНОГ!
КАКВА ЗА-
ГОНЕТ-
КА!

СТО МУ
ВОЗО-
ВА!

СТО МУ
ТОПО-
ВА!

У ЗОРУ,
МАЈЕ ПЕТ
МИНУТА, КРЕ-
НУО ЈЕ У ПО-
ТРАГУ ЗА ВО-
ЗОМ...

ПОЧЕЛО ЈЕ
ДА СЕ СМРК-
КАВА И
КОКО БИ
ЈЕ РЕШИО
ДА ПОПИЈЕ
КАМИЛИЦУ
ПРЕ СТАВА-
ЊА...

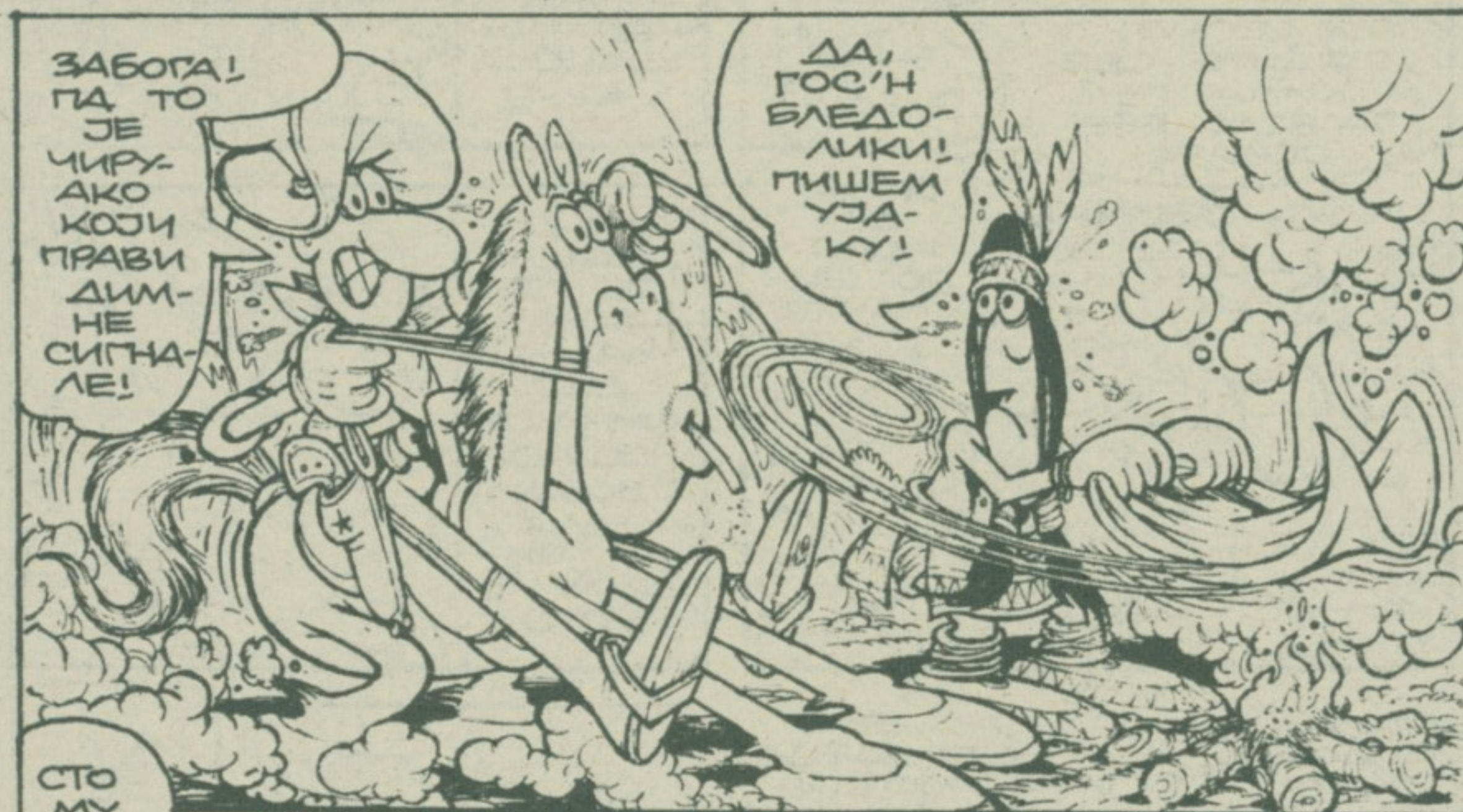
ХМ!
ВИДИ,
НЕКИ
ЦРНИ
ДИМ!

МОЖ-
ДА
ЈЕ
ВОЗ...

АЛИ,
ПРУГА ЈЕ
ДАЛЕКО...

ДА НИЈЕ
ТО ВОЗ
КОЈИ ТРА-
ЖИМ?

ЗАБОГА!
ПА ТО
ЈЕ
ЧИР-
АКО
КОЈИ
ПРАВИ
ДИМ-
НЕ
СИГНА-
ЛЕ!

ДА,
ГОС'Н
БЛЕДО-
ЛИКИ!
ПИШЕМ
УД-
КУ!

СТО МУ
ЗА-
РЕ-
ЗА!

КОКО БИ
ЈЕ ПОНОВО
КРЕНУО
У ПОТРА-
ГУ ЗА
ВОЗОМ 123...

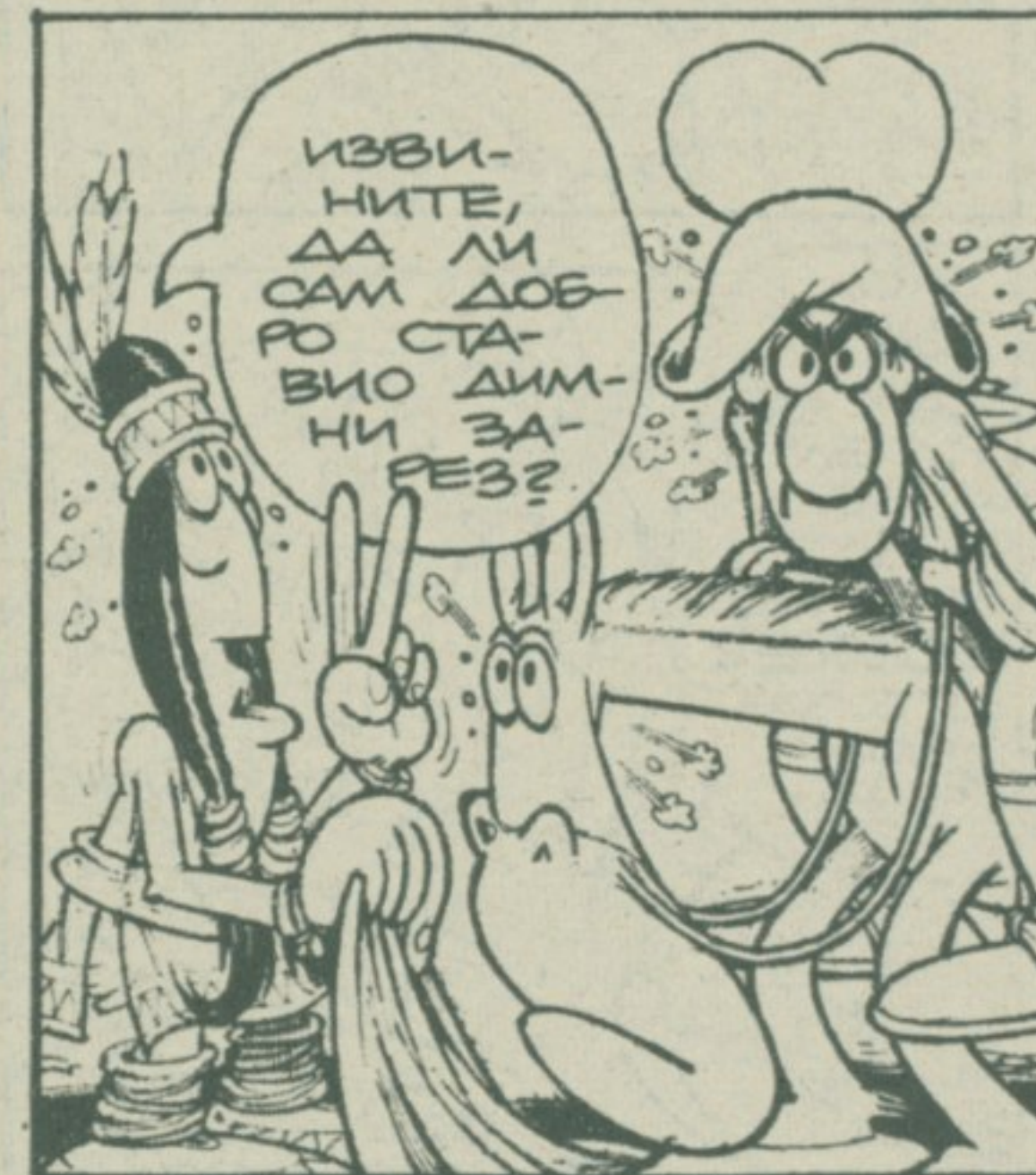

НА ПУТУ ЗА
НОВУ ЦОР-
ЦИЈУ СРЕО
ЈЕ ШЕРИ-
ФЕ ДВОНИ-
КОВИЋЕ...

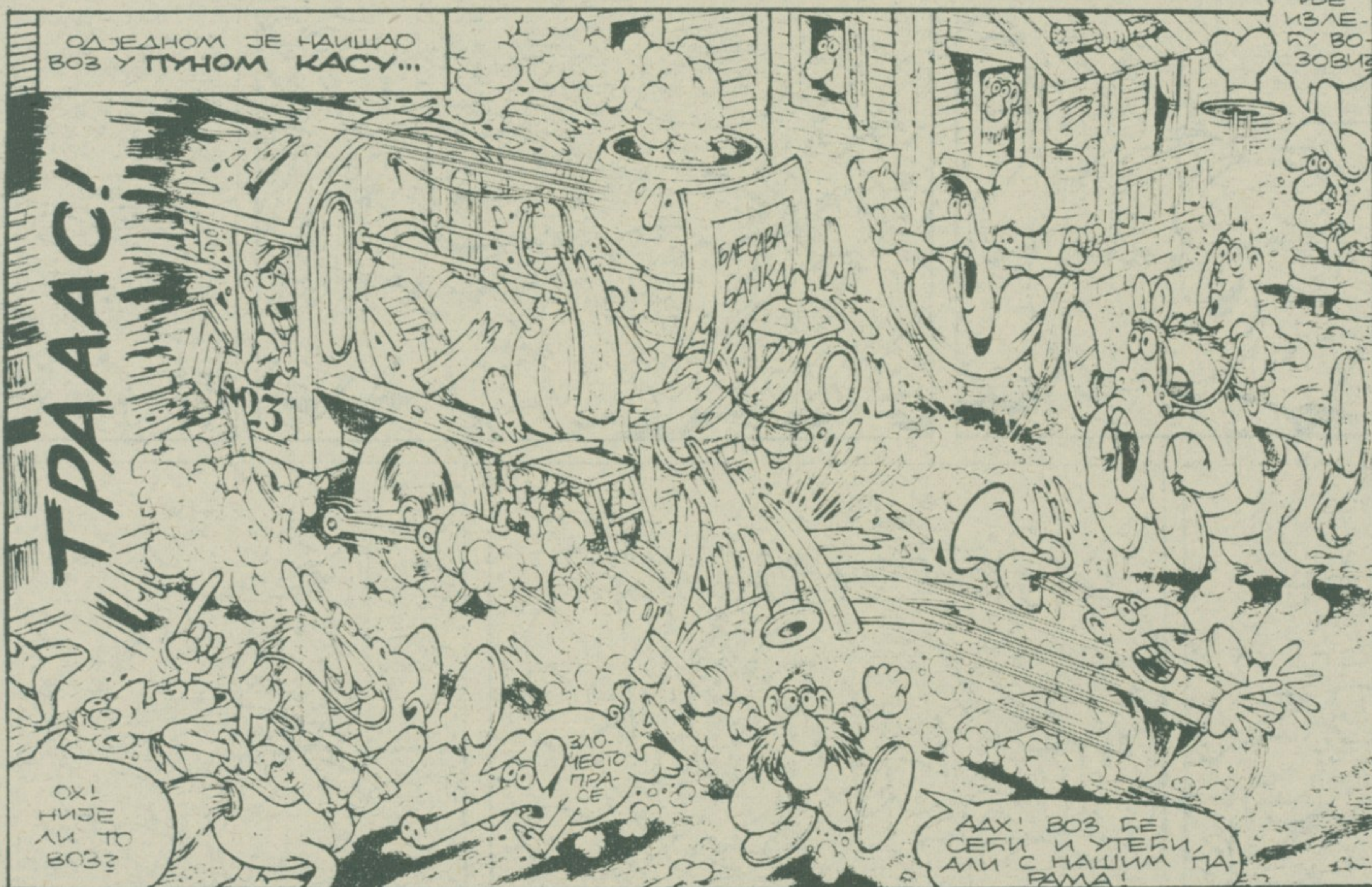
ГОС'Н КОКО,
ЈЕСТЕ ЛИ НАШ-
ЛИ ШТОГОД?

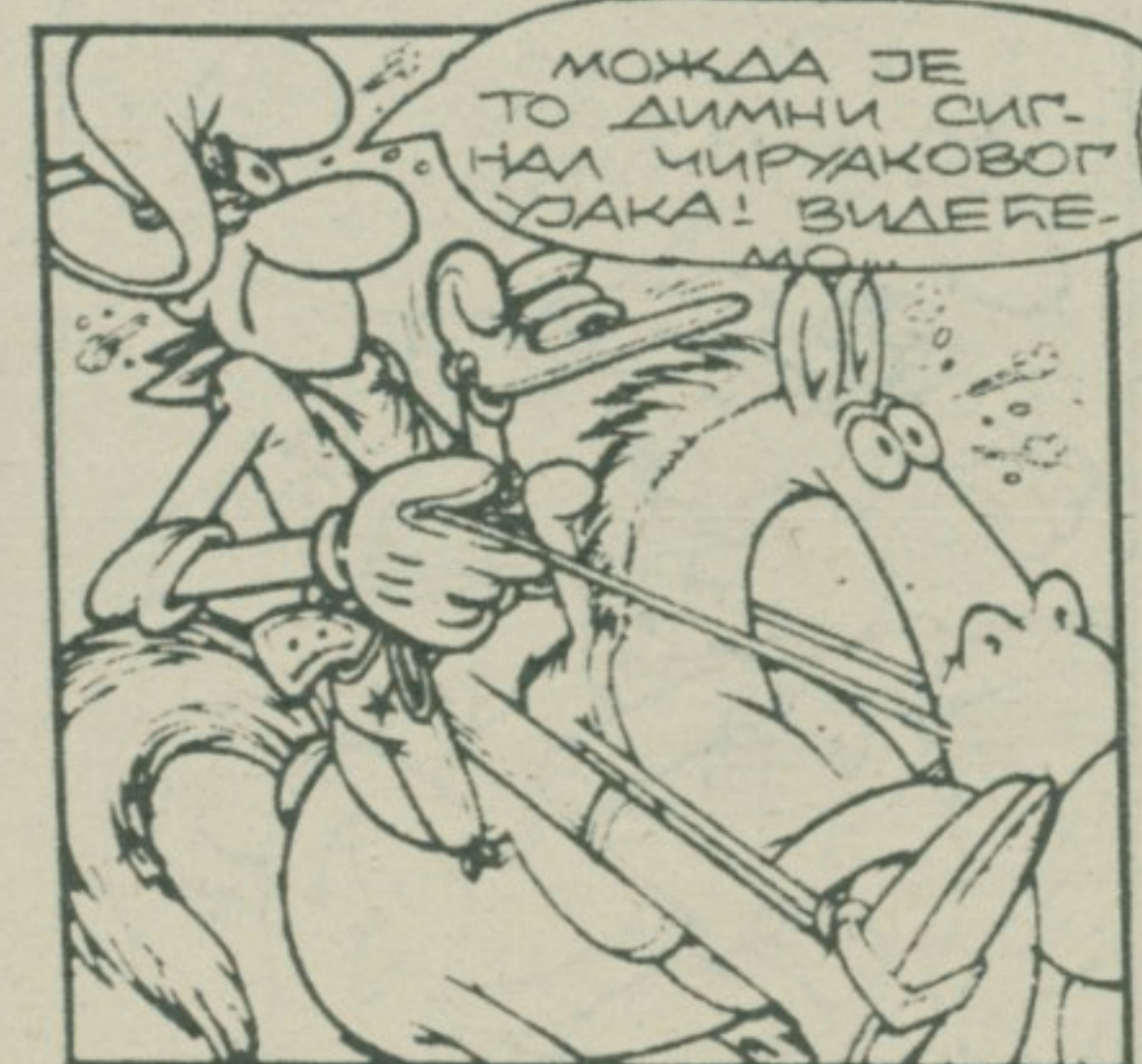
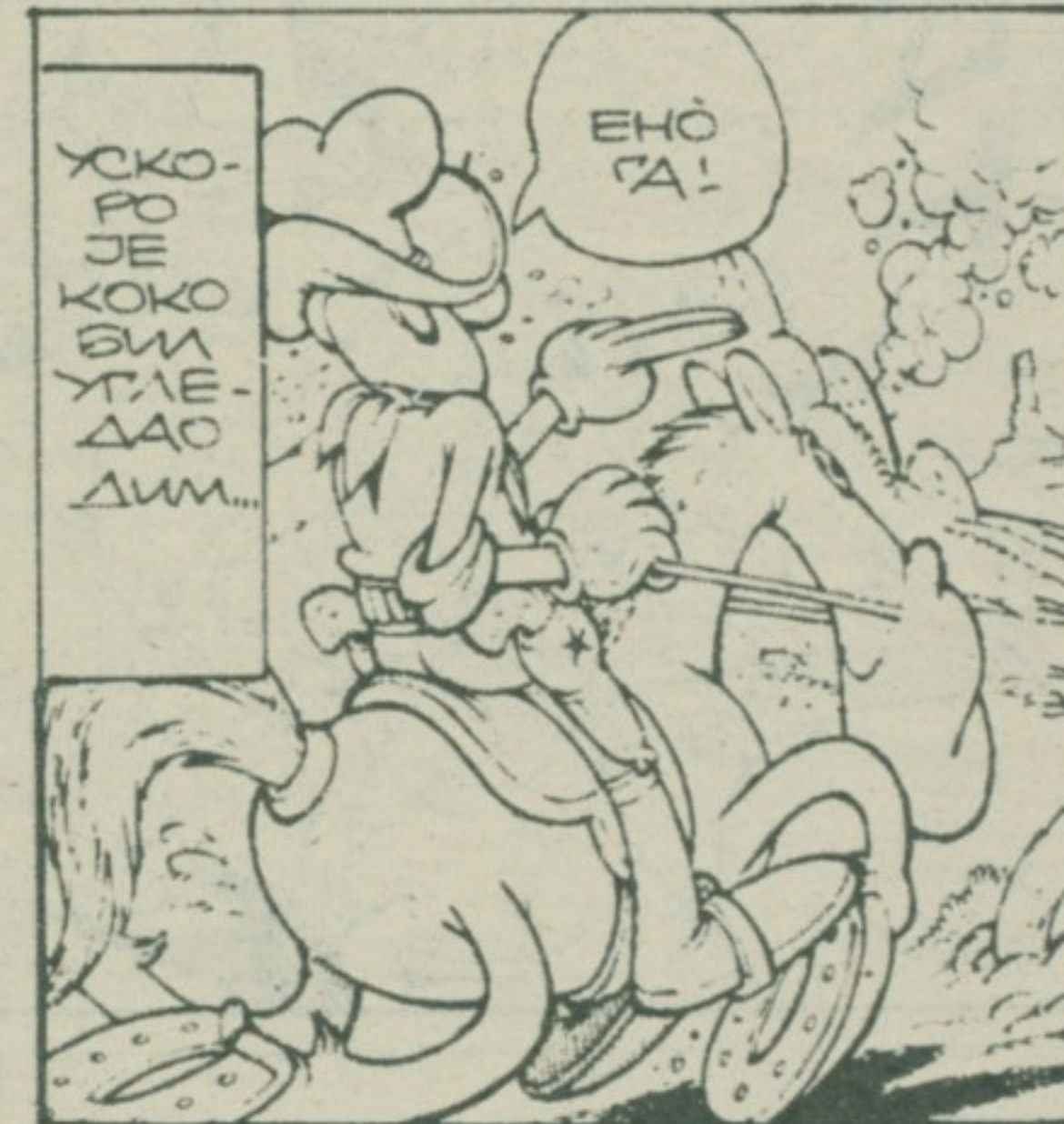
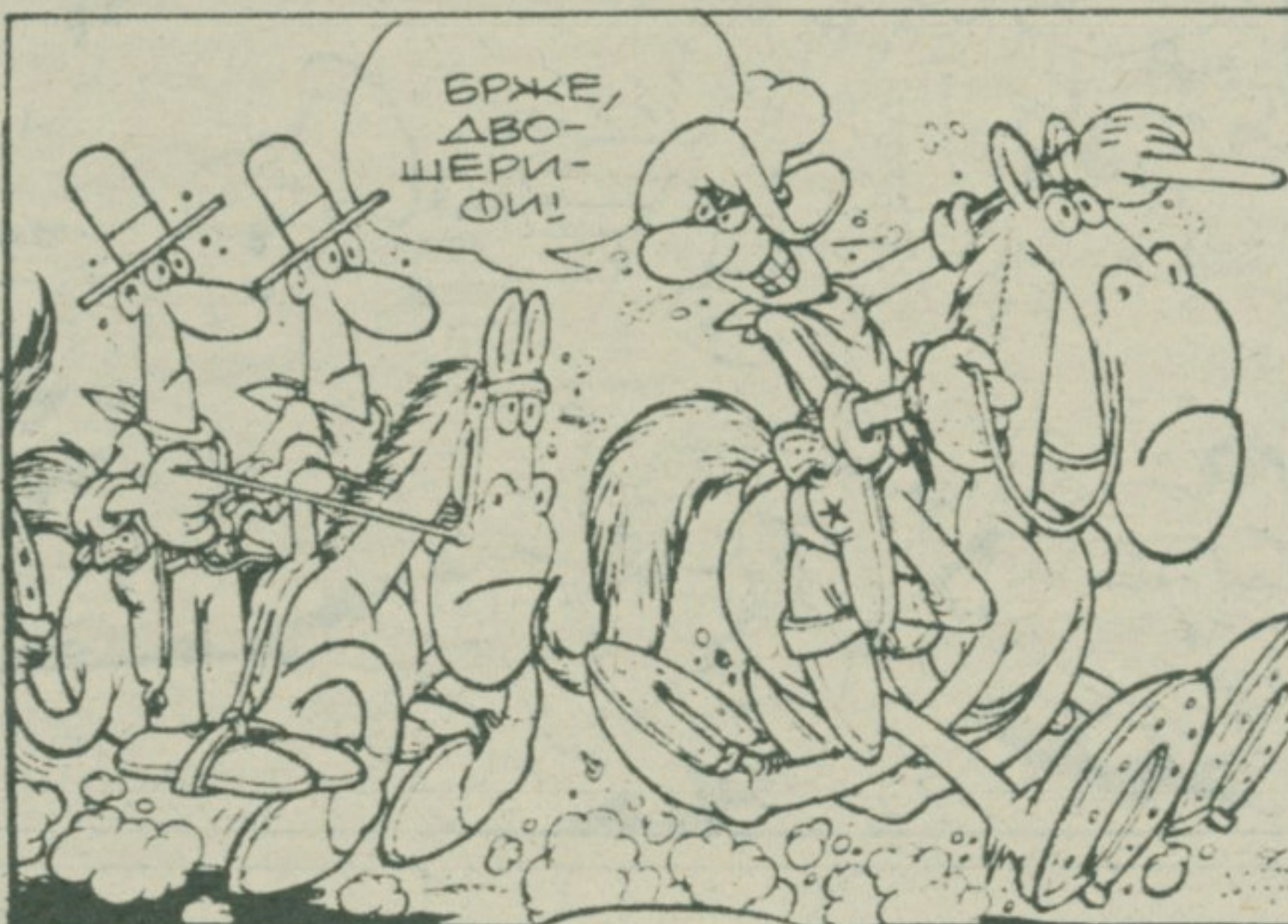
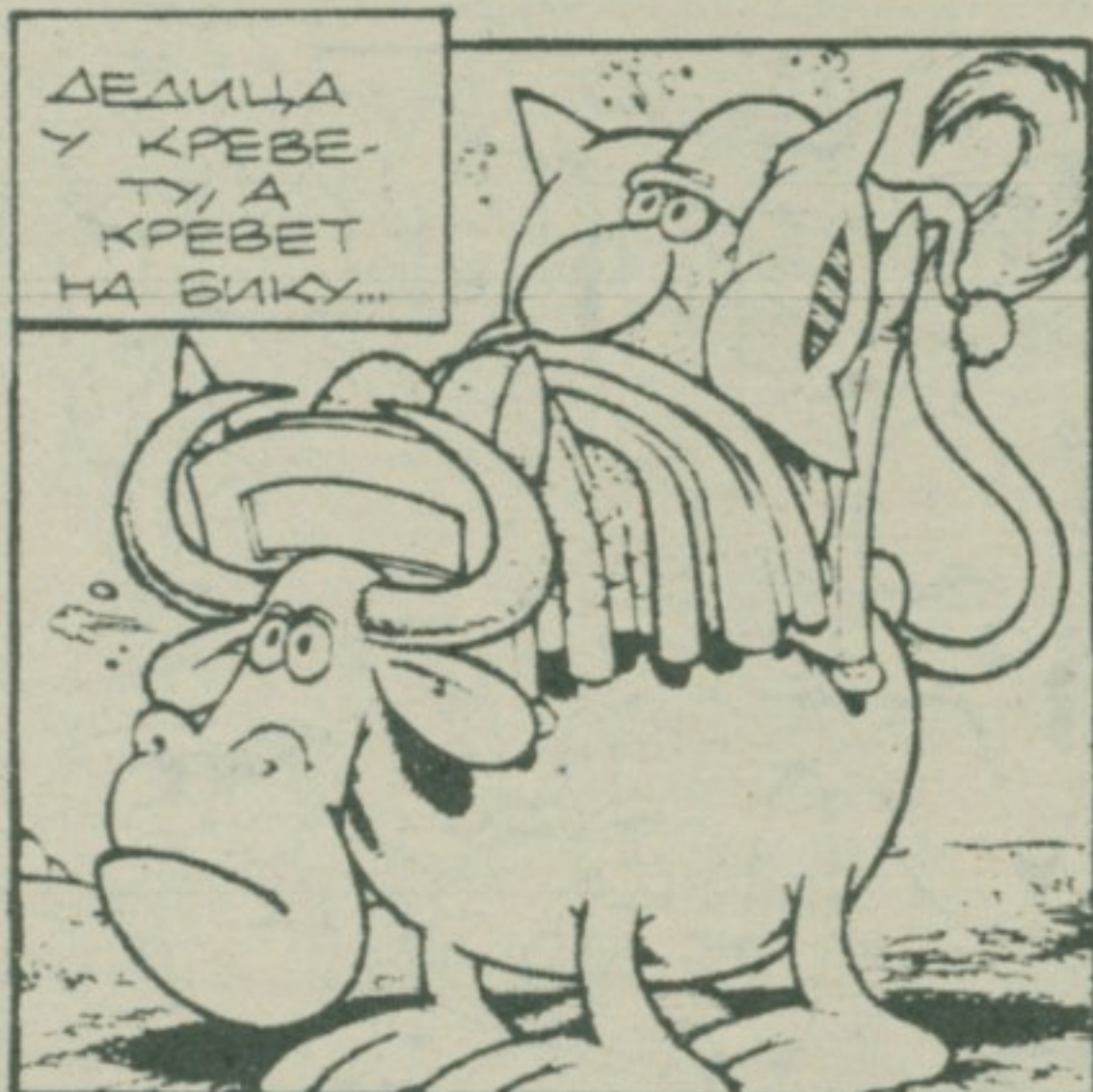
ШТА ТО?

ПА
ВОЗ-
ФАН-
ТОМ?

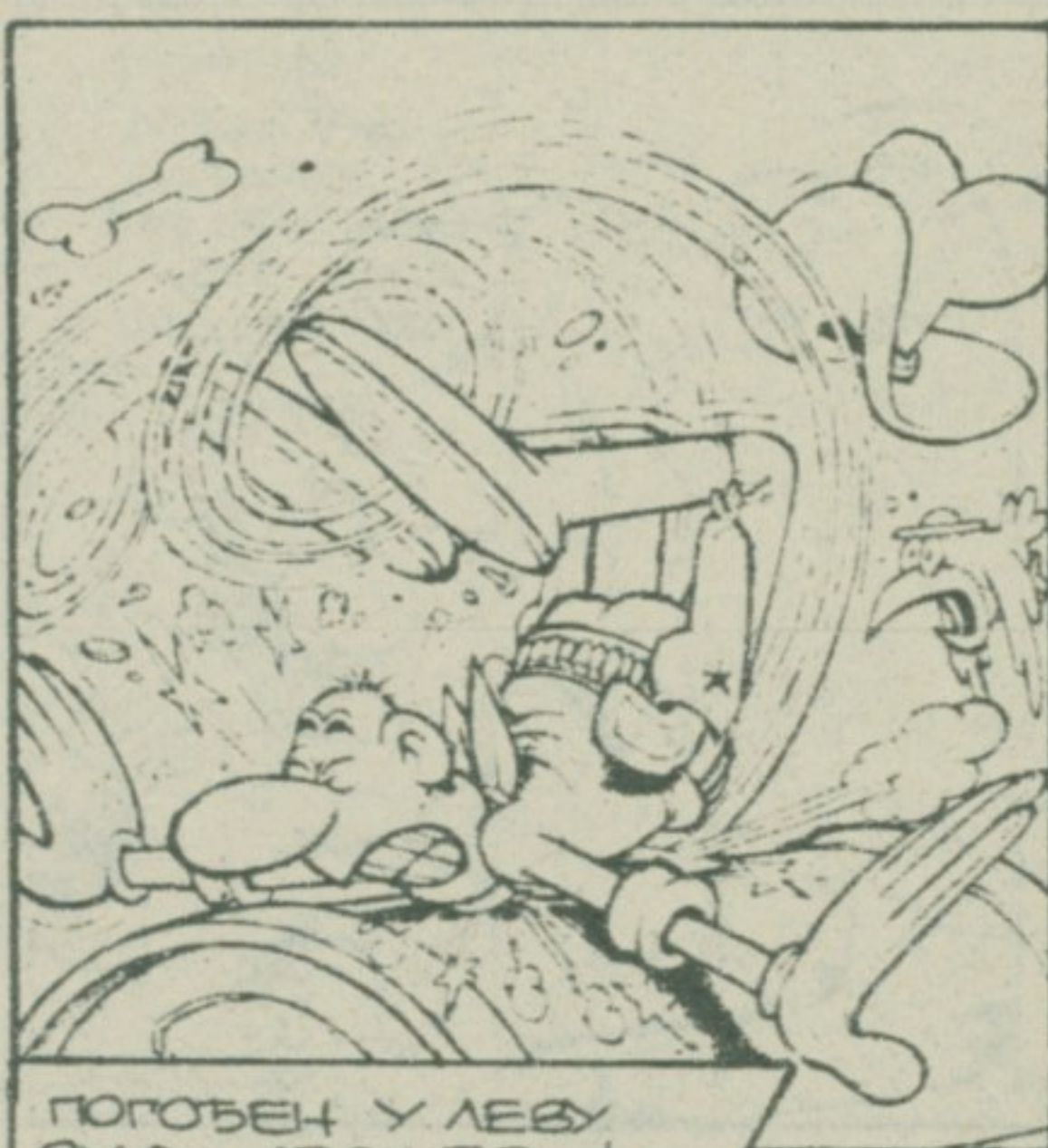
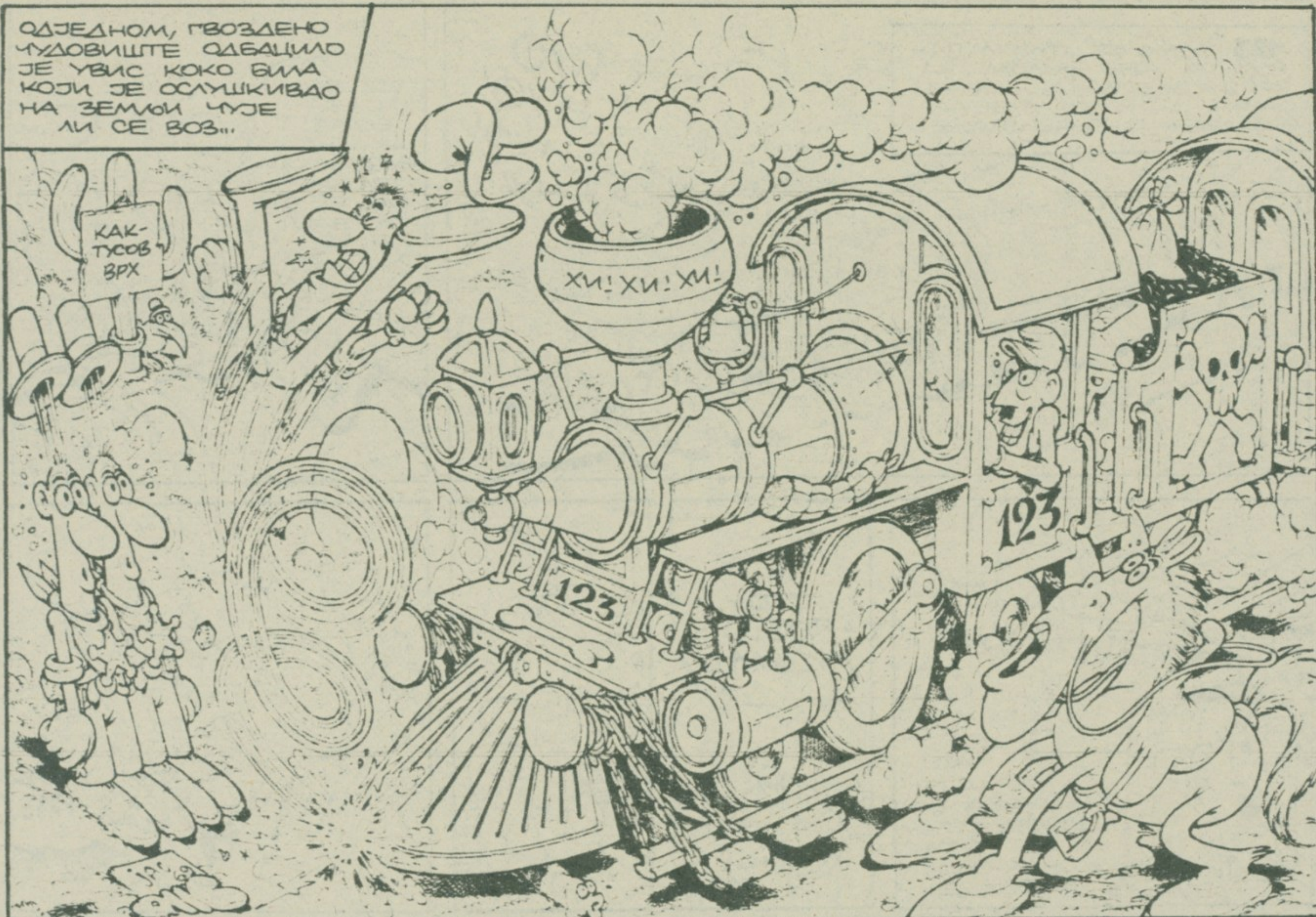

ИЗВИ-
НИТЕ,
ДА ЛИ
ОАМ ДОБ-
РО СТА-
ВИО ДИМ-
НИ ЗА-
РЕЗ?

ОДЈЕДНОМ, ГВОЗДЕНО
ЧУДОВИШТЕ ОДБАЦИЛО
ЈЕ УВИС КОКО БИЛА
КОЈИ ЈЕ ОСЛУШКИВАО
НА ЗЕМЉИ ЧУЈЕ
ЛИ СЕ ВОЗ...

ПОГОВЕЧ У ЛЕВУ
РУКУ, ДВОШЕРИФ
ПРАВИ ПРЕД КАС-
КАЛОМ ПИРУЕТУ,
А ВОЗ ЗА ТО
ВРЕМЕ
НЕСТАЈЕ...

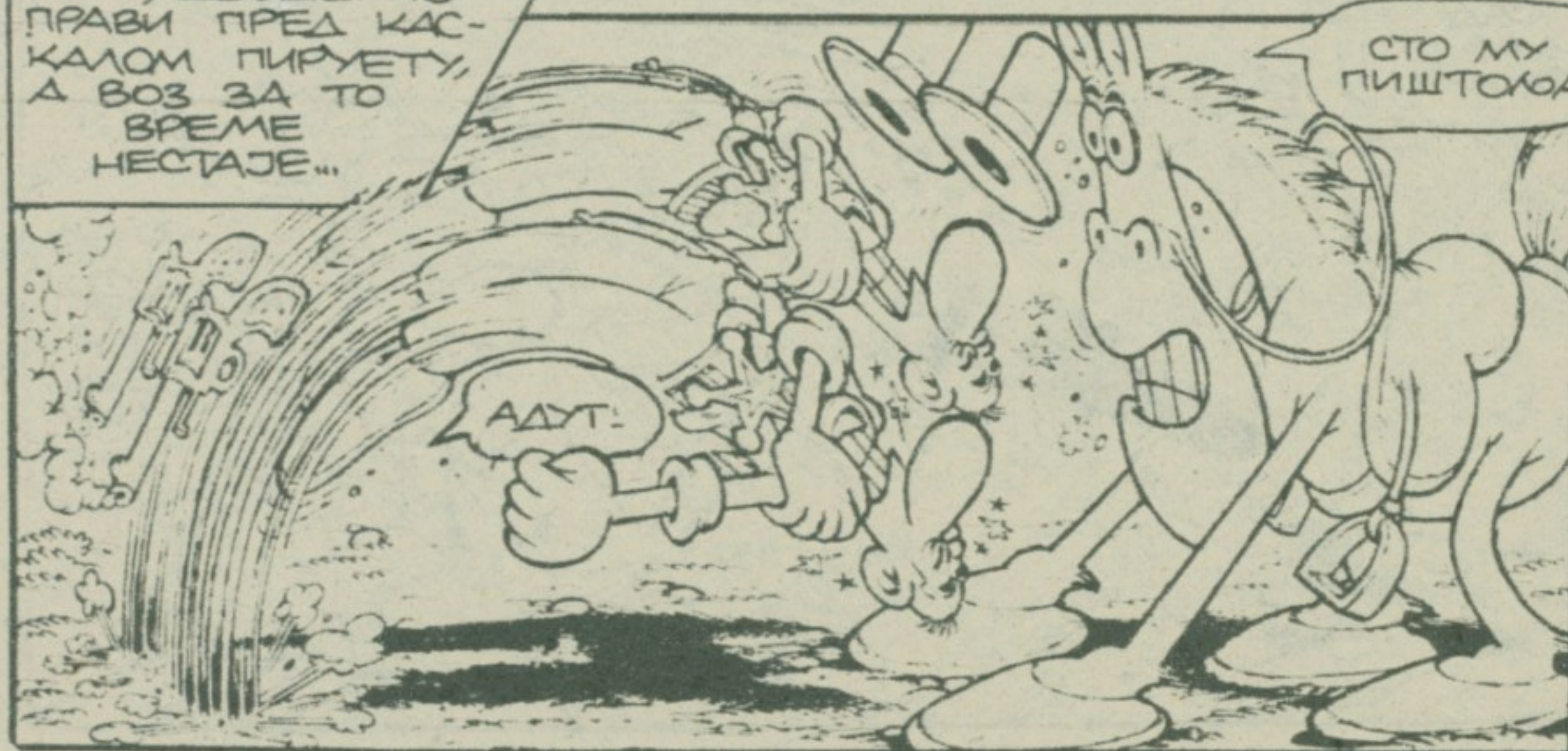

ДВОНИКОГОВИРИ СУ
УЗАЛУД ИСПАЛИЛИ
ДВА-ТРИ МЕТКА
НА ВОЗ КОЈИ СЕ УДА-
КАВАО С КОКО-БИ-
ЛОМ НА ЧЕЛУ...

ПРО-
КЛЕ-
ТИ
ВОЗЕ-
КА-
ИДА!

ГЛЕ! ГЛЕ! ОДА БУ
ОД ДВОШЕРИФА
НАПРАВИТИ
ДВОМРТВАЦА!
ХЕ! ХЕ! ХЕ!

АДТ!

СТО МУ
ПИШТОЛА!

ПА ОД
ВОЗА
НИ ТРАГА!

А
КАКО
БЕ МОЈ
ЈАДНИ
ПАЗИЦА
БЕЗ МЕ-
ЧНЕ!

123 ЈУРИО ЈЕ ПУНОМ ПА-
РОМ ОД КОКО ВИЛОМ НА
КРОВУ. ВОЗОВОЂА НИЈЕ НИ
САМАО ДА МУ ЈЕ ЧУВЕНИ
РЕВОЛВЕРАШ ИЗНАД ГЛАВЕ...

БУФ
УФ!
УФ!
УУ!

ГДЕ САМ
ТО, ЗА-
БОГА?!
АХ... НА
ВОЗУ КОЈИ
ТРАЖИМ...
САД ЋЕ ВИ-
ТИ СВАШ-
ТА! ХЕ!

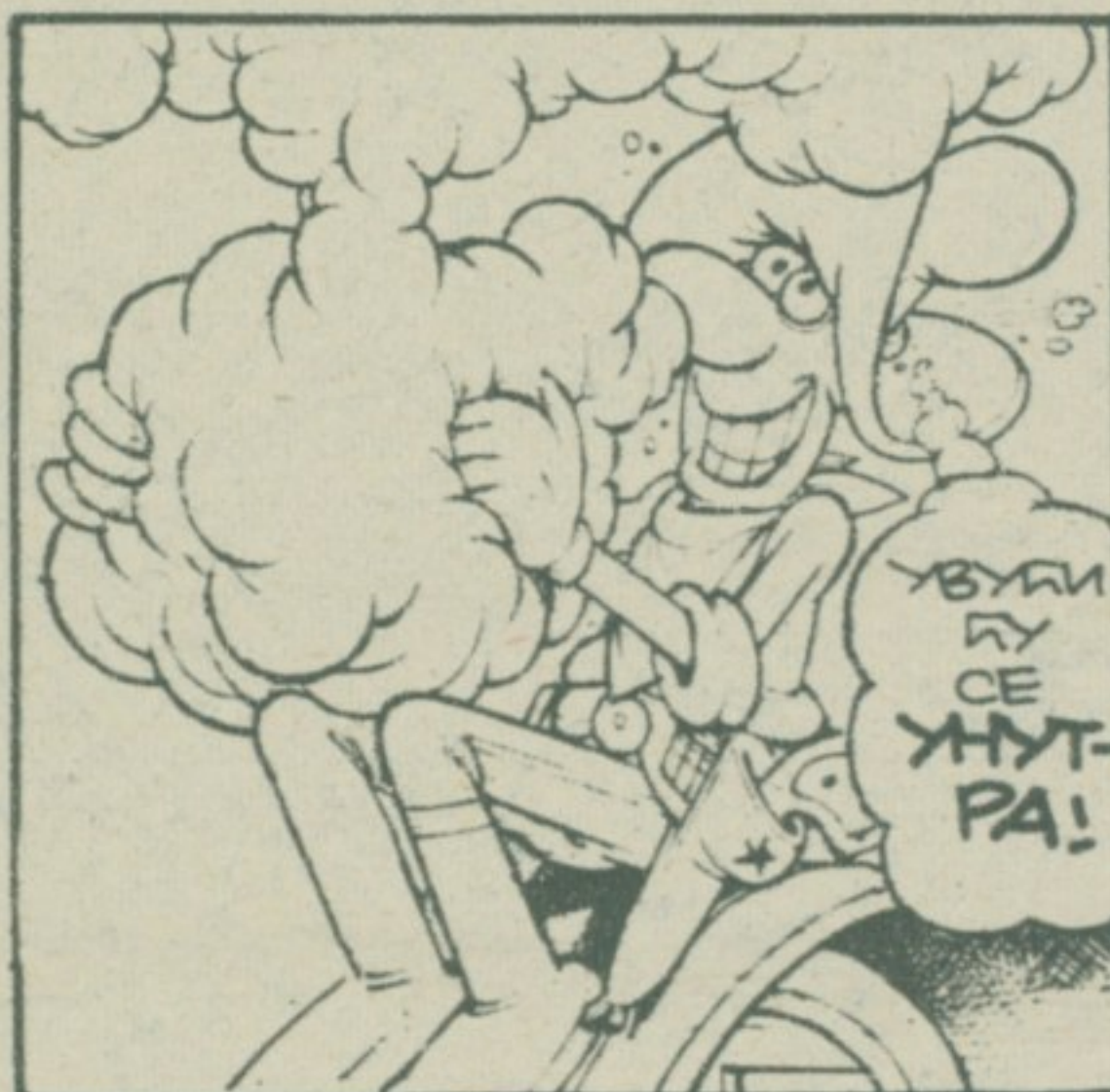
АКО
УГЛУЦАМ
НИТКОВА ВО-
ЗОВОЂУ, ОСТА-
ЛИ ЋЕ ЧУТИ...
А ОНДА-ЗБОГОМ
УНТЕЛЈИЦЕ!

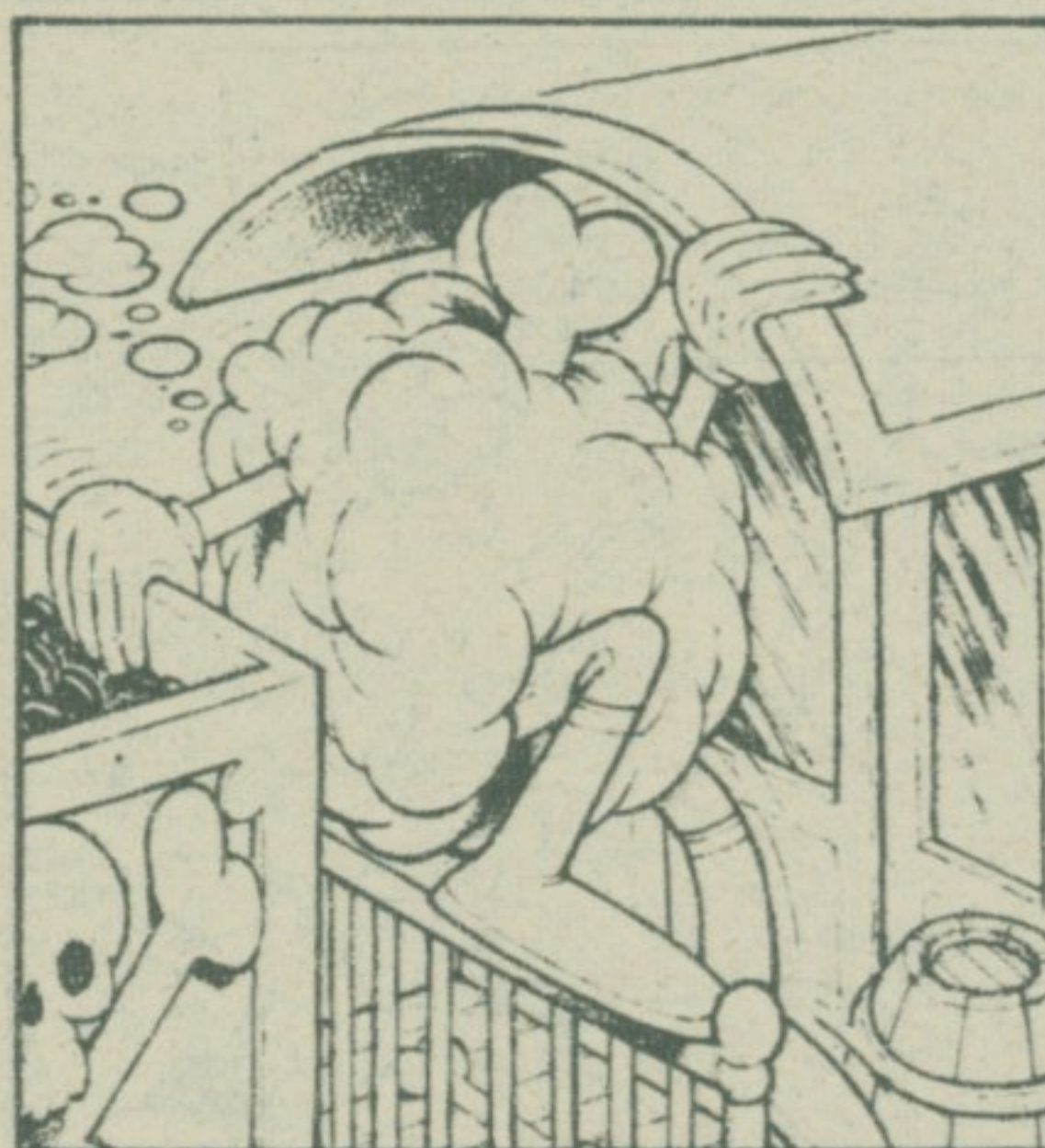
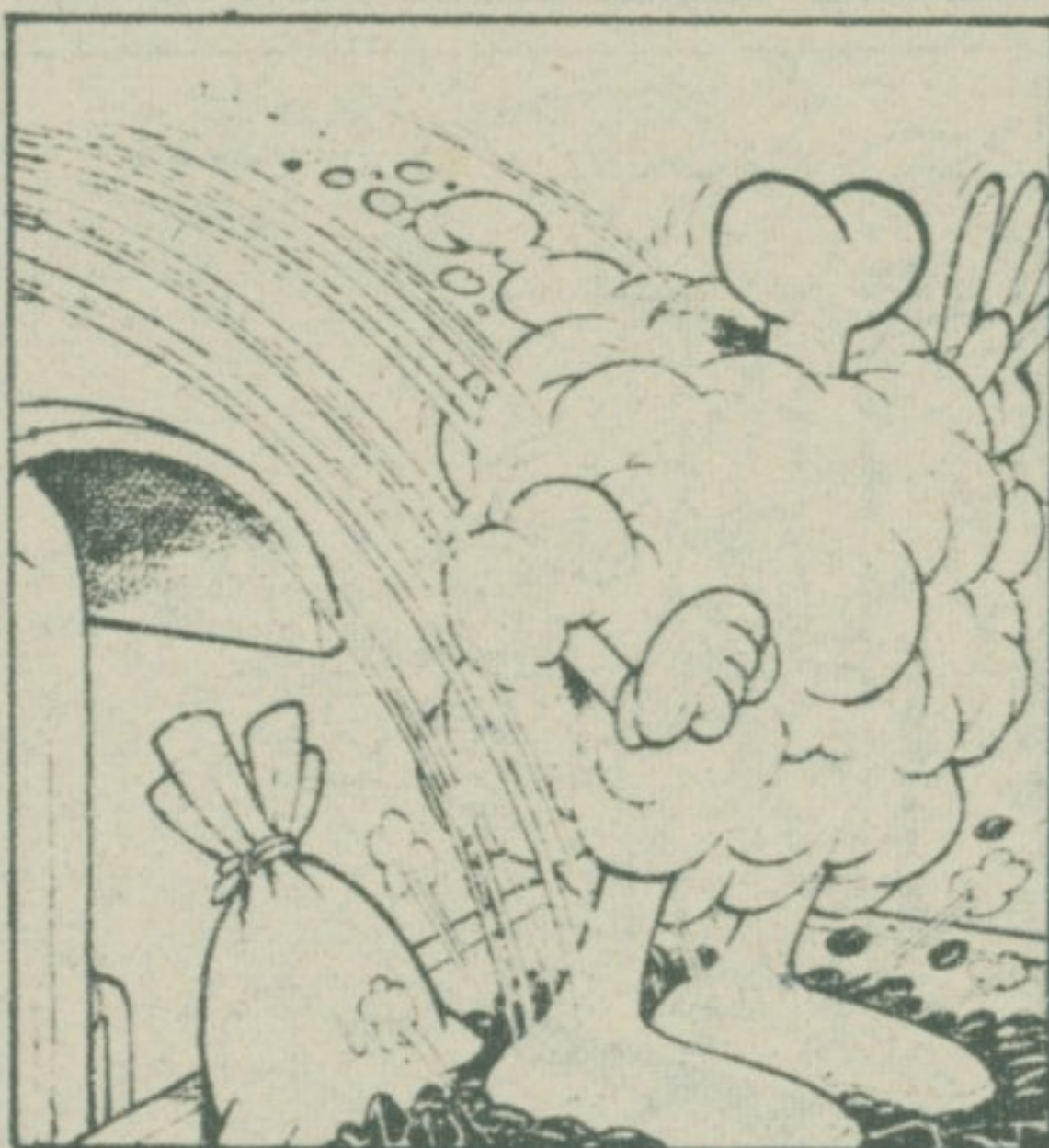
МОРАМ
ОПРЕЗНО
С ТИМ
СТО-
ПОСТО
ЛУДИМ!

ИЗНАД
МЕНЕ
ЈЕ
ГУСТ
ДИМ!

ВУДИ
ГУ
СЕ
УНУ-
РА!

ЧАРЛИ,
ЗАТВОРИ
ВРАТА!
ЗАР НЕ ВИ-
ДИШ ДА
УЛАЗИ ДИМ!

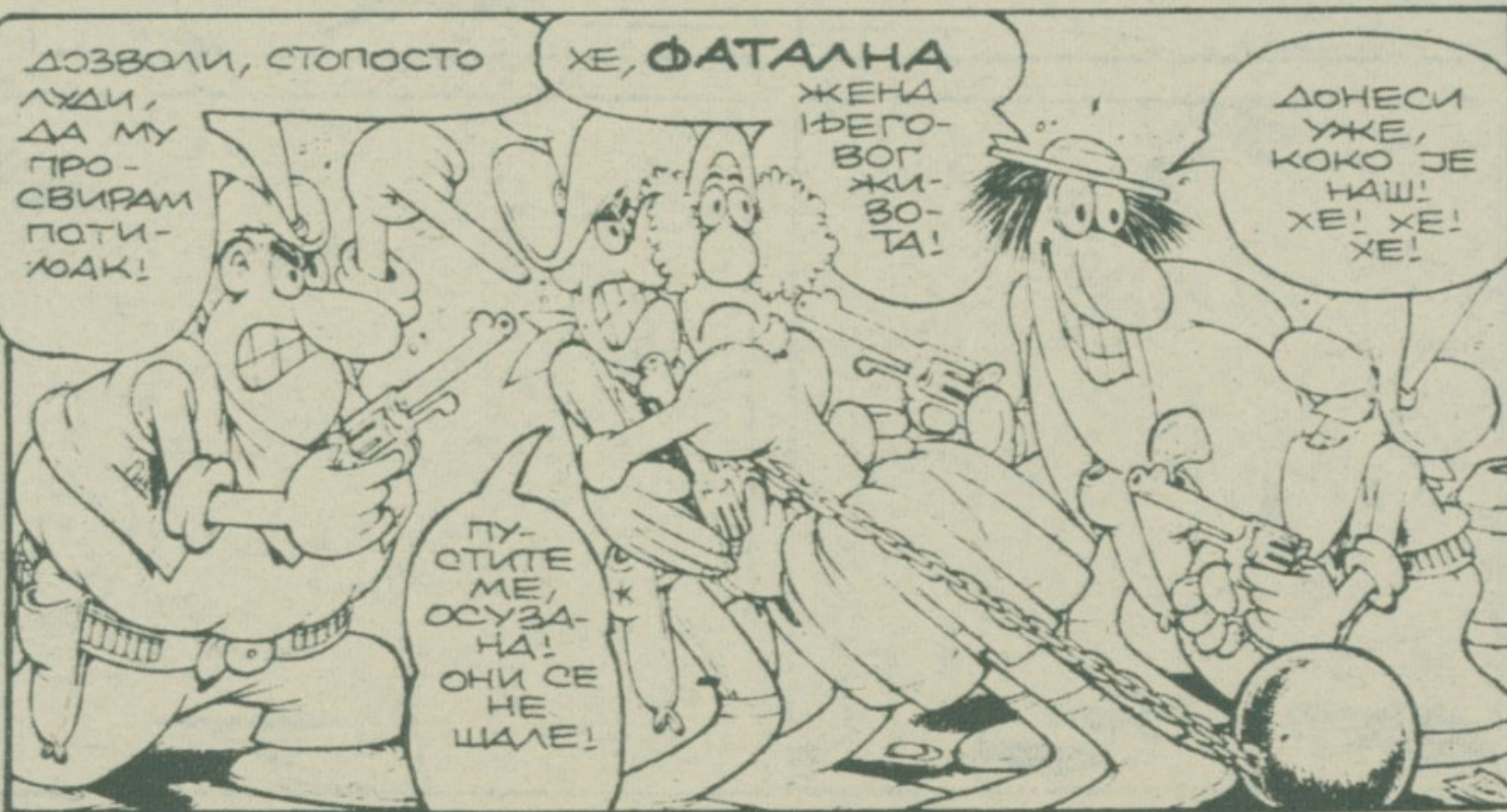
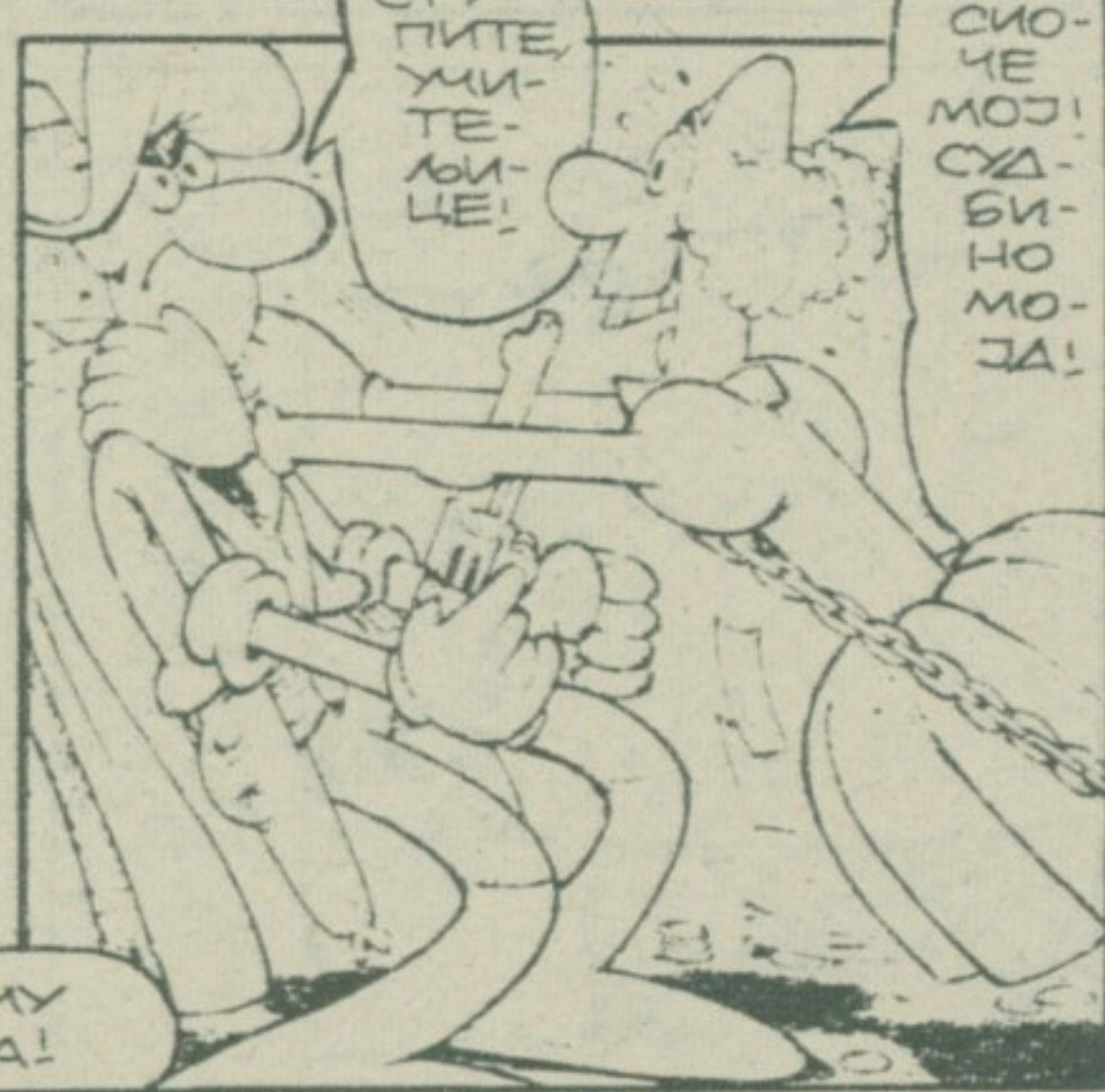
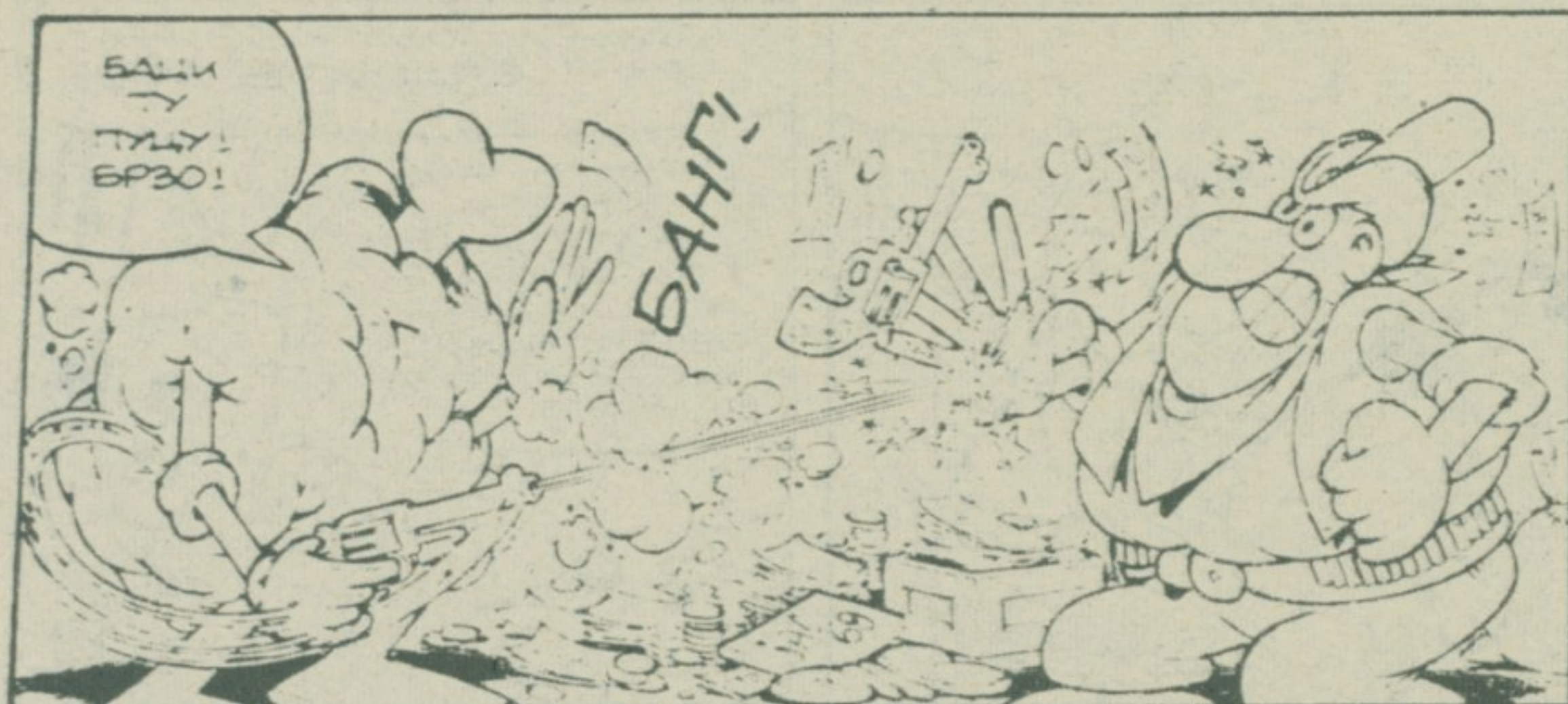
У-ХУ!
КАЖИТЕ
ДРАГИЧ-
КА!

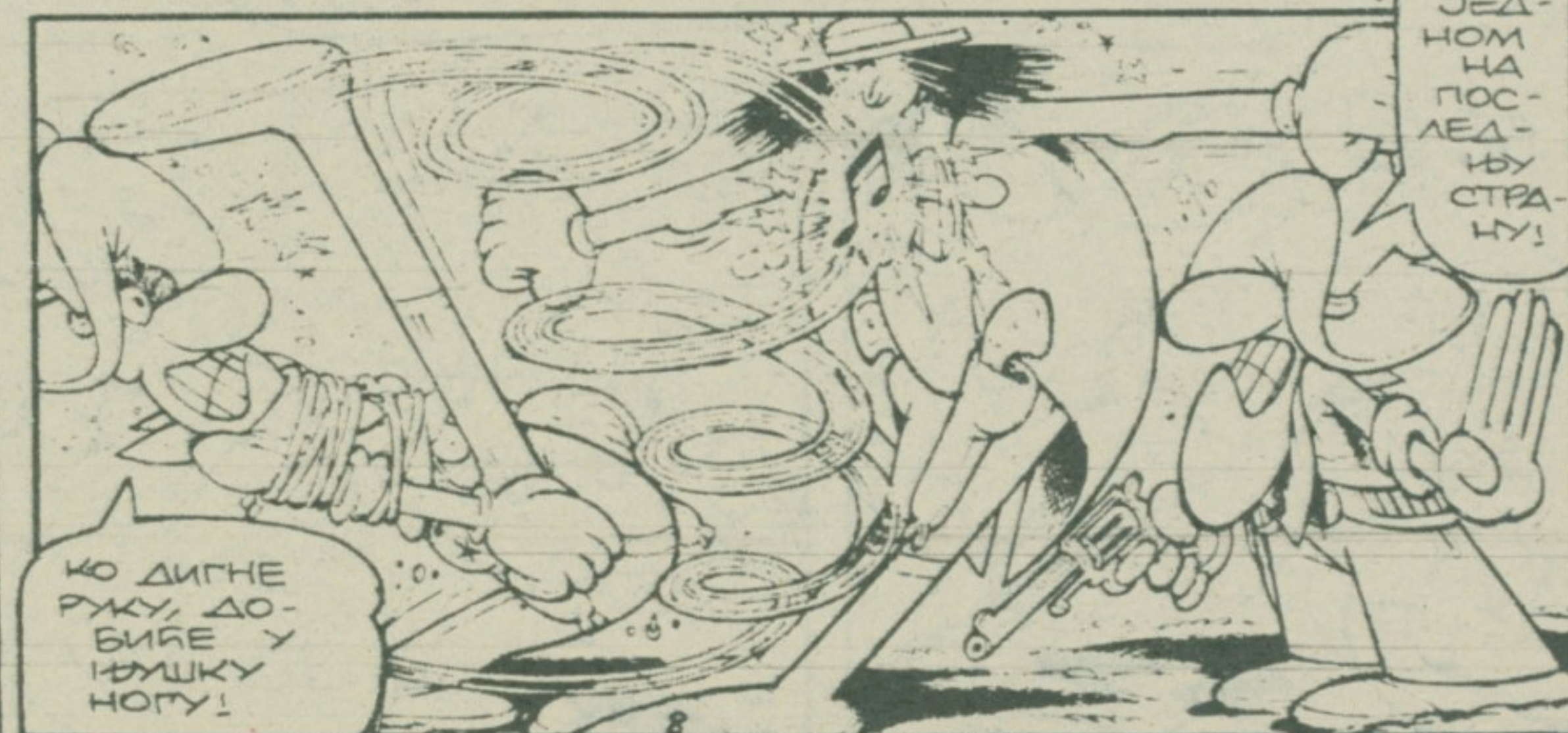
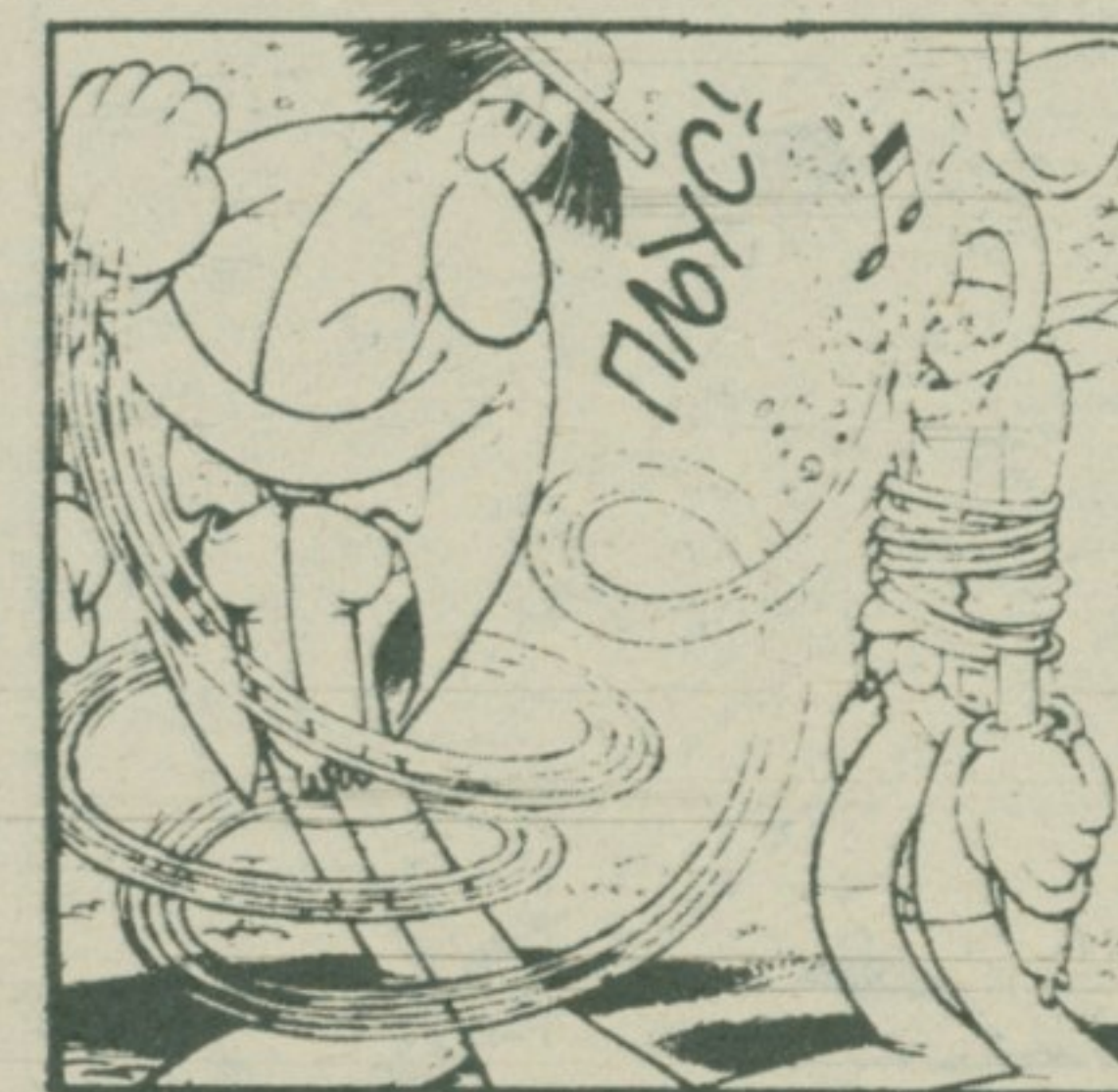
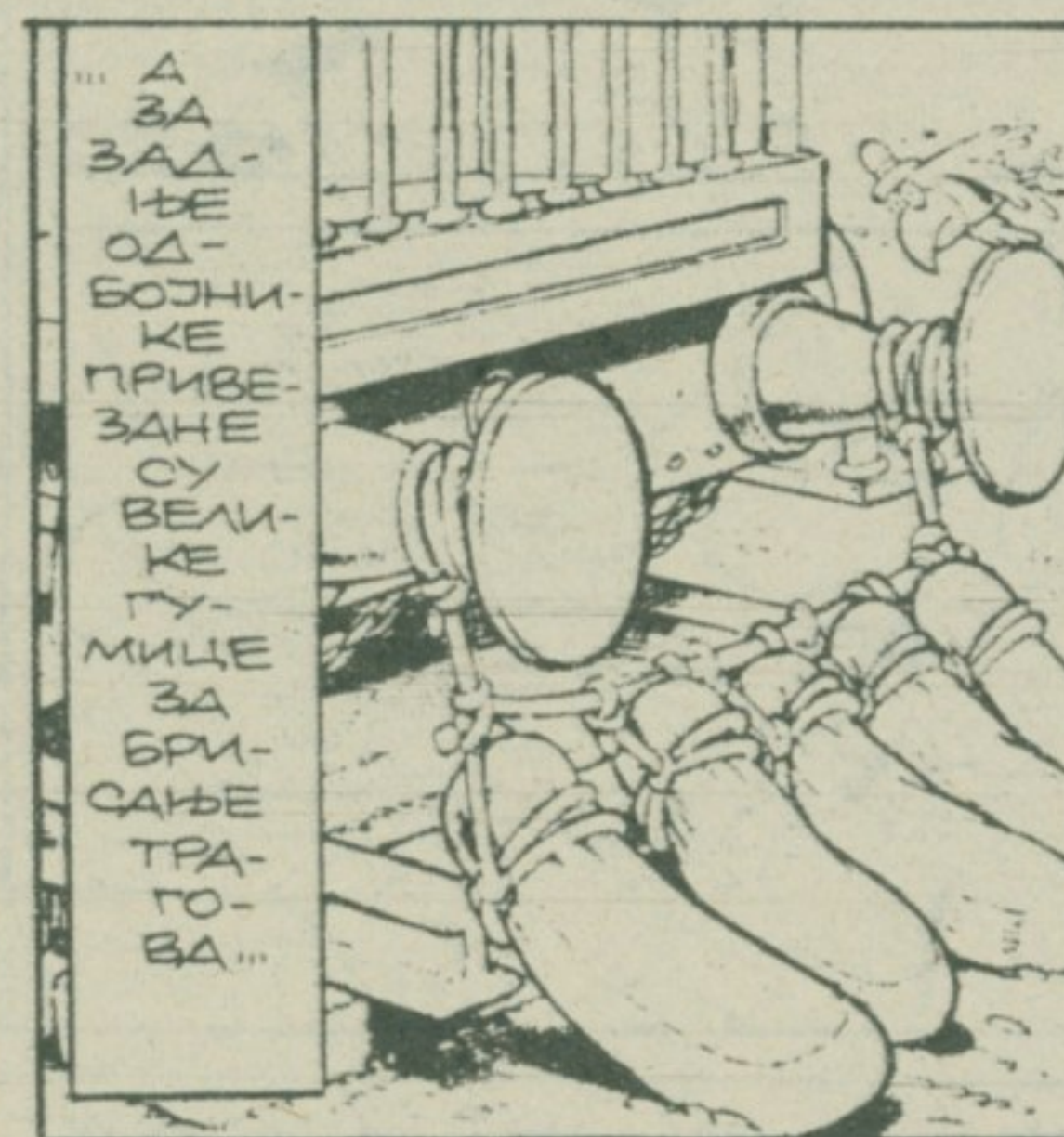
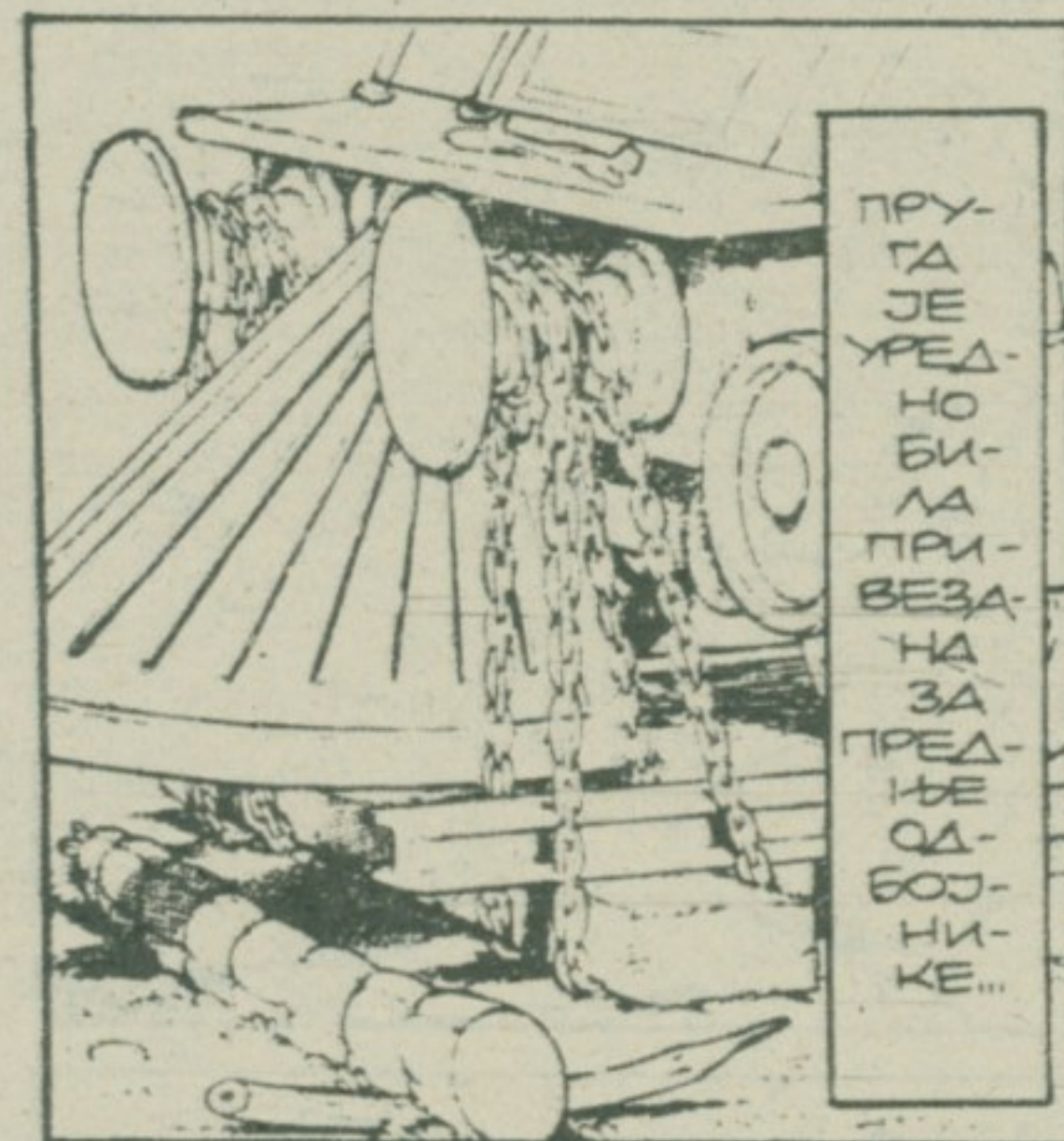
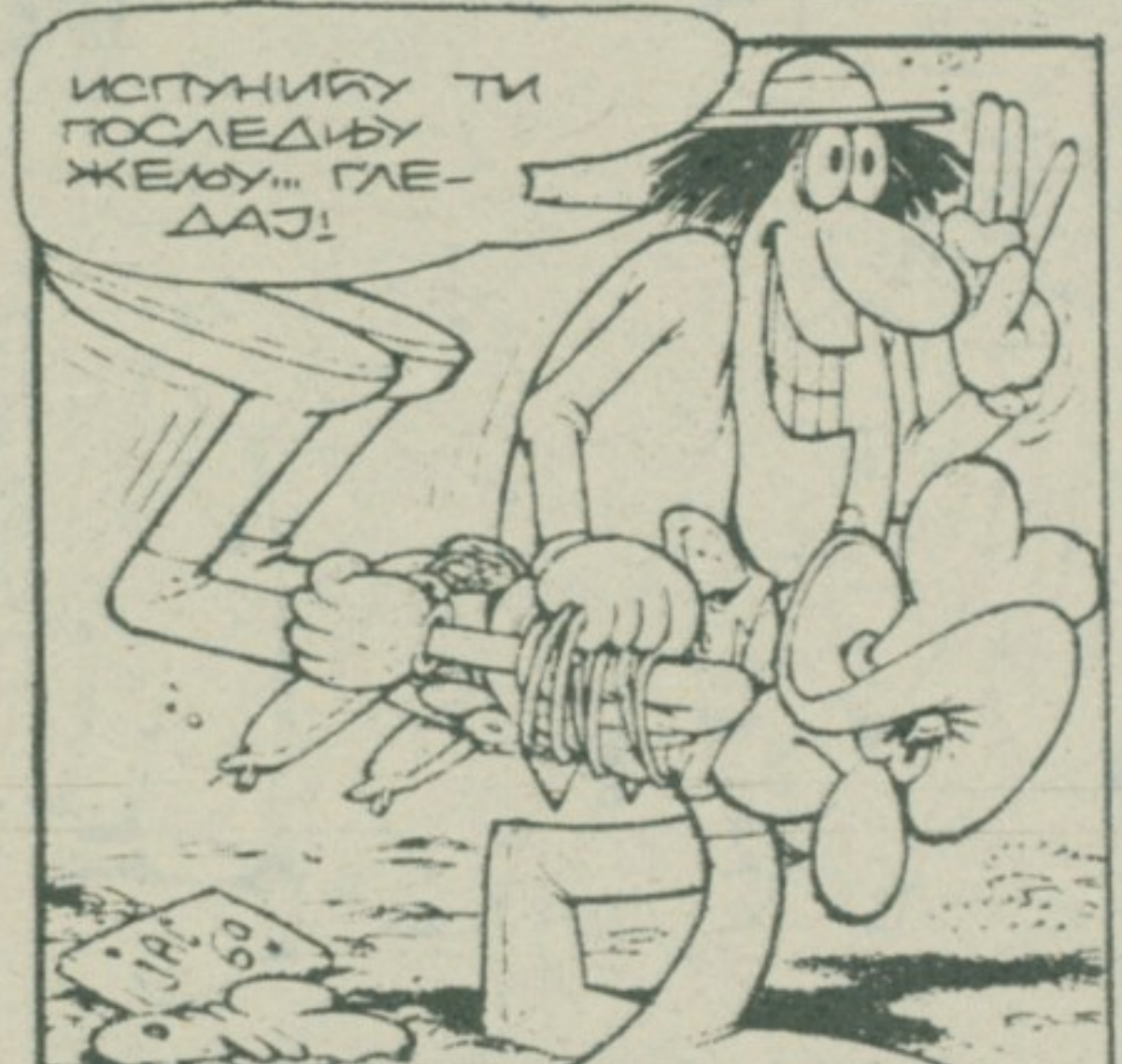

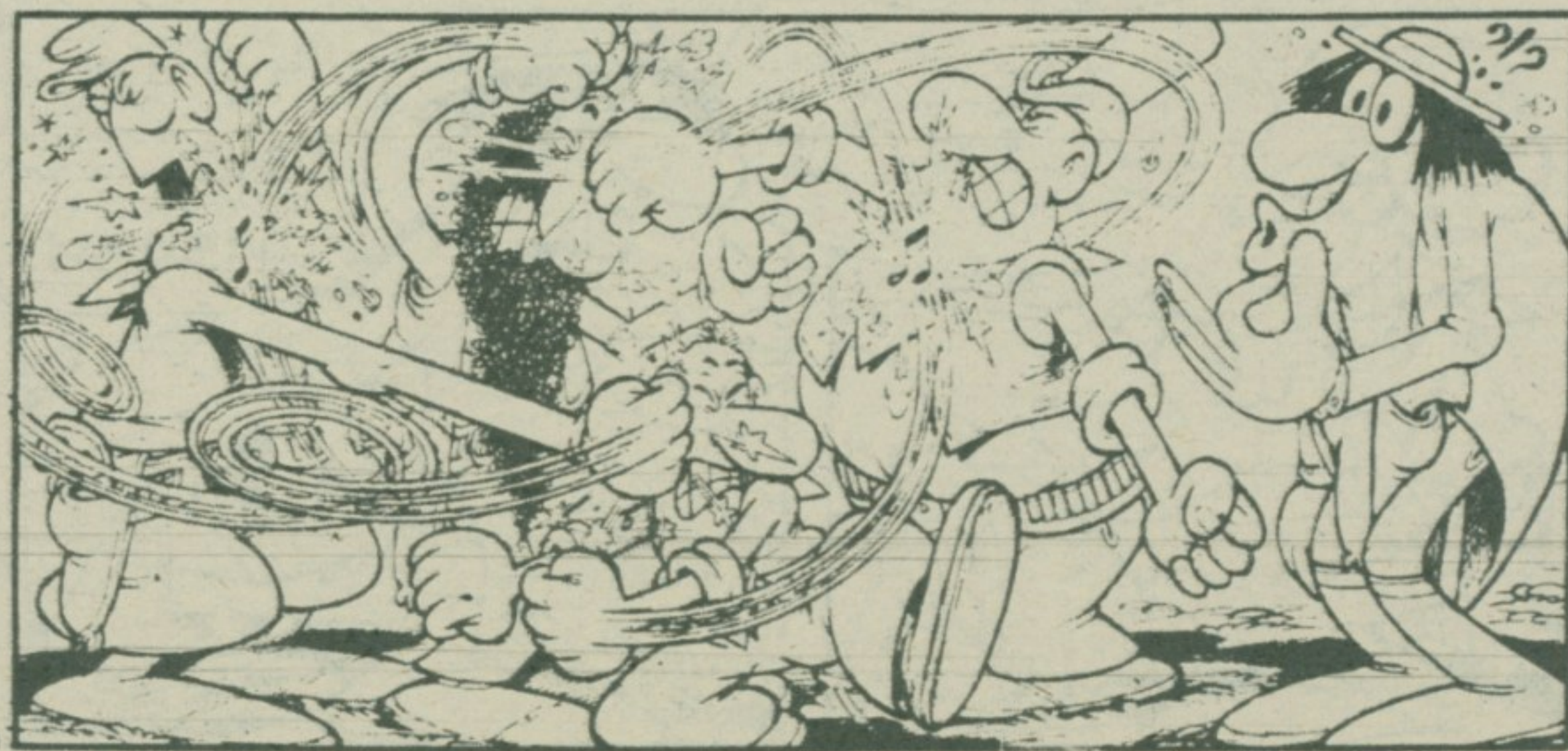
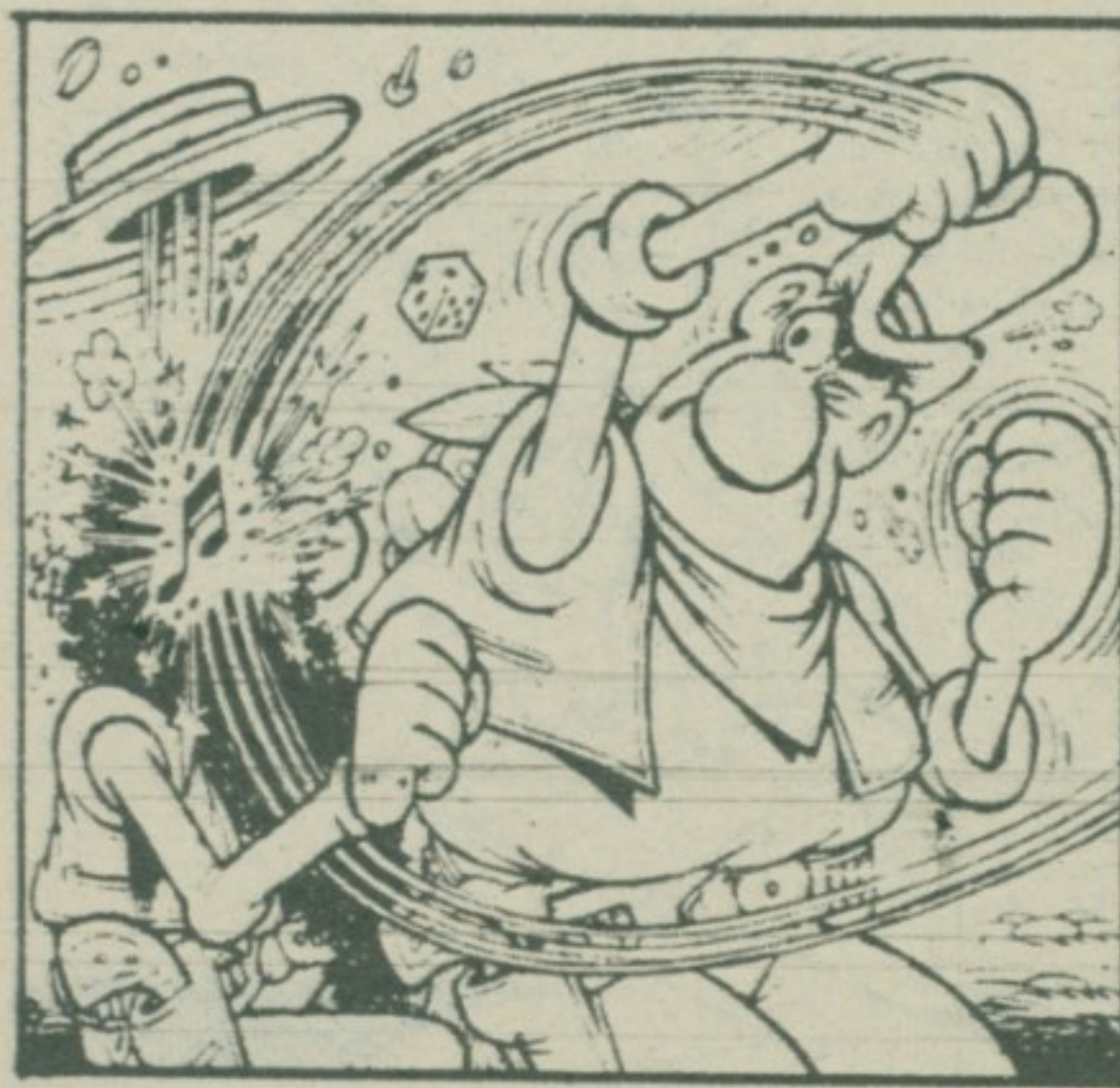
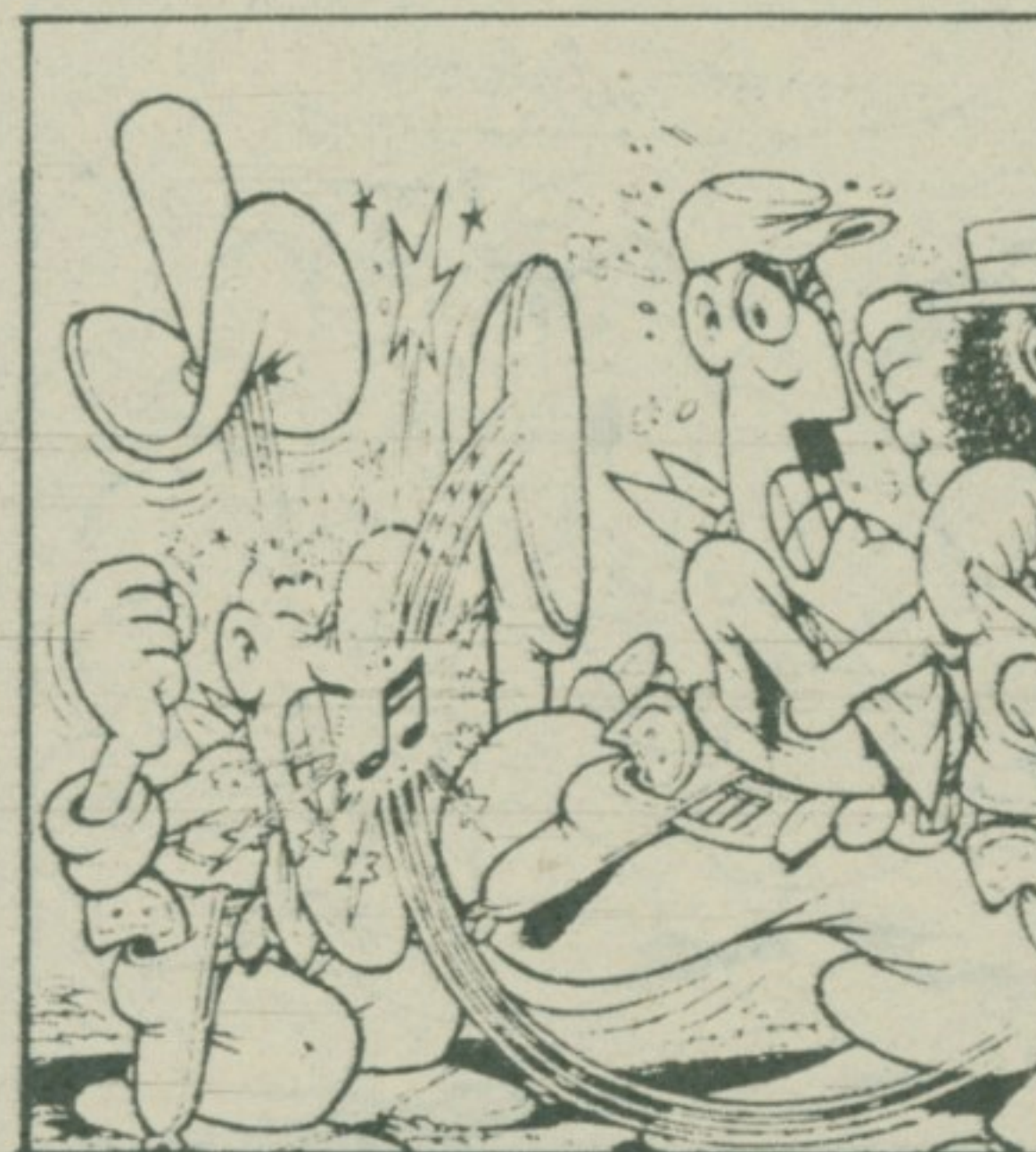
А САД
-ЛАКА
МУЗИКА!

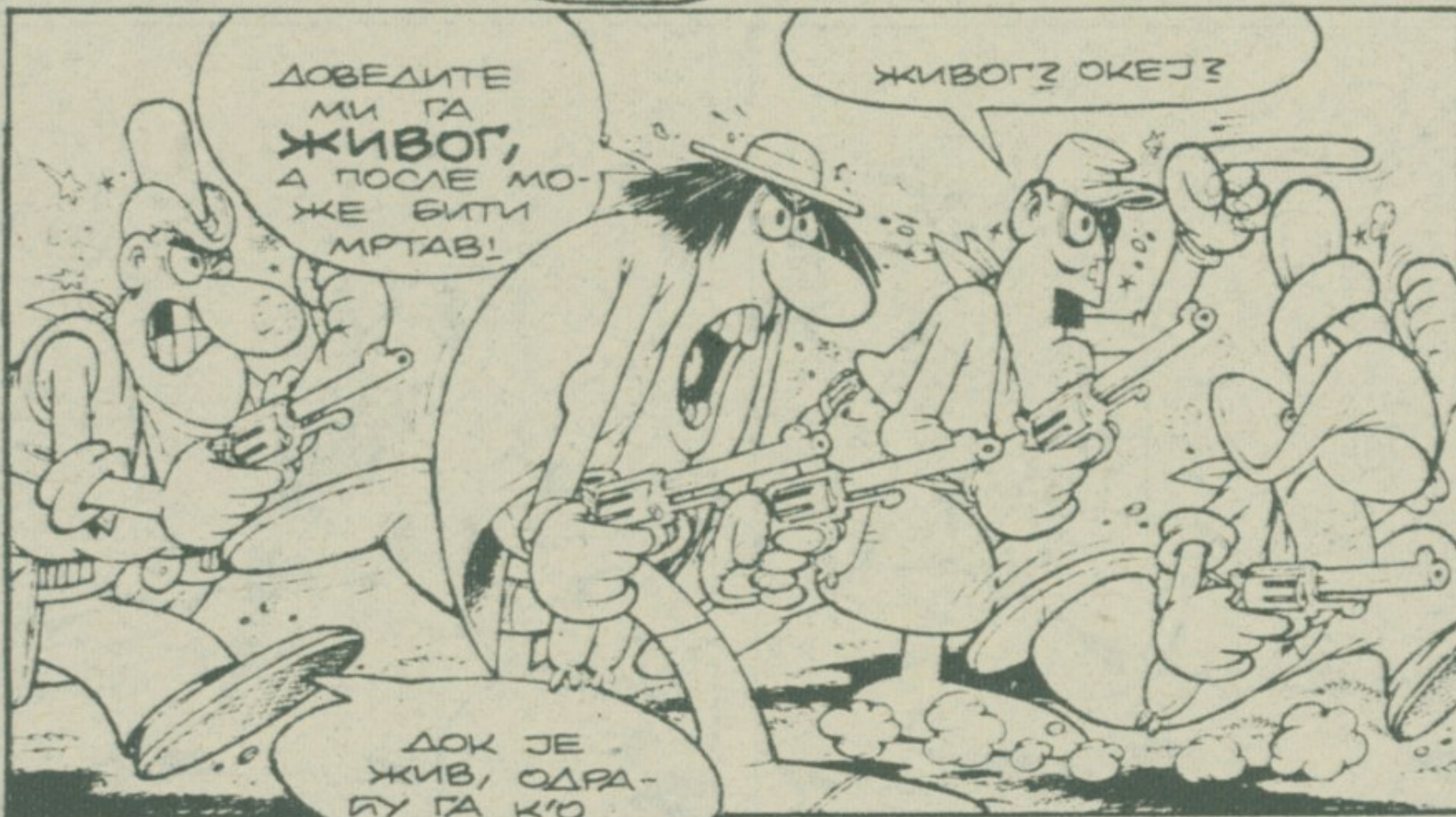

КАКВА
ЛИ ЈЕ
ТЕШ-
КА!

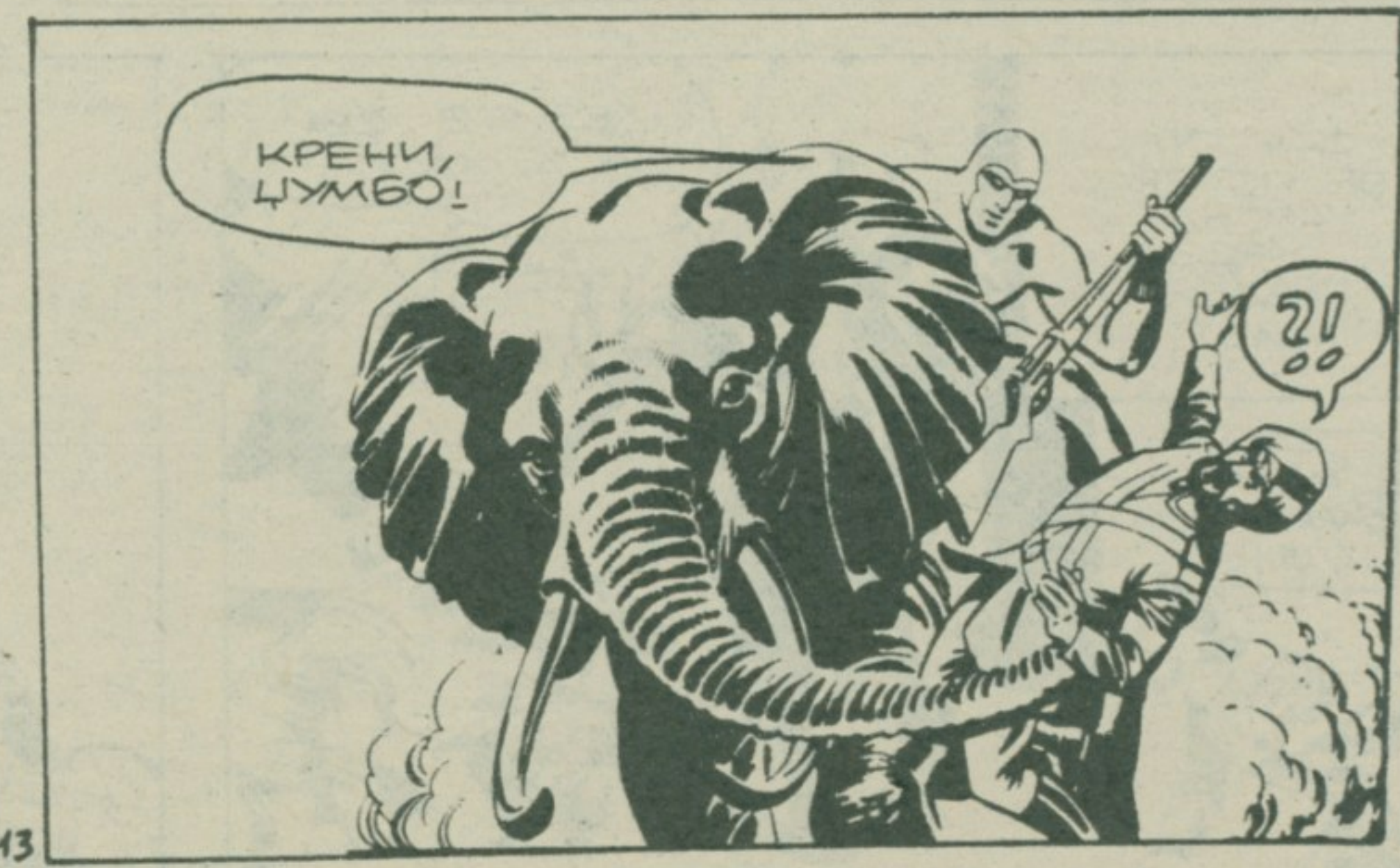
ФАНТОМ: ПРИЧА О ЦУМБИ

ЦРТА: СТУ БЕРИ
(SY BERRY)
ПИШЕ: ЛИ ФОЛК
(LEE FALK)

ФАНТОМ ПРИЧА
КАКО ЈЕ ПРИПИ-
ТОМИО СЛОНА
ЦУМБУ. ПОШТО ГА
ЈЕ ИЗЛЕЧИО, ЦУМБО
СЕ ВРАТИО У ДИВ-
ЉИНУ. У ТО ВРЕМЕ
СЕЛА У ЦУНГЛИ
ПЛАЧКАЈУ
РАЗБОЈНИЦИ
ИЗ АКБАРА.
ФАНТОМ ОДЛАЗИ
ПРИНЦУ
АКБАРАНУ: „

Учешћу
кучице

ИМЕ:

АДРЕСА:

И У ДОБРУ И НА МУЦИ
СА „ЗАБАВНИКОМ“ У РУЦИ

РАНАЦ НА ЛЕЏА, ПА ПУТУЈ!

НАЛЕПНИЦЕ
ЗАЛЕПИТЕ
НА КАРТОН,
ИЗБУШИТЕ
РУПУ НА КРУЖИГУ,
ИСПИШИТЕ ИМЕ
И АДРЕСУ И
ЗАКАЧИТЕ ЗА
КОФЕР ИЛИ
ТОРБУ.

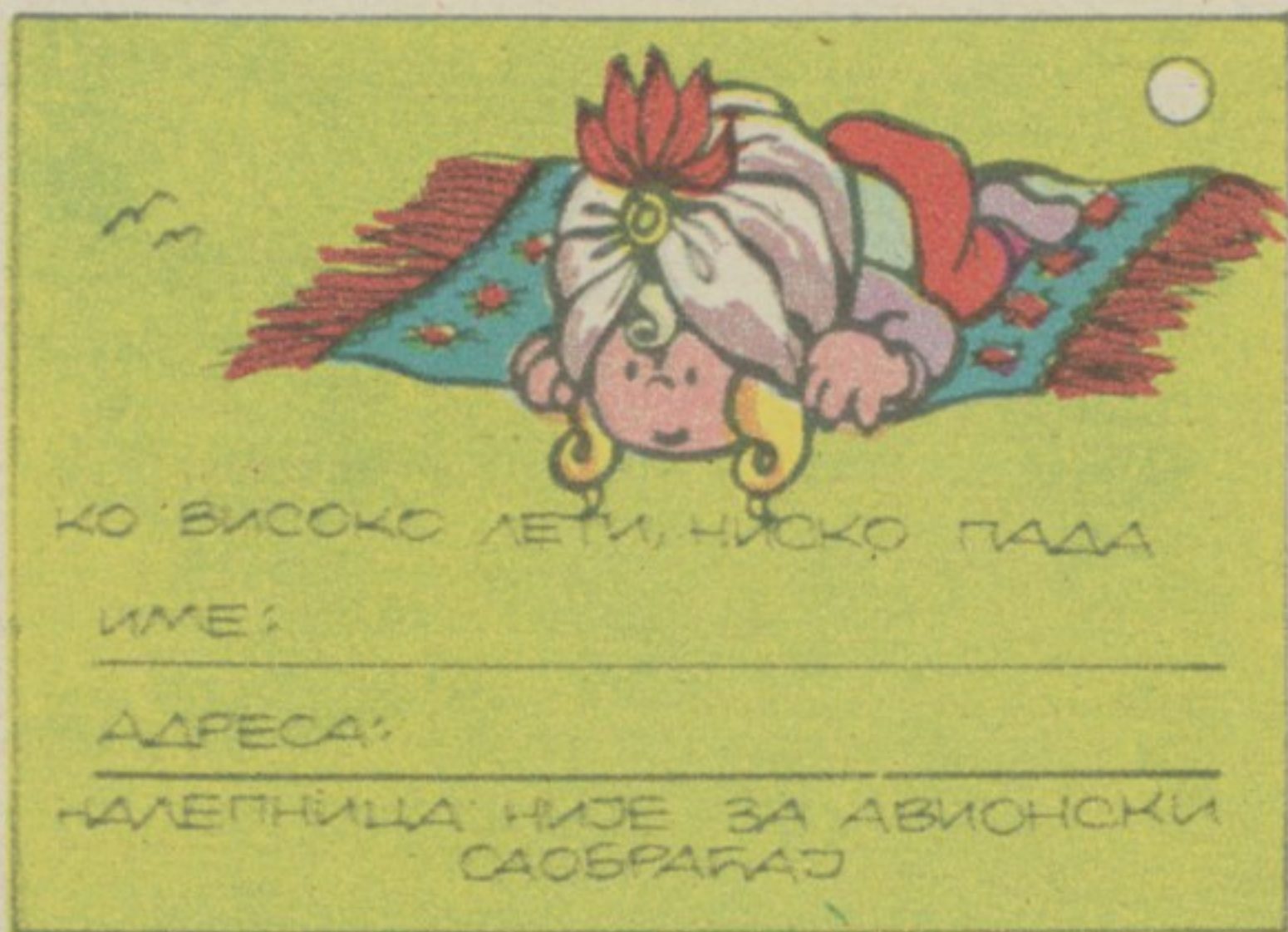
СЛ. 1

ДОК СЕ
ПОПНЕШ НА
БРДАШЦЕ,
ТРОКИРА ТИ
СРДАШЦЕ

ИМЕ:

АДРЕСА:

КО ВИСОКО ЛЕТИ, НИСКО ПАДА

ИМЕ:

АДРЕСА:

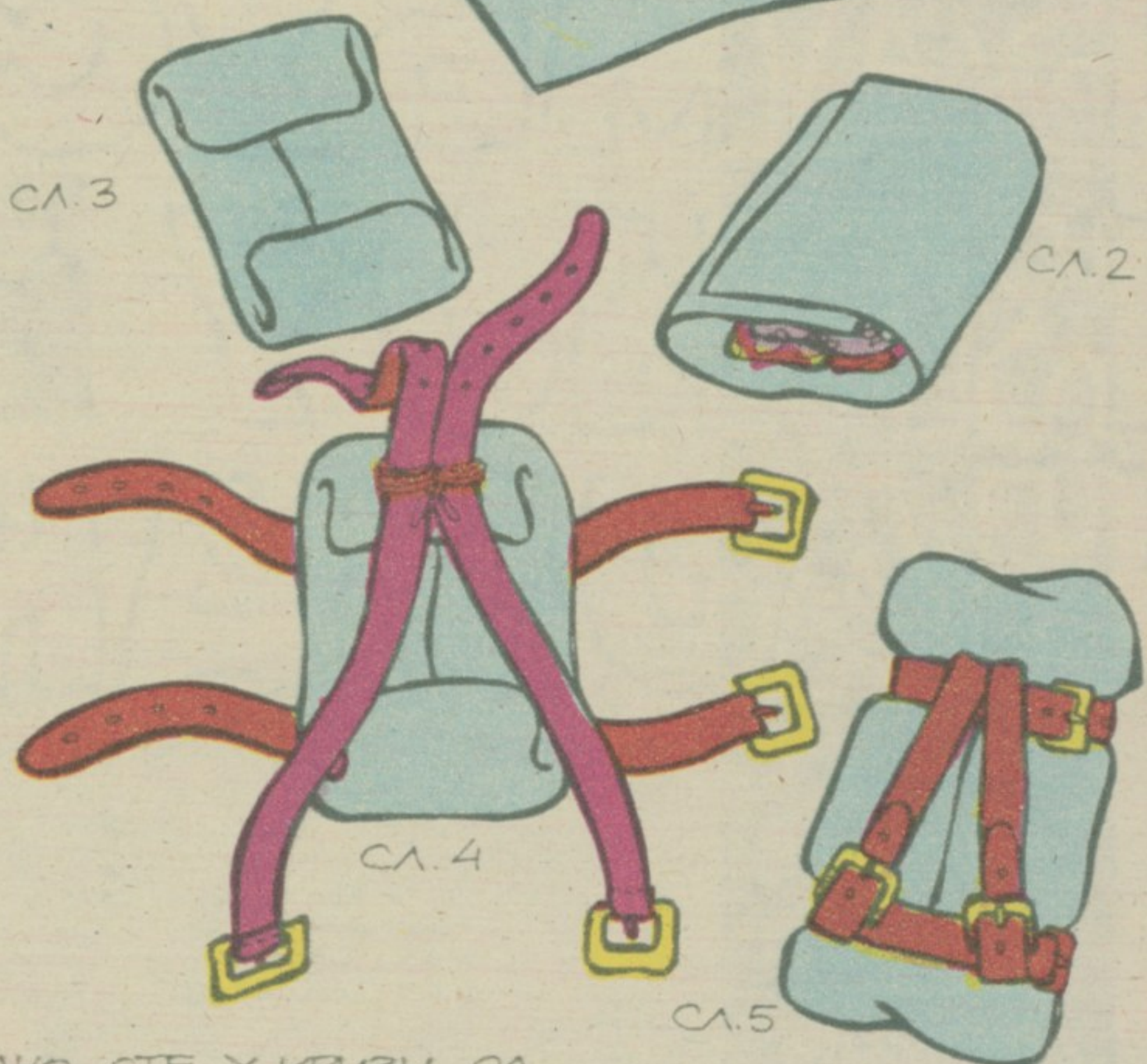
НАЛЕПНИЦА НИЈЕ ЗА АВИОНСКИ
САОБРАЋАЈ

ИМЕ:

АДРЕСА:

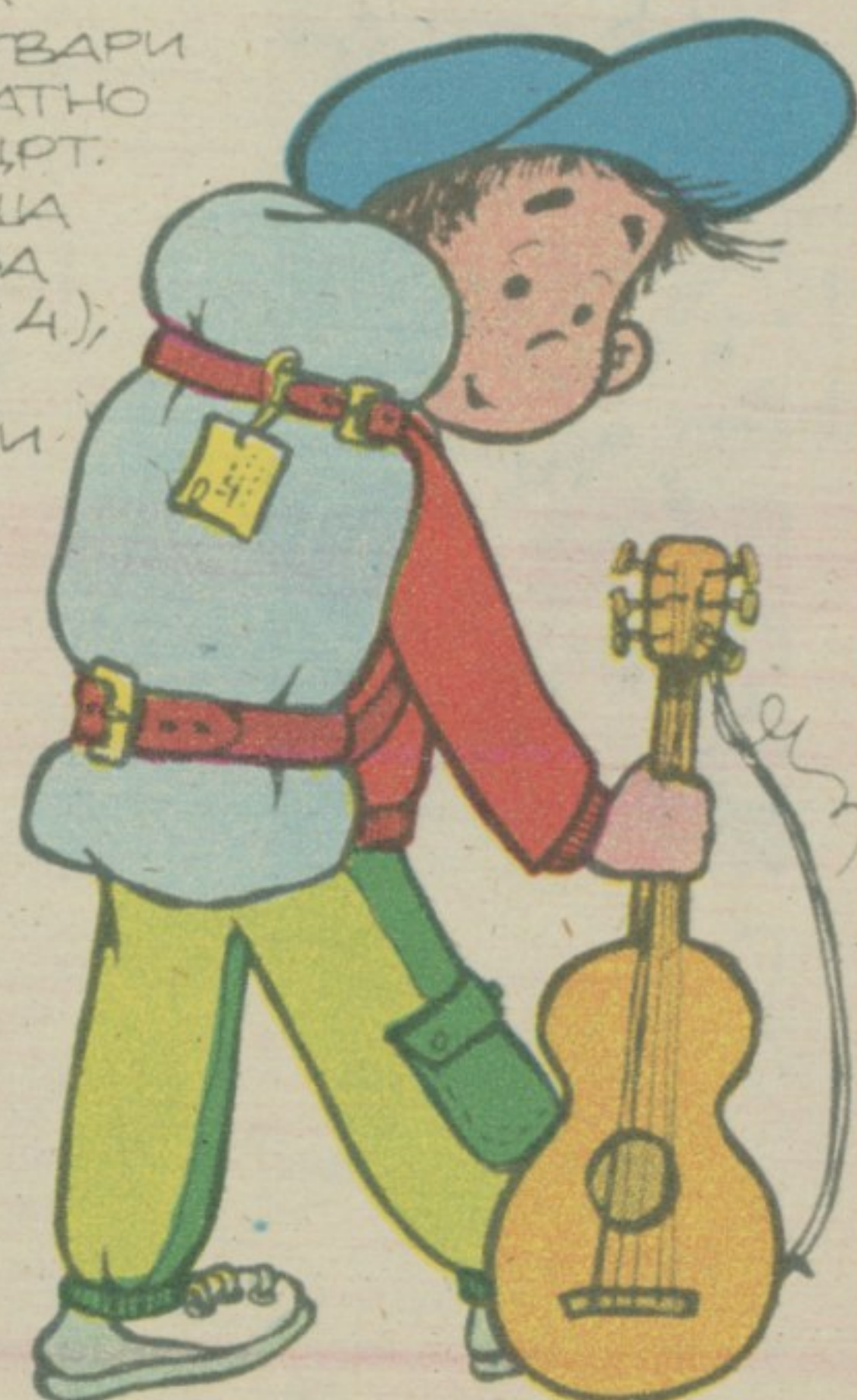
МОРЕ СЕ РИБА, ТО ЈЕ ЗЕОГ
РИБА

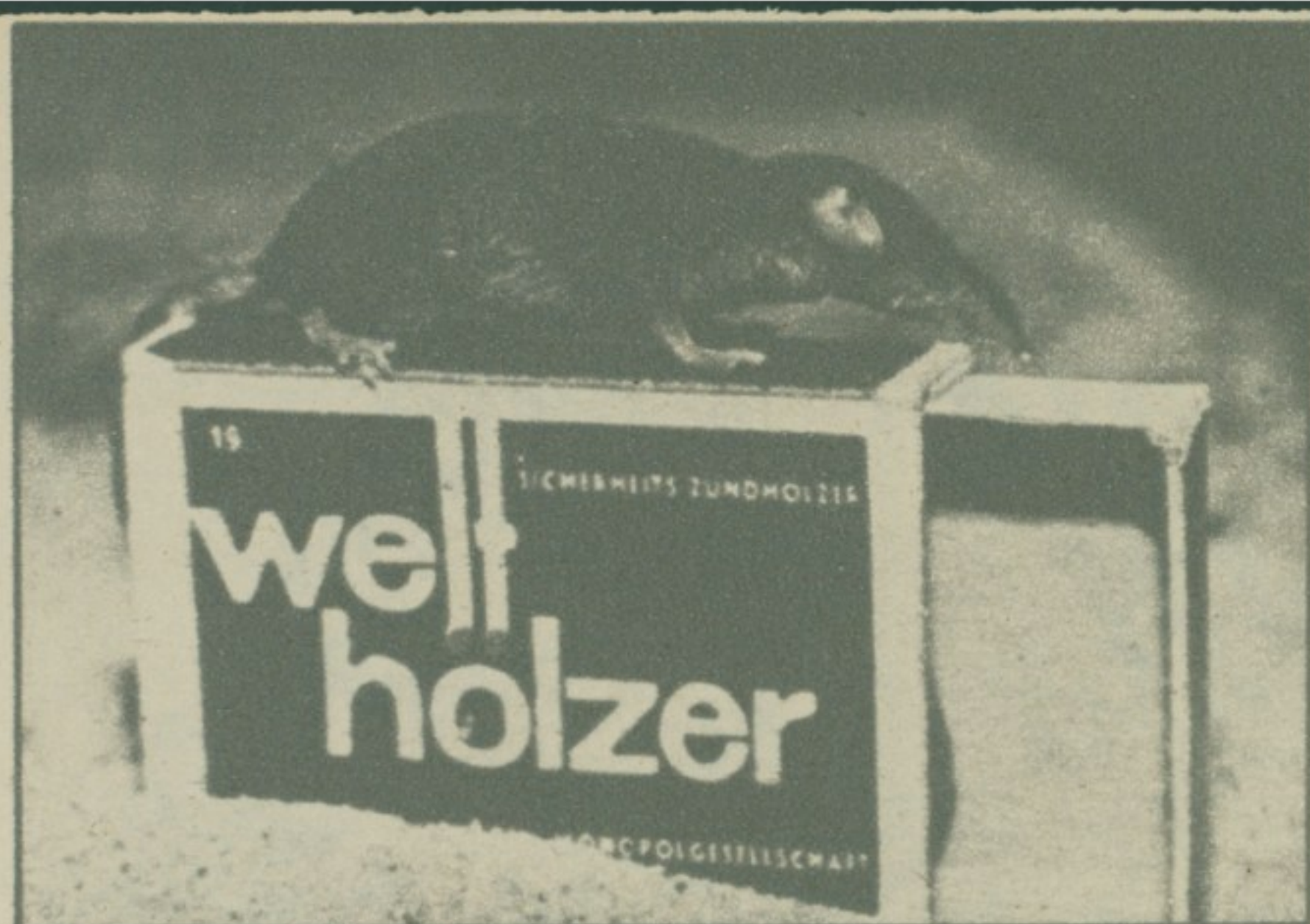

АКО СТЕ У КРИВИ СА
ТОРБАМА, УВИЈТЕ СТВАРИ
У ИМПРЕГНИРАНО ПЛАТНО
ИЛИ БЕБЕ КАО НА ЦРТ.
1, 2 И 3, ЧЕТИРИ КАИША
(ОД КОЈИХ БЕТЕ ДВА
ВЕЗАТИ КАО НА ЦРТ. 4),
ВЕЖИТЕ КАО НА
ЦРТ. 4 И 5 – ПОПРЕЧНИ
КАИШЕВИ ТРЕБА ДА
ПРИТЕГНУ ПРЕКЛОП,
ГОТОВ РАНАЦ ВИДИ
СЕ НА ЦРТ. 6.

СЛ. 6

За минијатурну ровчицу
кутија од шибица могла би
да буде сјајна кућа

БАМБУСИ КРИЈУ НАЈМАЊЕГ

РЕКОРДЕРИ
МЕЂУ
ЖИВОТИЊАМА

Сисар који је до сада
сважио за најмањег на
свету зове се шумска ро-
вчица, а његова величина
увер је изазивала запре-
пашћење: дужина три и по
центиметра, тежина мања
од два грама. Али, време
њеног вођства на табели
најмањих прошло је. По-
тиснула је нова врста не-
давно откривена у пећина-

ма Тајланда. Реч је о Cra-
seonycteris Thongloyai,
микроскопски ситном сле-
пом мишу који може да се
држи само на врху прста.
Распон крила: 16 милиме-
тара, тежина 1,75 грама.
Малом шампиону научници
су већ дали надимак —
слепи миш-бумбар.

По мишљењу Хајнца
Филтена, зоолога и струч-

њака за слепе мишеве из
музеја Сенкенберг у
Франкфурту, ова врста, по
својим анатомским карак-
теристикама, не може да
се сврста ни у једну до са-
да познату породицу сле-
пих мишева. Те мале
животиње открио је тајланд-
ски биолог Кити Тонглон-
гиа. За сада су нађени са-
мо у четири кречњачке пе-

ОВИ СИСАРИ КОЈЕ
ВИДИТЕ НА СЛИКАМА
МОГЛИ БИ ДА УЋУ У
ГИНИСОВУ КЊИГУ.
ЉУДИ ИХ МАЗЕ САМО
ВРХОМ ПРСТА

ћине у близини реке Квај
(сећате се филма „Мост на
реци Квај“).

У тренутку кад је откри-
вен слепи миш-бумбар по-
стао је врста која је на путу
да изумре. Крчењем шума
и грађењем путева у об-

БУВА БОЉА ОД БИМОНА

високог раста привидно
споре не заостају у брзини
за кенгуром.

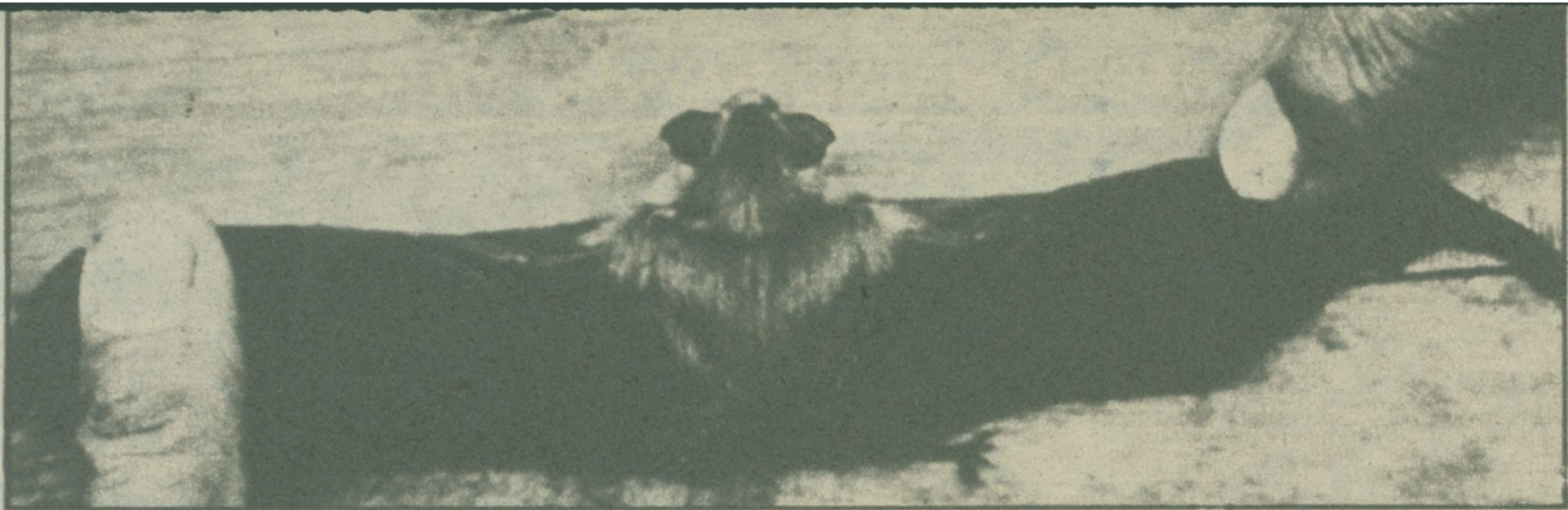
Ускративши ноју могућ-
ност да лети природа га је
обдарила снажним ногама
помоћу којих развија брзи-
ну до 80 километара на
час. Мало је животиња ко-
је су способне да се так-
миче с њим. Међу њима је
само антилопа гну која
трчи брзином од 90 кило-
метара на час.

Апсолутни рекордер у
спринту међу животињама
је гепард. Забележен је
случај кад је растојање од
650 метара савладао за 20
секунди средњом брзи-
ном од 120 километара на
час. Поређења ради
можемо да кажемо да је
највећу брзину на такмиче-
њу у трци на 100 метара
постигао Американац Кел-
вин Смит. Светски рекорд
који је поставио износи
9,93 секунде, а при том је

развио средњу брзину од
36 километара на час. За-
нимљиво је и то да могућ-
ношћу убрзања гепард
надмашује не само нај-
бржег човека него и најја-
чи тркачки аутомобил. За 2
секунда та звер постиже
брзину од 0 до 72 километ-
ра на час. Изузетна елас-
тичност кичме, снажне,
гипке ноге дозвољавају му
да се креће снажним ско-
ковима. Истина, то подра-
зумева велику енергију.

ПРВО МЕСТО У
СКОКОВИМА УДАЉ
ПРИПАДА ЦРНОНОГОЈ
АНТИЛОПИ. ОНА
МОРА ДА СКАЧЕ ПО
ДВАНАЕСТ МЕТАРА
ДА БИ СЕ СПАСЛА ОД
АПСОЛУТНОГ
ШАМПИОНА У
СПРИНТУ — ГЕПАРДА.
АЛИ, ГЕПАРД МОРА
ДА УХВАТИ
АНТИЛОПУ, ИНАЧЕ
ОСТАЈЕ БЕЗ РУЧКА

Ваљда сви знају да је
већина животиња
бржа од људи. Захваљују-
ћи изузетно дугачким и
снажним удовима, кенгур,
спасавајући се од неприја-
теља, развија брзину до
тридесет километара на
час, а на кратким сприн-
терским стазама и већу —
50. Жирафе које су због

Ево
и најмањег
сисара
на
свету:
слепи
миш-бумбар

Мајмун
пигмејац
мањи је
од прста.
Живи у Јужној
Америци

ласти реке Квај уништава се природни амбијент мајушног сисара који мора стално и често да једе. Скровиште напушта у сумрак да би храну потражио у оближњој шуми бамбуса. Његов јеловник састоји се од ситних инсеката паразита на биљкама: вашки и мушица које налазе при врховима дрвећа.

Зашто слепи миш-бумбар често једе? Кроз његово сићушно тело кружи топла крв; а да би телесна температура била стална, као што је то случај код сисара и птица, потребно је доста енергије коју

обезбеђује једино храна. Што је топлокрвна животиња мања и динамичнија, то је активнији и њен метаболизам а тиме и већа потреба за храном. Доказ за ово су, на пример, колибри, најмање птице на свету које нису веће од стршљена а врло су прождрљиве, или ровци, прилично агресивни и спретни ловци.

Дакле, тај ровац је стално гладан. Да би утолио своју невероватну глад, свакодневно једе количине хране које далеко надмашују његову тежину. Кад женка ровца треба да доји, њена потреба за хра-

ном се удвостручује, што је сасвим разумљиво с обзиром на бројно потомство. И ровцима су инсекти главна храна, нарочито штеточине тако да је њихов учинак у пољопривреди веома цењен.

Ровчица, бивши светски шампион у мајушности, има на њушци, очима и око уста дуге покретљиве длаке, као антене. Оне су „продужена рука“ чула додира. Очи су јој сасвим мале, често прекривене крзном, па се у својој природној околини ровчица углавном сналази пипањем. Уз то, она има и вео-

ма развијено чуло мириса које је, у потрази за племом, увек доводи на добар траг. Невероватно јој је развијено и чуло слуха. Изненадни јаки звуци могу довести до тога да буквално угине од страха. Међусобно „разговарају“ неким пискавим гласовима које наше уво може да региструје. То питање најбоље се чује кад се две ровчице боре око територије при чему се уједају. Али, довољно је да се једна пружи по земљи и испусти глас предаје, па да је друга остави на миру и сматра побеђеном.

Не воле друштво сродника. Свака ровчица лови за свој рачун и за друге је није брига. Зато је права мука прићи партнерки у време парења па тада у игру улазе секретари јаког мириса које луче нарочите жлезде. Они имају задатак да одобровоље партнерку.

И поред свега тога, сусрет између мужјака и женке никада није пријатељски. Тек кад добро осети

тај карактеристичан мирис мужјака, женка схвата шта се од ње очекује. Постаје нешто кроткија и допушта да јој мужјак приђе и оплоди је. Парење се заврши у трен ока и одмах се раздвајају. Међутим, овакви сусрети догађају се више пута годишње. Женка сваки пут, после нешто мање од месец дана, рађа пет до десет младунаца. Можете да замислите колицини су тек они!

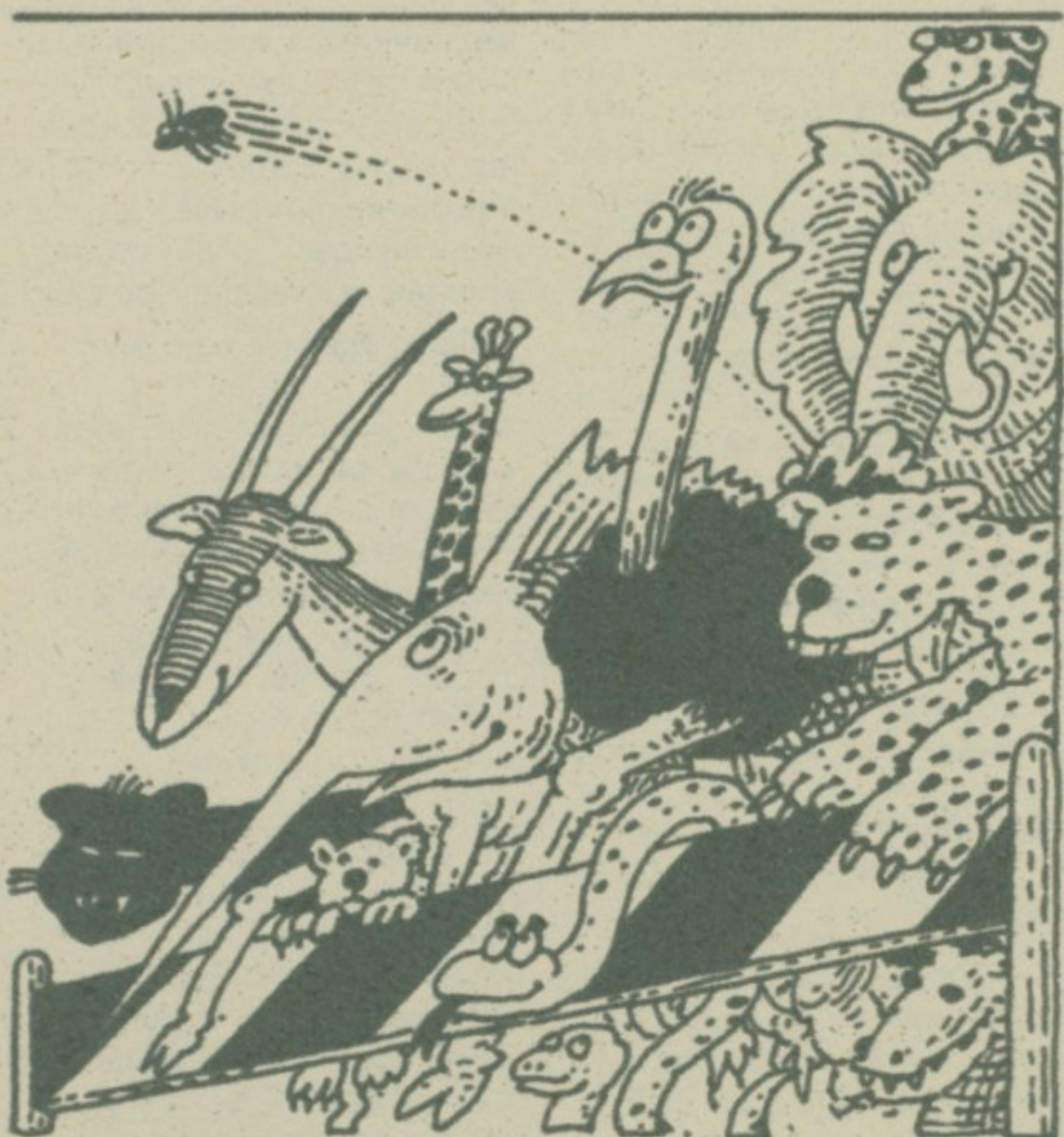
Раме уз раме од новооткривеног слепог миша и ровчице, по својој величини стоје још неке животиње. Најмањи мајмун на свету је *Cebuella pygmaea* који живи у Еквадору, северном Перуу и западном Бразилу. Одрасли примерци дуги су 30 центиметара укључујући и реп, а тешки су 50-80 грама.

Најмање морске рибе су *Eviota zonura* које живе око Маршалских острва, дугачке су 12 до 16 милиметара, и *Schindileria rae* *maturus* са Самое – 12 до 19 милиметара. Тешке су око 2 милиграма.

Најмања жаба је *Sminthillus limbatus*. Живи на Куби и њена дужина износи 8.5 до 12.5 милиметара.

М. И. Ш.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

Рекорде у скоковима увис и даље не постиже само човек. Прво место у скоку удаљ држи Боб Бимон – 8.90 метара. Да би се изједначио са обичном бивом која прескаче раздаљину 60 пута већу од сопствене величине, човек висок два метра морао би да скочи 120 метара. Ако поредимо дужину скока са величином скакача, онда рекорд међу сисарима, вероватно, држи скоцимиш... То минијатурно створење, мање од 15 центиметара скаче и до 4 метра.

Прво место у скоковима држи црнонога антилопа. На другом месту је кенгур. Са телесном тежином од 90 килограма он може да скочи преко 9 метара. Кенгур може да се такмичи за прво место и у скоковима

увис. Он постиже висину од два и по метра. Ако га опасност натера сиви кенгур је способан да савлада ограду високу три метра.

Афричка антилопа импала такође је нарочито успешан „двобојац“. Она скаче удаљ до 7.5 метара а увис до 2.5 метра. Достојно место међу скакачима увис заузима и риба сибирски лосос која на путу до места мрешћења понекад савладава брзак и слапове високе до 3.65 метара. Од грабљивица највише скаче пума – до 4 метра. Одличан је скакач и црноморски делфин који, играјући се, скочи увис и до 6 метара.

Светски рекордер у пливању Американац Гајс препливао је 100 метара слободним стилем про-

сечном брзином од 7.29 километара на час. Шампион међу становницима мора – сабљарка, способна је да развије брзину до 135 километара на час. Изванредну брзину постижу риба ластавица и туњ. У потери за пленом пробијају се, као муња, до морских дубина. Брзина од 100 километара на час код њих није реткост. Мало спорије пливају делфини – 60 km/h. А китови тешки више тона не заостају у брзини од доброг брода – 40 km/h.

Шта да каже човек на те рекорде? Да се теши тиме да животиње постављају „рекорде“ не због спортских страсти већ у борби за опстанак.

Т. Т.

Европа, Јупитеров сателит,
снимљен из „Војаџера 2“
са раздаљине од 241.000
километара

НИСМО САМИ У СВЕМИРУ

ДВОЈИЦА АСТРОНОМА КОЈИ РАДЕ

ЗА НАСУ УБЕЂЕНИ СУ ДА ИСПОД ДЕБЕЛОГ

СЛОЈА ЛЕДА, КОЈИ

ПОКРИВА ЈУПИТЕРОВ САТЕЛИТ ЕВРОПУ,

ПОСТОЈЕ МИКРООРГАНИЗМИ СЛИЧНИ ОНИМА КОЈИ

ЖИВЕ НА НАШОЈ ПЛАНЕТИ

Ако уопште постоји живот ван Земље, онда је то највероватније на Европи, једном од тринаест Јупитерових месеца. У њеним океанима готово сигурно постоји исти тип магме из које су се створили живи организми и на нашој планети.

Ову сензационалну теорију, која може да буде увертира за откривање првих ванземаљских бића, објавили су Реј Рејнолдс и Стивен Сквајерс, научници који раде у Насином центру у близини Сан Франциска. Рејнолдс је физичар и каже да се Европом по-

забавио озбиљније тек кад се удружио са много млађим колегом Сквајерсом, који је геолог и астроном. Закључци до којих су дошли заснивају се на подацима које је емитовала сонда Војаџер 2 и представљају досад најозбиљнији покушај да се на неком другом небеском телу открије постојање живота. Европа је, изгледа, већ у таквом стању да може да постане домаћин микроорганизмима (неким врстама алги) сличним онима које, примивши мале количине светлости кроз лед, живе на веома ниским температурама испод површине нашег антарктичког континента.

Вештачка материца

Како објашњава Рејнолдс, Европа је сателит нешто мањи од нашег Месеца. Њена стеновита површина прекривена је ледом чија дебелина достиже петнаест километара, а средња температура која на њој влада је 100 степени испод нуле. Међутим, како је Европа близу Јупитера, снажне гравитационе силе производе топлоту и стварају дубоке процепе у леденој површини сателита. На многим местима лед се топи и захваљујући радиоактивним елементима који се налазе у језгру Европе. У дну ледених процепа стварају се тако физички услови за прелаз леда у воду. Није искључено ни да цела ле-

дена кора плута по океану који прекрива стеновиту подлогу.

У тим „оазама“ или џеповима напуњеним водом, како их називају истраживачи, постоје бројни елементи (одређени ниво притиска, подношљиве температуре, ултравиолетна зрачења која потичу са Јупитера) који погодују развоју органске активности. Европа би тако могла да буде нека врста „вештачке материце“, која се не разликује од оне која је постојала пре неколико милијарди година на Земљи.

Да би доказали ову своју теорију, научници су у лабораторији конструисали модел веран сателиту, са радиоактивним језгром, камењаром и слојем воде прекривене ледом. Окружили су га затим гравитационом силом истом онаквом каквом је привлачи Јупитер. Да су били на добром путу показало се убрзо: на леденој површини модела одмах су се направиле пукотине, а на дну тих пукотина накупио се слој воде.

Други корак био је проучавање могућих извора енергије потребне да би се изазвале хемијске реакције које ће подстаћи развој живота.

— Одреди смо три поља истраживања — каже Рејнолдс. — То су: електромагнетске силе које емитује Јупитер и које се од-

ражавају на Европу: соларна енергије, чија се моћ продирања, наравно, смањује кад наиђе на дебели слој леда, али која ипак, иако полако, доспева до дна (микроорганизми на Антарктику одржавају се чак и кад је сунчаним зрацима потребно четири-пет година да избуше плоче које их прекривају); и коначно, вулканске активности хидротермичких извора.

Овај посао су двојици истраживача олакшала истраживања вулкана на сателиту који је најближи Јупитеру и који су две мисије Војаџера (1977. и 1979) снимиле у свим могућим термичким варијацијама. Затим су рачунским поступцима дошли до сазнања да на Европи постоји довољно енергије да се највећи део леда са површине претвори у воду.

Фотографије које је емитовао „Војаџер 2“ подржале су њихову хипотезу да се испод леда налазе огромне водене површине. Као да се читава ледена кора ослања на нешто меко, кажу они, али додају да је могуће да живот постоји само у ограниченим областима.

Да би се створиле течне оазе потребно је и неколико година. Али микроорганизми, који су тамо (теоријски) присутни могу да преживе у стању мировања испод леда док се не створи вода — услов у којем ће се активирати.

Реј
Рејнолдс,
физи-
чар,
чије су
сензаци-
оналне
теорије
о Европи
изазива-
ле раз-
личите
комен-
таре

Ванземаљац са Европе

Могућности да тамо почне некакав процес еволуције су минимални, тврде двојица научника, пре свега због мале количине светлости и недостатка фотосинтезе која би омогућила даљи развој микроорганизама. Можда неки од тих организама, доспелих на Европу и са других небеских тела, могу да се покрећу, али у овом тренутку не постоје услови за развој интелигентних бића. Сувише је мало енергије.

— Ако на Европи стварно постоји неки живи организам — објашњава Сквајерс — онда је вероватно реч о нечем веома сличном зеленим и плавим алгама и диатомеама које успевају да се одрже на Антарктику испод дебелих слојева леда. Још једна могућност је да су се између стења и леда формирале колоније живих бића које су створили вулкани. Ти типови бактерија могу да буду слични супстанцама које су биле хранљива база за развој ракова и мекушаца.

У оваквим научним областима тешко је прибав-

љати доказе, па је нормално што је Рејнолдс и Сквајерсова теорија изазвала разне коментаре међу њиховим колегама. Они сами не могу се заклети да на Европи има живота, али кажу да на том сателиту за тако нешто постоје сасвим погодни услови. Поред Европе, једино још Инселида, мали Сатурнов месец, има сличне геолошке услове. Али, на њеној површини вода би се мешала са амонијаком, а то је мешавина у којој би живот тешко могао да се зачне.

Само на Европи, значи, постоје стварне могућности да се наиђе на неког ванземаљца макар и у неком зачетном облику.

— Био бих заиста изненађен — каже Рејнолдс — кад би се доказало да ван наше планете нигде више нема живота.

— Ако су тачне наше теорије о томе како настају планете и како се зачео живот — додаје Сквајерс — статистички је готово немогуће да не постоје и друге форме живота ван соларног система. Не могу милијарде небеских тела бити баш све пустиње.

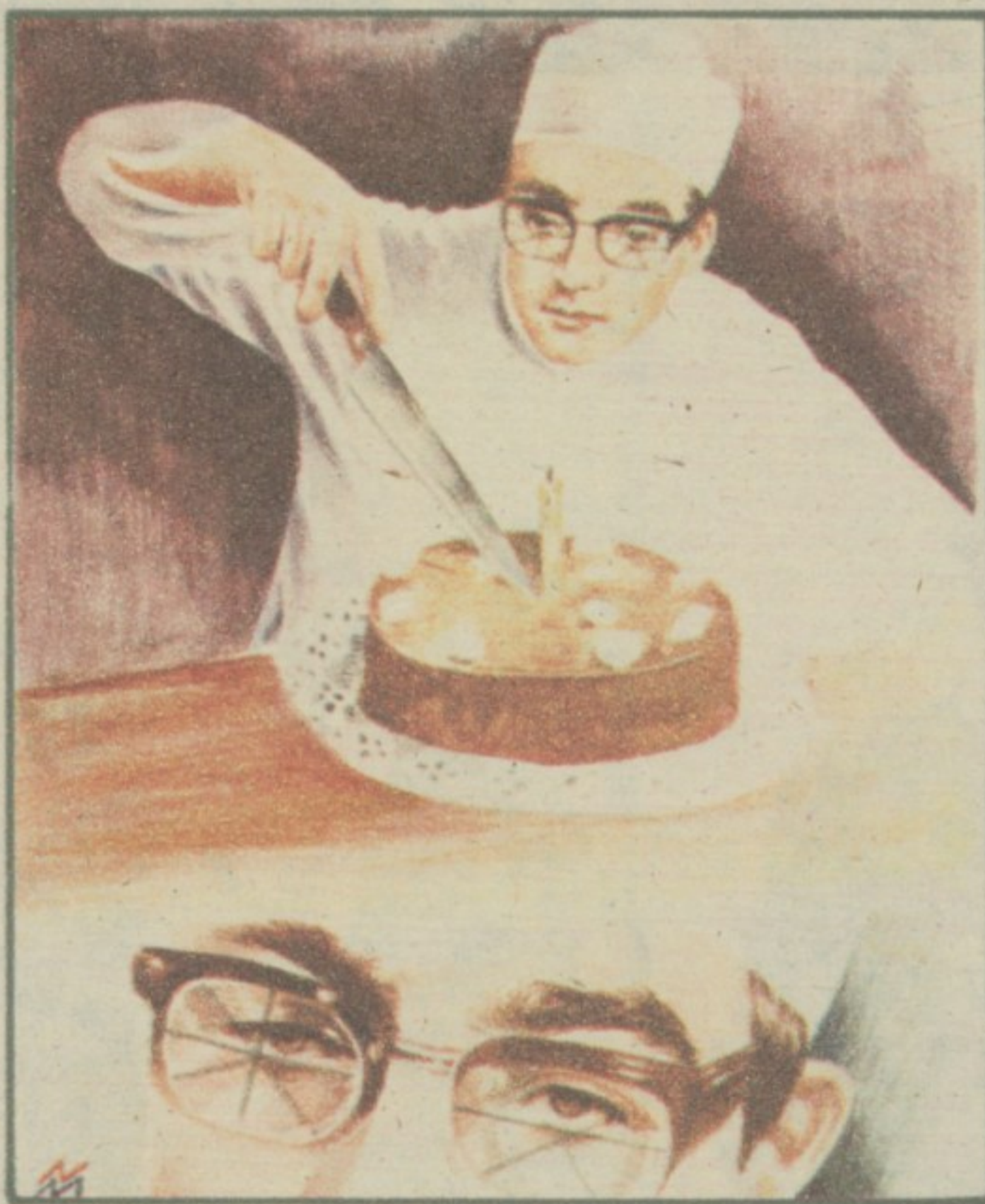
М. И. Ш.

ВЕСЕЛИ ПРОНАЛАСЦИ

СПАВАЈТЕ МИРНО МИ МИСЛИМО НА ВАС

Првог априла ове године у Бечу је отворена изложба „сасвим свежих“ аустријских проналазака, коју су организовала шесторица заљубљеника

у технику. Експонати су се много допали и стручњацима и широкој публици. Касније је штампана и књига са кратким описима ових проналазака, а часопис „Аустрија данас“ објавио је репортажу са изложбе. Ево неких кориснијих експоната.

ПОСЛАСТИЧАРСКЕ НАОЧАРЕ

Изумео их је Леон Цаунер, а наменио онима који морају да исеку торту на много једнаких комада. За то, познато је, треба имати велико радно искуство и — око соколово. У наше време проблем се још више заоштрио јер су се сладокусци избезобразили, па гледају и да зорину торту и да се не угоје. Оптичка мрежица наведена преко стакла наочара омогућава управо то: помоћу ње чак и посластичар приправник може тачно да излети колач.

Уз ове наочаре приложена су и резервна четвртаста стакла, погодили сте — за сечење четвртастих торти.

Илустровао Ненад Милићевић

ДИЗАЧ ТАЊИРА (СУПЕ)

Свако домаћинство данас мора да води рачуна о штедњи. Густав Холишка предлаже у том циљу једноставан, али ефикасан подизач тањира који вам обезбеђује да покусате супу до краја. Федер се регулише тако што се истеже и тако све више нагиње тањир... до последње капи.

ОГРАНИЧЕНИ ЕКСЕРИ

Често се догоди да ексер или шраф треба укупати тачно до одређене

дубине и ни милметар више. Зато Јозеф Рабл предлаже овај завртањ с уграђеним ограничавачем дубине. Идеја се може применити на шрафове свих врста.

ЖИВИ ШИШАЧ ТРАВЕ

Ово је једини проналазак на изложби који је приказан само као макета. Али, идеја је јасна: бучна косилица, која уз то гута бензин и загађује ваздух, може се заменити живом овцом која се (ко зна зашто?) попне на шасију.

ЗА ПИЈАНИСТЕ

Изумитељ Хелмут Хуб предлаже ове црно-беле рукавице клавиристу. Оне, тврди проналазач, умином олакшавају извођење најсложенијих пасаж на клавиру. Рукавице се посебно препоручују музичким школама како би будући пијанисти стекли на време праве навике — беле рукавице за беле дирке, црне, зна се, за црне.

ХИТ

ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ

писао текстове. За кратко време рокенрол из педесетих година на „ђаволи“ начин постао је популаран у Сплиту. Током прошлог лета основали су „Чарлијев клуб“ у коме су редовно свирали. Поред једног базена направили су позорницу, саградили шанк и приређивали забаве у стилу старих игранки. Ти редовни наступи донели су им прву и највернију публику. Затим су почели да долазе у загребачки клуб „Кулушић“ што им је омогућило снимање првог албума „Љубав и мода“. На недавном концерту у

„Ђаволи“ су успели да својом првом плочом потпуно дочарају музички дух давних година. Боја гитара, начин певања, лаки љубавни текстови и пуно забаве коју нуде упућује на то да су прави шармантни момци с плаже и деца какву би пожелели сви родитељи. Али...

– Мене су избацивали из куће два-три пута „у циљу преваспитања“ – каже Чарли. – Нису ме баш буквално избацивали, ето таквим причама сам већ једном мајци направио проблем. Све сам причао у једном интервјуу, онда су дошле њене пријатељице са новинама и рекле: „Види ово, ти си рекла да он студира, а он је ишао околу по Шпанији!“ Добро, нисам био баш најбоље дете, али ми смо сасвим нормални момци. Зато се тако облачимо, зато је и музика таква, весела.“

Лула кућа усред Сплита

И заиста, цела плоча одише неком опуштеном, правом летњом атмосфером. Њихова публика је млада али на концертима врло вешто игра твист, игру која је двоструко старија од њих. Песме „Ђири Ђири“ и „Звук улице“, први хитови са овог албума, не дозвољавају ногама да мирују, тако да „Ђаволи“, као ретко која група, успевају да покрену целу салу на игру. Очигледно да су се врло вешто уклопили у све приметнију климу људовања за педесетим годинама. Чарли, који не само што је осмислио појаву „Ђавола“ и ради као њихов менаџер, има и врло маштовите идеје везане за будућност групе и повратак моде педесетих, уопште.

– Замислио сам пројекат који би се звао „Сунчана обала“ или Кино „Чарли“. То би била компанија од једно тридесет спратова са оним шиљком на врху. У њој би били смештени диско-клубови, неколико рок клубова чији би зидови били у стаклу, на врху би била издавачка кућа. Штампале би се новине, имали би радио и телевизијску страницу. Али у новинама не би смело да се пише ништа конкретно. Чим би неки новинар донео текст о нечем што се стварно догодило, одмах би га избацили. Јер, свака истина је сумњива и ми бисмо зато писали само лажи. Знало би се да су то лажи. И телевизија и радио говорили би сви лажно. Тај пројекат је већ отпочео са „Ђаволима“ јер све ове љубави о којима сам писао на плочи, да будем искрен, нисам доживео ни упола. Да сам доживео толико љубави, не бих сад седео овде и давао интервју, већ би ме напољу чекало двадесетак девојака, најлепших на свету. Е, тако би и тај небодер био посвећен лажи. Радио би имао два канала који би имали потпуно исти програм али синхронизовано би о истим стварима говорили различито. И горе би писало Кино „Чарли“, Наравно, било би усред Сплита.“

Бриљанти и шушкање жипона

„Ђаволима“ иде наруку и то што, поред добре свирке, вешто воде концерт. Тренутно нема много група које нуде игру и расположење. Песме су им кратке, распеване, тако да њихови концерти изгледају као масован жур. Зато су одлучили да већ с почетком јесени издају албум који ће бити снимљен уживо и на коме ће се, поред већ објављених песама, наћи неке нове, али и неке обраде туђих хитова. А како сами тврде, тренутно имају гомилу материјала и спреман следећи албум који би требало да се појави у продавницама почетком следеће године. Добро су се припремили а све ово пре свега помно преслушавајући прве плоче старих рокера а и наших звезда из тог времена. Међу њима су најважнији Ђорђе Марјановић и Диего Варагић. Нема сумње да ће њихова модернизована музика привући још више оних који воле бриљанти у коси и сукње са жипонима.

ЂАВОЛИ

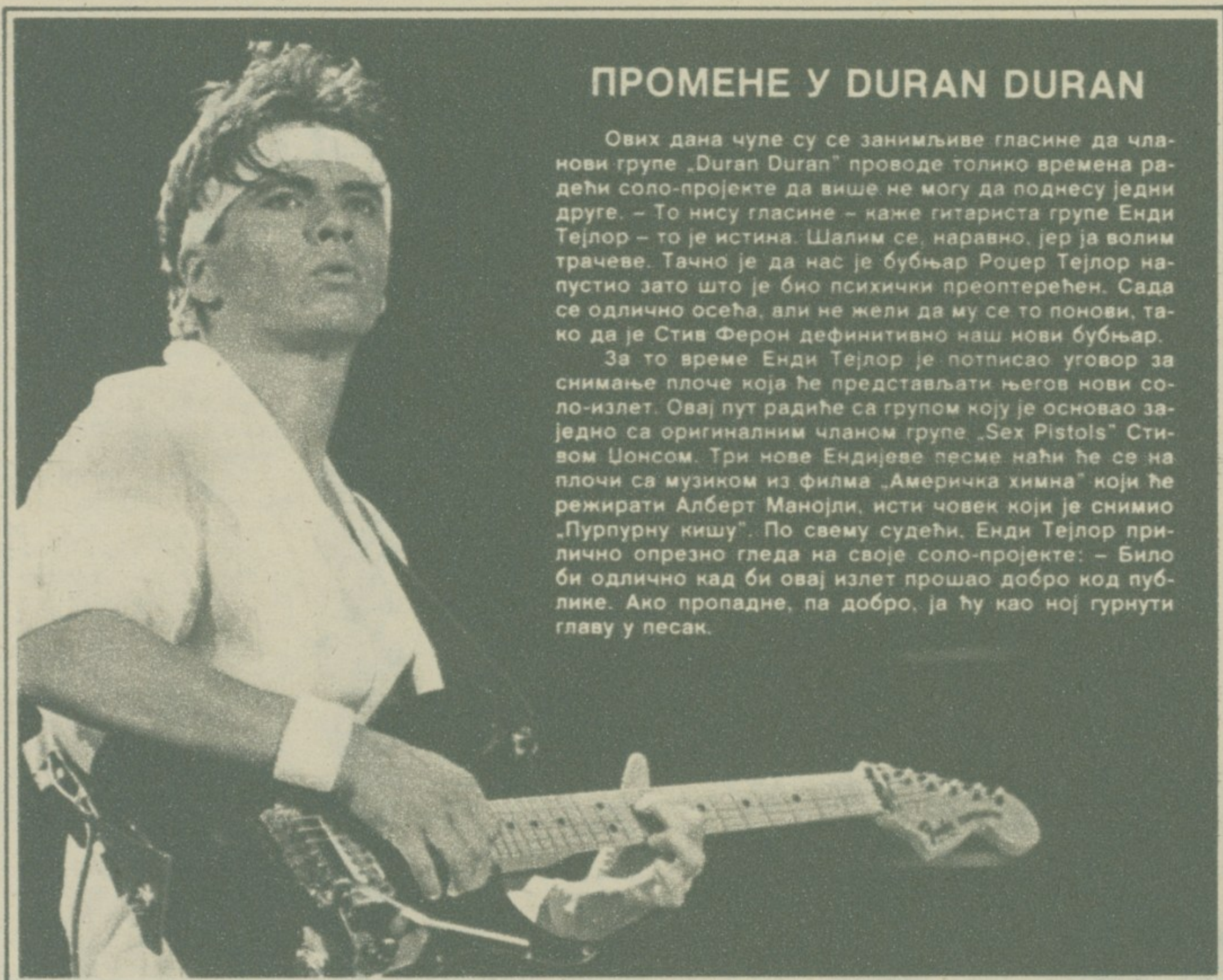
ЛАЖЉИВЦИ СА ПЛАЖЕ

„Ђаволи“ нису тако опасни као што би по имену могло да се закључи. Носе шарене кошуље, елегантна одела и свирају музику која је била модерна пре тридесет година

Пет момака из Сплита још пре годину и по дана одлучили су да направе групу која ће свирати песме сличне онима уз које су играли њихови родитељи. Њима се придружио стари другар Роберт Чалета-Чарли и „Ђаволи“ су кренули. Главни аутор у групи Нено Белан је певао, свирао гитару и компоновао, а Чарли је

Београду показали су се као група која врло добро свира а још боље уме да забави публику. О томе Чарли има своју причу:

– Нама одговара свако место за свирку, од плаже до спортске хале. Имамо звук који може да покрије различите просторе. Имамо пуно вокала, гитара које лебде, оргуље, и то „штима“ на разгласу. А опет, ми можемо да свирамо само са акустичном гитаром, пушкајући прстима и певајући. Слажемо вокале као клапа, сви су добри певачи, било ко из групе могао би да буде и први вокал. Кад свирамо шири репертоар, кад концерт траје по три сата онда и остали преузимају главно певање од Нене. У Комижи смо се припремали за концерте у „Кулушићу“, тамо су фантастични услови за рад. Имали смо своју позорницу, свој разглас. Починjali смо поподне а завршавали касно увече. Много народа се скупљало“.

ПРОМЕНЕ У DURAN DURAN

Ових дана чуле су се занимљиве гласине да чланови групе „Duran Duran“ проводе толико времена радећи соло-пројекте да више не могу да поднесу једни друге. – То нису гласине – каже гитариста групе Енди Тејлор – то је истина. Шалим се, наравно, јер ја волим трачеве. Тачно је да нас је бубњар Роџер Тејлор напустио зато што је био психички преоптерећен. Сада се одлично осећа, али не жели да му се то понови, тако да је Стив Ферон дефинитивно наш нови бубњар.

За то време Енди Тејлор је потписао уговор за снимање плоче која ће представљати његов нови соло-излет. Овај пут радиће са групом коју је основао заједно са оригиналним чланом групе „Sex Pistols“ Стивом Џонсом. Три нове Ендијеве песме наћи ће се на плочи са музиком из филма „Америчка химна“ који ће режирати Алберт Манолли, исти човек који је снимио „Пурпурну кишу“. По свему судећи, Енди Тејлор прилично опрезно гледа на своје соло-пројекте: – Било би одлично кад би овај излет прошао добро код публике. Ако пропадне, па добро, ја ћу као ној гурнути главу у песак.

БЕСНИ ТИГРОВИ

Сећате ли се групе „Def Leppard“? Пре три године, 1983, продали су преко седам милиона албума. А онда су августа 1984. ушли у студио и албума још нема. И неће га бити све до краја 1986. Зашто? Први проблем је избио кад је бубњар Рик Ален тешко повредио руку у саобраћајној несрећи. Опоравља се, али целе следеће године неће моћи да седне за бубње, тако да ће састав морати да нађе новог човека. Затим, дошло је до промене њиховог продуцента и то је, како сами тврде, одузело много времена. И на крају, били су сувише дуго у студију и снимили много више песама него што им је потребно. Сад треба да одлуче шта ће ставити на плочу. Врте се по студију као бесни тигрови планирајући турнеју по Европи само да би показали људима да су живи и да вредно раде. Можда ће им концерти помоћи да схвате шта је од новог материјала добро за плочу, а шта је за бацање.

РАСТАВЉЕНИ

Трио „Томпсон твинс“ (Thompson Twins) однедавно је дуо. Џо Ливеј (Joe Leeway) одлучио је да напусти Тома Бејлија (Tom Bailey) и Елану Кјурија (Alannah Currie) и крене стазама соло каријере, било као музичар било као глумац.

– Све се дешавало последњих месеци – објашњава Том Бејли. – Џо је био све

БЛИЗАНЦИ

незадовољнији и заједнички смо донели одлуку. Ми настављамо нормално, цело лето ћемо провести у Ирској радећи на новим песмама. А што се тиче Џоа, он је сада у необичној ситуацији – може брљантно да настави каријеру а може и да пропадне следеће године. Додуше, то свима нама може да се деси.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Бјежи кишо с прозора

*Пада киша напољу
капље ми по прозору
а ја сама код куће
сједим, плачем, тугујем,
не знам шта ћу од себе.*

*Бјежи, кишо, с прозора,
бјежи, кишо, с прозора
да те није сад би' ја
свога драгог љубила.*

*Киша јој говорила,
киша јој говорила,
сједи цуро код куће
јер он није за тебе
он је сада код друге.*

*Ти си, кишо, лажљива
ти си, кишо, лажљива
мене драги не вара
ја сам њему најдража
бјежи, кишо, с прозора*

Музика и текст: Дражен Ричл
Изводи: „Црвена јабука“

ИЗЈАВА

НЕДЕЉЕ

*Трагична је чињеница
да амерички
Индијанци, после
свега што им је бели
човек урадио, долазе
и нуде своја стара
решења око извора
енергије и других
питања очувања
природе, а белци,
уместо да им се
клањају до земље,
гледају их као будале.
Јан Естбари (Ian Astbury), „Калт“ („Cult“)*

НА ЛИКОВНИ КОНКУРС „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ И
„ЈУГОМАРКЕ“ СТИГЛО ЈЕ ИЗ ЦЕЛЕ ЗЕМЉЕ 8.726 РАДОВА.

РЕЗУЛТАТИ

ЛИКОВНОГ КОНКУРСА

НАВИЈАМО ЗА МИР

airlift

БРАНИСЛАВ ЛЕТИ У ЊУЈОРК

JAT

У прошлом броју почели смо да објављујемо имена награђених учесника ликовног конкурса „НАВИЈАМО ЗА МИР“. ПРВА НАГРАДА припала је **БРАНИСЛАВУ БАРНАКУ**, ученику 7. разреда Основне школе „Петар Петровић Његош“ из Зрењанина према чијем ће се раду штампати југословенска марка посвећена ГОДИНИ МИРА. Бранислав је, поред ЈАТ-овог туристичког аранжмана за Њујорк за себе и своју наставницу ликовног образовања **Стојанку Кнежевић**, освојио и: златну медаљу, трогодишњи комплет марака у класеру и каталог марака за 1987. годину.

ПЕТ ТРАНЗИСТОРА добили су: **Павле Лукић**, Шибеник, **Михајло Михајловић**, Зајечар, **Љубица Весковић**, Сремска Митровица, **Адријана Хорват**, Осиек, **Петра Резар**, Марибор.

ПЕТ ГОДИШЊИХ ПРЕТПЛАТА на лист „РОК“ добили су: **Томаж Плечко**, Љубљана, **Миле-**

на Владисављевић, Владичин Хан, **Драгана Павловић**, Багдан, **Зоран Пухача**, Нова Пазова, и **Тања Првуловић**, Смедеревска Паланка.

ДЕСЕТ ТРОМЕСЕЧНИХ ПРЕТПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ добили су: **Зорица Антонија**, Шибеник, **Наташа Вукановић**, Осиек, **Борисав Поповић**, Ваљево, **Неџад Ћосовић**, Сарајево, **Дарко Релић**, Београд, **Марко Миливојевић**, Поточац, **Јелена Милкић**, Зајечар, **Срђан Милковић**, Сремска Митровица, **Зорица Ракић**, Ветерник и **Весна Игњатовић**, Смедеревска Паланка.

ДВА ТРОГОДИШЊА КОМПЛЕТА МАРАКА У КЛАСЕРУ И КАТАЛОЗИ ЗА 1987. год. припали су: **Симонети Газивода**, Ново Место и **Саши Васиљевић**, Багдан.

ЈЕДНОГОДИШЊЕ КОМПЛЕТЕ МАРАКА добили су: **Светлана Недимовић**, Сарајево, **Сања**

Тања, Нови Сад, и **Иња Кавурић**, Сарајево.

ЗНАЧКЕ ЈУГОМАРКЕ припале су: **Тамари Радишић**, Чачак, **Адану Хасановићу**, Бихаћ, **Радмили Вучићевић**, Даљ, **Наталији Златковој**, Кочани, **Даници Филиповој**, Кочани, **Гордани Јовић**, Буковица, **Бојани Десивојевић**, Аранђеловић, **Мирјана Немат**, Кутијево, **Александру Грујићу**, Клење, **Тамари Курилић**, Тузла, **Милану Милојевићу**, Младеновац, **Јожи Гашпару**, Бечеј, **Душану Вујновићу**, Пригревица, **Јелени Поповић**, Црвенка, **Олгици Блажен**, Нови Сад, **Слободану Стражмештерову**, Панчево, **Димитрију Јанковићу**, Ниш, **Драгану Цветановићу**, Сарајево, **Ненаду Шиме**, Пригревица, **Бранки Ковачић**, Пригревица, **Милици Пројовић**, Краљево, **Јармили Јаншиковој**, Бачки Петровац, **Ивици Кочај**, Вајска, **Слободану Ћирићу**, Параћин и **Маји Марковић** Параћин.

ЧЕТВЕРЦЕ „ЈУГОМАРКЕ“ добили су: **Маргита Миклетић**, Вуковар, **Мерима Гарагић**, Тузла, **Марија Вешовић**, Зајечар, **Анела Вунић**, Сарајево, **Иванка Бајић**, Крњево, **Радиша Радвановић**, Багдан, **Драгана Мијаиловић**, Смедеревска Паланка, **Маја Јовановић**, Зајечар, **Мерима Омерхоџић**, Бијељина, **Јелена Гаурић**, Сремска Митровица, **Сабахета Кариф**, Сарајево, **Бранислава Гајдош**, Купиново, **Лора Тинтић**, Шибеник, **Ива Фијала**, Осиек, **Аземина Тиквеша**, Бијељина, **Марија Нинић**, Ратково, **Горан Хаџидимов**, Скопље, **Марица Кениг**, Хрушевље, **Александра Костадиновић**, Имљани и **Јасмина Ненадић**, Смедеревска Паланка.

НАГРАДЕ ШАЉЕМО ПОШТОМ А НАЈКАСНИЈЕ 60 ДАНА ОД ОБЈАВЉИВАЊА РЕЗУЛТАТА

Крањ је индустријски град: ту се производе аутомобилске гуме, савремени електронски уређаји, дао је рекордере у пливању и скијању, а у најновије време и шампиона у цртању.

Цео свет дивио се подвизима браће Петрич и Бојана Крижаја. Ускоро ће цео свет да гледа и на писма лепи поштанску марку – рад Тање Фалетич из Крања.

Тањина темпера објављена је на насловној страни Забавника број 1794 од 16. маја ове године. Њен цртеж први је, по оцени жирија, међу више од 7000 ученичких радова из целе Југославије који су стигли у нашу редакцију поводом наградног конкурса „Моја марка на твом писму“ који су организовали „Политикин забавник“ и „Југомарка“. Недавно је у нашу редакцију дошла и Тања лично – насмејана, скромна.

Кад слика проговори

Тања је ученица седмог разреда Основне школе „Симон Јенко“ у Крању и једно од оне деце за коју се обично каже да су „златна“: литерата, заљубљеник у сликање, добар спортиста, уредник школске радио-станице...

О свом успеху, односно победи на овом конкурс, Тања говори више осмехом и слегањем рамена, него речима:

– Наравно, најдража ми је сама победа, иако ми све делује нестварно и лично на сан. Сликање је моја велика љубав, волим га више од писања стихова, али никада нисам ни помислила да ћу, пролазећи улицама Крања, видети у новинским киосцима, на насловној страни Забавника, оно што сам сама насликала. Међутим, од свега не би било ништа да није пажње и труда моје наставнице ликовног васпитања Јеланде Биберник.

Једна од награда за Тањино сликарско умеће било је и путовање у Грчку. Тада је ова плавоока девојчица први пут летела авионом. У сунчаној Грчкој, на излету у древну Микену, престоницу краља Агамемнона на Пелопоне-

ОНИ СУ ПОБЕДИЛИ НА ЗАБАВНИКОВИМ КОНКУРСИМА

ШТА САЊАМО, А ШТА НАМ СЕ ДОГАЂА

ПРИЧА О ВРШЊАЦИМА ТАЊИ И БРАНИСЛАВУ ГОВОРИ ДА ОНИ НИСУ САМО ШАМПИОНИ У ЦРТАЊУ

зу. Тања се дивила чувеним Лављим вратима, здањима од огромних каменних блокова, чудесним рукотворинама од сребра и злата. Сви ти облици и грађевине појачали су у њој, како сама каже, жељу да након основне школе иде у школу цртања. „Ја имам много љубави, али ниједна не може да се пореди са цртањем“, смеши се Тања.

— Желела сам да фигурама и бојама испричам историјат поште, контакта и разговора међу људима, од легендарног старогрчког тркача на Маратону до компјутера и сателита. Зато се на мом раду види Земља, дрвени маратонац, телевизор, бројчаник, компјутер, лице са телефонском слушалицом... Ту су и два голуба, носе маслинову гранчицу и писмо. Један је бео — симбол радосне вести, други тамнији: он је гласник жалости.

Ведрину Тање Фалетич као да смењује озбиљност и замишљеност њеног вршњака Бранислава Барнака, ученика Основне школе „Петар Петровић Његош“ из Зрењанина који је освојио прву награду на ликовном конкурс „Навијамо за мир“. Од преко 8000 ђачких цртежа из свих крајева Југославије који су доспели у редакцију „Забавника“ почаст да се према једном изда поштанска марка припала је управо Браниславу. Поред осталих награда које је освојио, Бранислав ће неколико дана провести у Њујорку заједно са својом наставницом ликовног васпитања Стојанком Кнежевић.

Техника је лепа, али и опасна!

На јату белих голубова деца, жене и мушкарци напуштају рођену планету Земљу и упућују се кроз свемир. Овај приказ одласка и опраштања са Земљом приказан је на Бранислављевом цртежу. Сцена делује донекле песимистично, поготово ако

се зна да је то визија четрнаестогодишњег дечака, али Бранислав за све има умно и прихватљиво објашњење. Његов монолог сигурно заслужује пажњу: он је, поред осталог, и забрињавајући доказ да генерације које би тек требало да ступе у озбиљни, „велики“ живот мисле и, на жалост, брину о будућности своје планете.

— Најзад је јасно да је живот савременог човека неодвојив од технике. Човек је дуго маштао о томе да створи вештачка бића која ће да мисле и раде уместо њега. Измислио је роботе, компјутере, рачунаре, разна електронска чуда, не мислећи о томе да је развојем технике све мање — човек. Ево, сведоци смо поразне чињенице да се људски изуми окрећу као бумеранг против свог творца. Шта ако јед-

ног дана, а то није далеко, човек створи вештачки ум који ће надвладати људски мозак. Ум који може да се побуни против свог „оца“? Техника је међу најлепшим стварима у животу, то је моја највећа љубав, али, уколико се строго не контролише, уколико човек претера у њеној примени, она може да постане опасна. Техничке проналаске, уметничка дела, дизајн, бирање брачног пара — све ће, можда, уместо људског мозга и срца, ускоро обављати електронски савршени уређаји. Такозвана врхунска технологија све више показује и своје тамно лице: Земља је загађена, људи су подељени, мир као услов нормалног људског живота је на ивици провалије, и зато мој рад има онакву поруку.

Бранислав о техници говори глатко и речито, али о

самом себи много, много мање. Признаје да му је цртање у другом плану и да је до завидних резултата у ликовном изразу дошао управо преко занимања за технику. Што би смислио — он би прво нацртао. Од раног детињства зна напамет мноштво шема за разне инструменте. Годинама сам конструисао, смишљао, прави, експериментисао. Деси му се понекад, што му је највеће задовољство, да размишљајући и цртајући дође до истоветних шема и начина рада већ створених уређаја, а да их претходно није проучио! Наравно, жеља му је да изучава електротехнику, „нешто што је најближе математици и физици“, како сам каже. Противник је журњава за великим зарадама, нарочито у науци, јер и то доводи до размирица међу људима. Наука и мир морају да припадају сваком човеку, сматра Бранислав.

Шта ради овај човек у слободном времену? Као и сви његови вршњаци: музика, фудбал, дружење. Али, он покушава да прати најновију стручну литературу из области технике. Не гледамо много телевизију, за новине нема времена, научна фантастика је лепа, али ипак — фантастика. Уколико једног дана заиста постане научник, свој рад усмериће на добробити човека, и за мир. Јер, напомиње Бранислав, наука губи смисао уколико не служи људима и људској слози.

Кад је завршио свој први разговор за новине, Бранислав је, са мајком Аранком, отишао да купи једне сасвим обичне патике. То је награда од родитеља за његов рад.

Браниславе, срећан пут преко Атлантика!

Иван Лончар

Шта ће једног дана да буде са Земљом, миром, људима?, пита се Бранислав Барнак.

Све што погледам, личи ми на песму каже Тања Фалетич.

Снимио
Славенко
Бојовић

Илюстровао Михаило Ђоковић Тинало

фантастика

ШИННИЧИ ХОШИ

НОВИ ПРЕДСЕДНИК

**СЕЋАО СЕ СТАРОГ ШЕФА
КОЈИ ЈЕ, ИСТИНА, УМЕО
ДА ГРДИ НА СВА УСТА,
АЛИ ЈЕ БИО ЉУДСКО
БИЋЕ**

Господин Н, човек средњих година, био је шеф одељења које је продавало торбе и кофере путницима за свемир.

Једног дана, док је седио у канцеларији и прелиставао неке папире, зазвучао је интерфон на његовом столу. Следећег тренутка зачуо се глас оператора:

– Господине Н, председник жели да вас види. Хоће да чује ваш извештај о тренутном стању продаје.

– Да, долазим...

Устајући, господин Н помисли: „До врага, опет.“ Нико се не осећа баш пријатно кад га председник позове. Откако је на чело фирме дошао нови председник, господин Н је нарочито осећао да му ови позиви постају све већи терет. Али, шта се ту може...

Узео је документа и кренуо према председниковој канцеларији. На средини ходника мимоишао се са шефом производње. Судећи по његовом

намрштеном лицу, шеф мора да је управо изашао из председникове канцеларије.

Господин Н застао је пред вратима, дубоко удахнуо, а затим покушао.

– Уђите – зачу се.

– Рекли су ми да сте желели да ме видите – рече господин Н, улазећи у просторију. Стајао је укрућен, а онда се поклонии у знак поштовања. Једном је био укрен да се поклонии сувише дубоко, па је сад само мало на-

гнуо горњи део тела. Али, председник који је седео у великој фотељи, поново се наљутио.

– Сажмите се мало више! – наредио је. – Ваш горњи део тела треба да буде нагнут под углом од тридесет степени. Тачно тридесет степени, ни мање ни више. Поновите то!

– Ох, опростите – рекао је господин Н и поново се поклонио. Председник га је посматрао безизражајног лица. Зашто се не опходи са мношћом као са људским бићем, помисли господин Н. Шта он, до врага, замишља да сам ја!

Мада дубоко увређен, господин Н је понављао клањање све док, најзад, није успео да изведе газдин омиљени угао од тридесет степени.

– У реду, тако је добро. Само, запамтите тај нагиб. А сад да чујемо ваш извештај.

– Да, молим. Могу ли да објасним наше планове и достигнућа током овог квартала у поређењу са прошлим?

Господин Н почео је да прелистава своје папире. Председник је климао главом док је слушао. Одједном је прекинуо господина Н подиравши руку.

– Чекајте! Јесам ли добро чуо да сте рекли педесет пет одсто? Зар то није чудно?

Господин Н је поново проверио своје папире. Проценат је био погрешан.

– Жао ми је, господине. Требало је да буде педесет четири одсто.

– Не може то тако! – грмну председник.

Грешити је људски

Господин Н се уплашено тргао. – Преварио сам се у рачуну, то је тачно, али зашто... овај... тако вичете? Грешка износи само један одсто.

– Грешка је грешка!

– Да, али људски је гре...

– Маните се филозофирања! Исту грешку сте направили пре пет недеља. Сигурно имате неке психичке проблеме. Најбоље би било да одете психијатру.

– Да, учинићу то.

Господин Н учтиво се поклонио. Овога пута његово тело мора да се нагнуло тачно под углом од тридесет степени, јер председник није имао примедби. Али је зато рекао:

– Примећујем да су ваши издаци за репрезентацију, у последње време, били прилично високи. Зашто?

Председник је био упућен и у најситијније детаље пословања. Уосталом, зато и јесте председник. Кад неко стане на чело фирме, мора да буде, у сваком погледу, првокласан руководиоца.

Господин Н почео је да објашњава:

– Па, овај, то је зато што желимо да повећамо промет. Често приређујемо пословне ручкове за наше трговачке агенте. По мом мишљењу, то је корисно...

– Нема потреба да их гостите. Средства треба улагати у побољшање квалитета производа.

– Свакако, ви сте у праву. Можда

вам није познато, господине, али...

– Доста тих „али“ и „можда“! Моје гледиште је исправно. Престаните с тим гошћењем. То је наређење. Разумете? Ако разумете, онда је у реду.

Господин Н се поново поклонио под углом од тридесет степени и кренуо према вратима кад га је председник зауставио.

– Сачекајте тренутак.

– Да. Шта могу да учиним за вас?

– Хоћете ли да очистите моје уши?

Ако вам то није тешко...

– Он, не, није. Учинићу то са задовољством.

– Хвала вам. Овде су алатке.

Господин Н је стао поред председникове фотеље и дохватио алат. Да је одбио, председник му то не би заборавио. Али тек што је почео с послом, председник га је прекинуо:

– Не, не тако! Најпре скините поклопац.

– Ох, да...

Нико нема таквог газду

Господин Н је шрафингером пажљиво скинуо поклопац од меке гуме. Затим је малим усисивачем покупио прашину са оног дела који се налазио близу уређаја за пријем звука.

Док је то радио, у мислима се вратио у детињство. Често је слушао приче које су звучале као снови. У будућности – тако су ми говорили – људи ће моћи веома лако да обављају послове користећи роботе. Била је то пријатна, блистава слика будућности пуна дивних обећања.

А шта је са овом стварношћу? Све оне приче показале су се као промашена пророчанства. Дивни снови изродили су се у своју супротност. Човеком су руководили роботи и он је морао без поговора да слуша њихова наређења.

Размишљања господина Н прекинуо је председник: – Да се није покварио један транзистор? Замените га, хоћете ли? То треба да урадите веома пажљиво.

– У реду.

Господин Н сасвим се приближио председниковом уму. Угледао је унутра, дубоко, читав низ сићушних инструмената, прецизних електронских кола. Кад су, једном, и најмањи детаљи били уграђени у чипове меморије, ништа више није могло да их избрише.

Нигде нема таквог газде као што је овај гадни председник. Господин Н се с чежњом присећао старог председника, који је, истина, умео понекад да прасне и да грди на сва уста, али је, на крају крајева, био људско биће и имао много више разумевања за своје службенике.

Господин Н је осетио неодољиву жељу да тресне председника по глави. Али, знао је да би га за то оштро казнили. Огромна сума новца била је уложена да би направили оваквог председника.

Проклети акционари одржали су скупштину и одлучили да овакву једну ствар поставе за првог човека. Ба-во да их носи!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	НАЧИН У РАДУ ДА СЕ НЕШТО ПОСТИГНЕ	ГЛАС- НИК/ ГЛАСО- НОША	ХАЈ- ДУКА ТРАВА	ПРЕМА ЈЕЛОВ- НИКУ	ЖЕНСКА ОСОБА ТИТАН	ЛАВИ- НЕ	ХЕМИЈ- СКИ ЕЛЕ- МЕНТ
НИЗАК СИБ ОБЛАК	с	л	р	а	и	у	с
ПРАК- ТИЧАН, ТРЕЗ- ВЕН ЧОВЕК	р	е	а	и	и	с	л
ПОЛУ- ТАР	е	и	в	а	и	о	р
МАЛА- ВО	г	и	а	к	а	в	о
СТАНОВ- НИК СИНА	с	и	и	а	и	и	и
ТОНЕ ЧУДАР	и	з	руно- МЕТНИ КЛУБ СИМА МОР	р	к	ПОВСКИ РЕВОЛУ- ЦИОНАР И НАЛ- ТУНАК	у
СКРА- ПЕНИ- ЦА ЗА ВОАТ	в	ЗАУСТА- ВИТИ СЕ	с	и	а	и	и
ЗНАК ЗА КИ- СЕОНИК	о	„НУТН“ ЗМИЈА ОТРОВ- НИЦА(М)	и	СВИ ЗА ЈЕДНО, ОСЛОТ- НО	УЗВИК У СИН- АЛЦИ	а	ј
ЧЕТ- ЗА- ПЦАН	ВРЕТА ПАПА- ГАЗА	и	е	к	а	г	у
ПРИ- ЛИЧНО ВЕЛИК, ГОЛЕМ	В	о	т	о	и	е	и
ГРАД У ИРАНУ	а	к	а	р	к	у	СТАРО- ГРАКИ ПЕВАНИ
МАГИ- СТАР	и	р	ПАСЕЊЕ, НАПАСА- ЊЕ ПОТКРВ- ЊЕ	т	а	и	а
ПОСТА- ВА У КОШАР- ЦИ(МН)	т	е	и	о	р	к	е
ЗНАК ЗА УРАН	у	100m ² ПРИКО СЛОВО	а	р	ОЛИВЕР ДРАГО- ЈЕВНИЈ ОПТАНО- ВАЗА	о	у
УЗ- ВРАКА- ЊЕ	р	е	в	а	и	и	и
ВРЕТА БЕНИТОГ ТУМОРА	НАШ КОМИ- ЧАР МИГА	и	а	и	и	т	ПОЛИ- ТИКИН ЗАБАВ- НИК
ВЕЛИКИ ИНДИ- ЈАНСКИ ЧАРОВ- ЊАК	В	и	а	и	и	у	СКРАПЕ- НИЦА ЗА АРИСТ
АУТО ОЗНА- КА ИТАЛИ- ЈЕ	и	„РАДИ- ЈУС“	РИВАР- СКО ОПУ- ШЕ ИЛИ ПАР- ТУБУС	в	и	и	а
РЕКА У ЈУЖ- НОЈ АМЕРИ- ЦИ	о	р	и	и	о	к	о
СКРА- ПЕНИЦА ЗА МЕТАР	и	АМБИС, БЕЗДАН	т	о	и	а	р

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

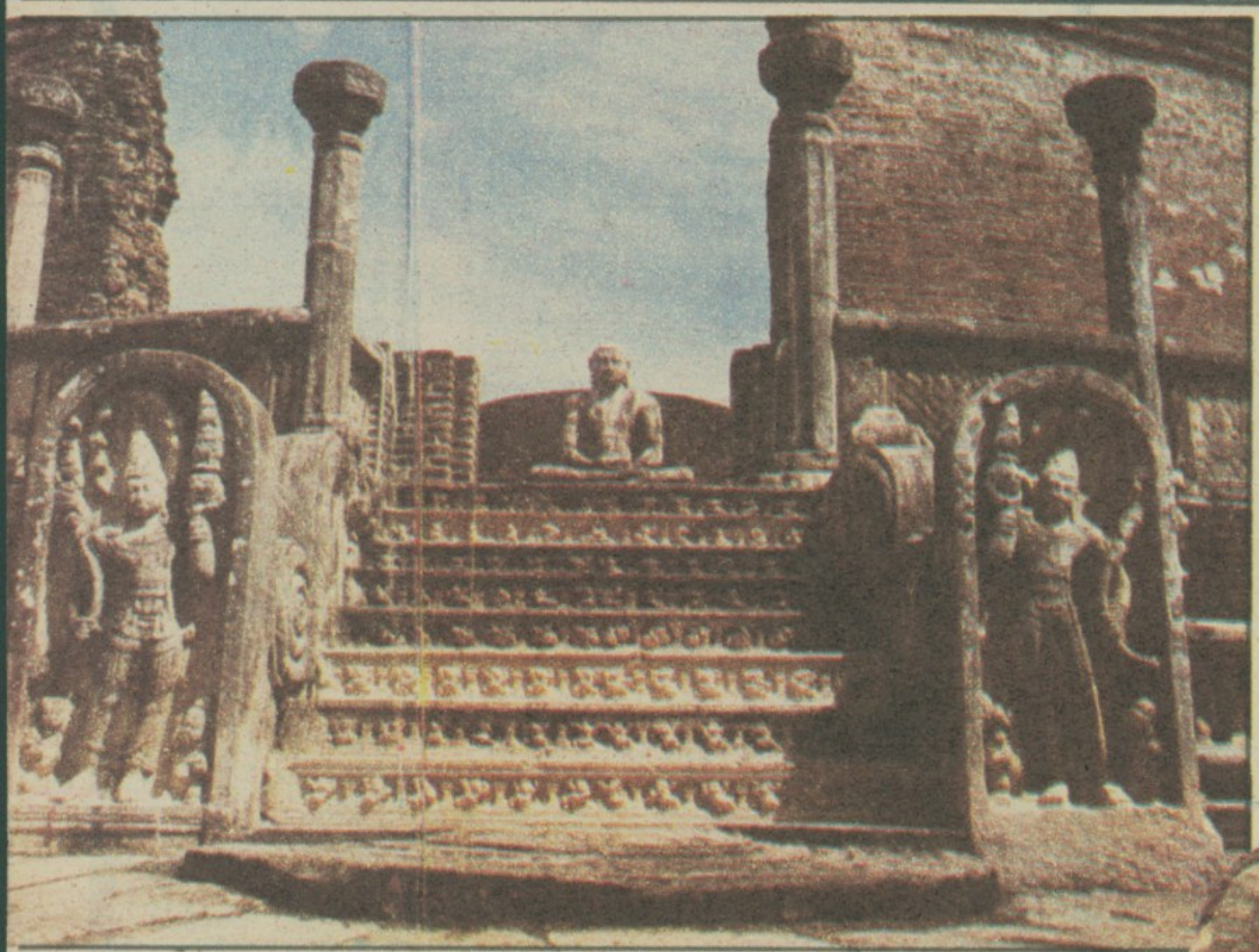
ВОДОНАПО: страсно, поентер, аматери, кинолог, Тифани, Мими, Н, е, Атика, метанол, Ото, Аг, риличар, имовина, рог, ц, С, Алигарх, Тоја, во, Изар, зд, и, небо, г, Симов, илузија, запорањ, оранице.

ЧУВАРИ

ОСТРВА

ЛАВОВА

У Поланаруви, статуа ка-
меног Буде који лежи
дугачка је
14 метара

Два чувара у друштву бу-
де. Некада су, уместо
њих, крај степеништа
стајала само два камена
блока

Острво Цејлон, односно државу Шри Ланку, од Индијског полуострва раздваја само канал и мореуз испресецан великим бројем мањих острва. Управо због те близине цејлонска култура одувек је била под утицајем свега што се догађа на континенту. И сама реч Цејлон води порекло од сличне индијске речи која значи „острво лавова”. Тврди се, наиме, да је управо лав био тотем првих досељеника индоевропске расе који су средином првог миленијума пре нове ере дошли на ово острво. Осим тога, из Индије је стигао и будизам који на Цејлону чак и данас живи и цвета.

Цејлонска култура ипак има своје сасвим одређене одлике проистекле из њених друштвено-економских, језичких, верских и етничких особености. Само што је та различитост знала да буде и извор неспоразума са првим суседима, који су се, кажу, понекад претварали и у крваве обрачуне.

Седам змијских глава

Статуе такозваних Чувара могу се видети крај храмова у многим азијским земљама, а њихова је улога, тако бар кажу верници, да својим претећим изгледом одагнају зле духове који би могли да повреду светост богомоља.

На Цејлону, крај степеништа које води на платформе веома оригинално грађених споменика црквене архитектуре, увек стоје по два таква чувара истог лика које називају Нага Раџа или Краљ кобра. Изнад фигуре Нага Раџе уклесан је низ од седам глава кобри поређаних у круг тако да личе на ореол. У једној руци држи грану или букет цвећа, у другој – вазу такође с цвећем. Крај ногу му стоје два буцмаста патуљка с обавезним капама у облику лотосовог цвета и шкољке.

У том призору нема ничег застрашујућег. Нема сечива ни бодеза нити било ког другог претећег симбола, па ни мрког израза. Напротив, често се на лицу Чувара види осмех, што на први поглед доводи у питање његову улогу заштитника или браниоца. Али, елементи симболике овде имају одлике иконографије дубљег значе-

ња, тако да се прави смисао мора тражити баш иза обичних ствари.

И ево прилике за мало занимљиве историје:

Све је – вода

Некад давно Чувари су били камени блокови готово необрађени, јер камен, сам по себи, за те људе има магијску моћ, и није било тешко да му се, макар и необрађеном, припише сасвим одређени смисао и значење.

Почетком наше ере на унутрашњој страни камена појавиле су се неке фигуре. На пример: само ваза с цвећем, као симбол који има директне везе с водом и вегетацијом.

У каснијем периоду с камена нестаје ваза. Истовремено, цвеће и лишће постају све већи и несразмернији. На преосталој површини уклесане су сцене из при-

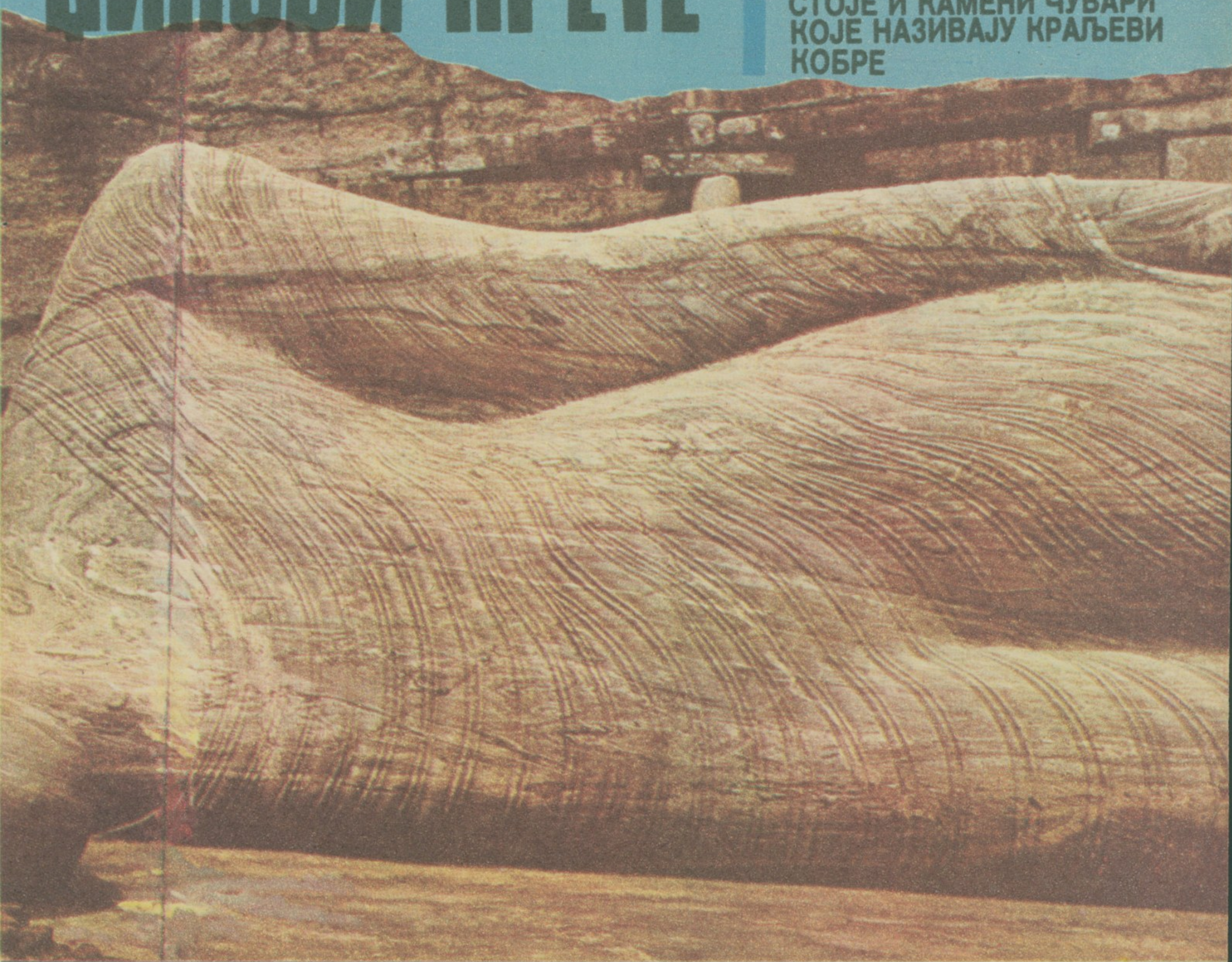
ча о животу Буде. Уместо вазе на камену се појављују патуљци, један с десне стране степеништа који води у храм, а други с леве – на другом каменом блоку Чувара. Највероватније због честих превласти краљева из јужне Индије. А у јужној Индији кобра је симбол воде и плодности. Мада кобра на поменутим рељефима не представља воду, већ је пала представљена низом ових змија.

На Цејлону се, очигледно, као симбол бира само оно што може да се повеже с елементом течности – водом. А она веома закупаљна становништво острва. То потврђује и важност коју одувек придају систему наводњавања. Ако не знате, Цејлон је сав испресецан каналима за наводњавање који представљају један од највећих остварених подухвата из далеке прошлости.

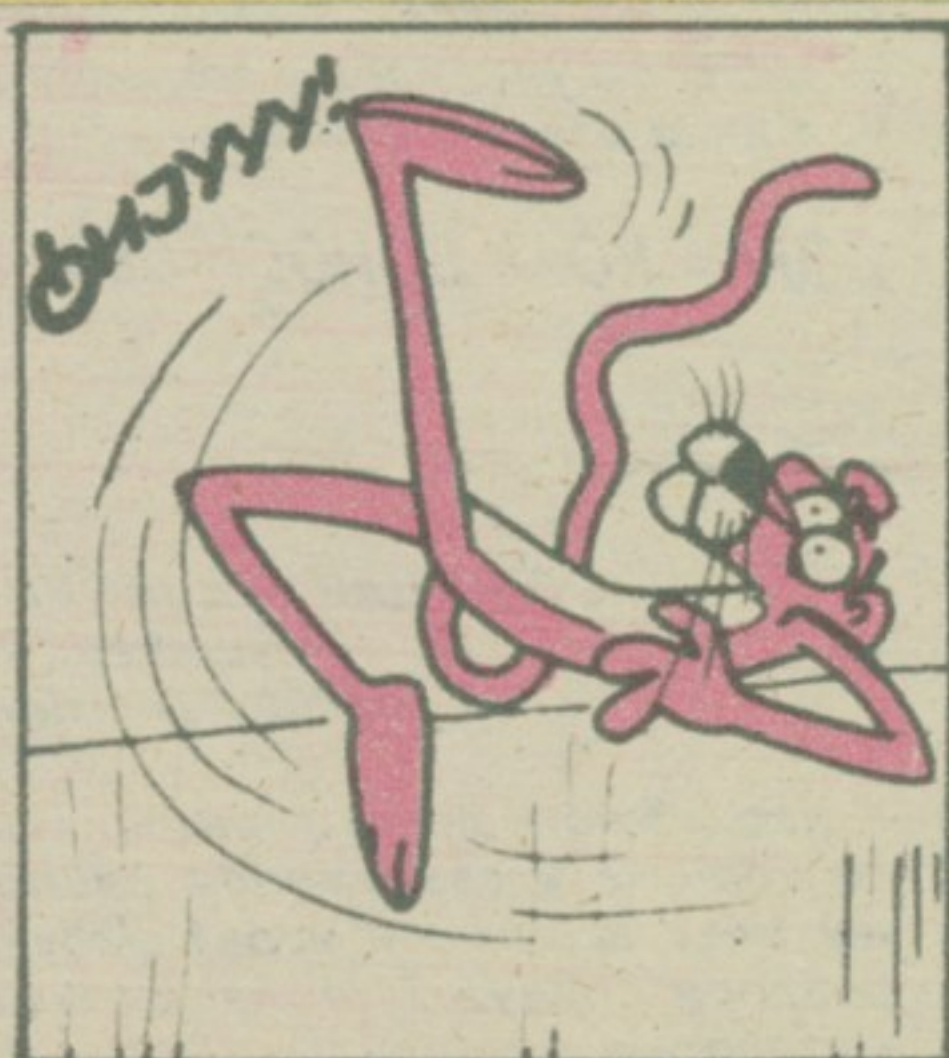
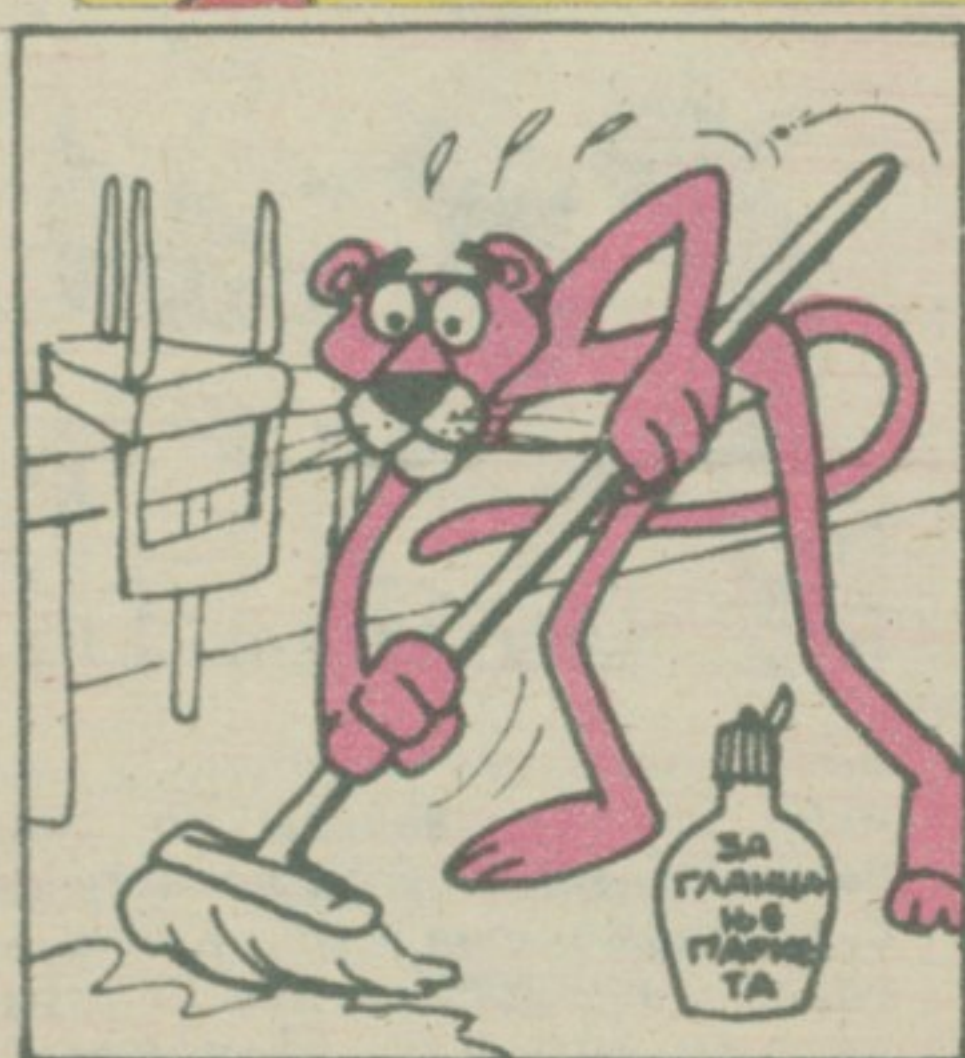
Д. В.

ЦИНОВИ ПРЕТЕ

НА ОСТРВУ ЦЕЈЛОН,
КРАЈ СВАКОГ ХРАМА,
УЗ ОГРОМНЕ СТАТУЕ БУДЕ
СТОЈЕ И КАМЕНИ ЧУВАРИ
КОЈЕ НАЗИВАЈУ КРАЉЕВИ
КОБРЕ

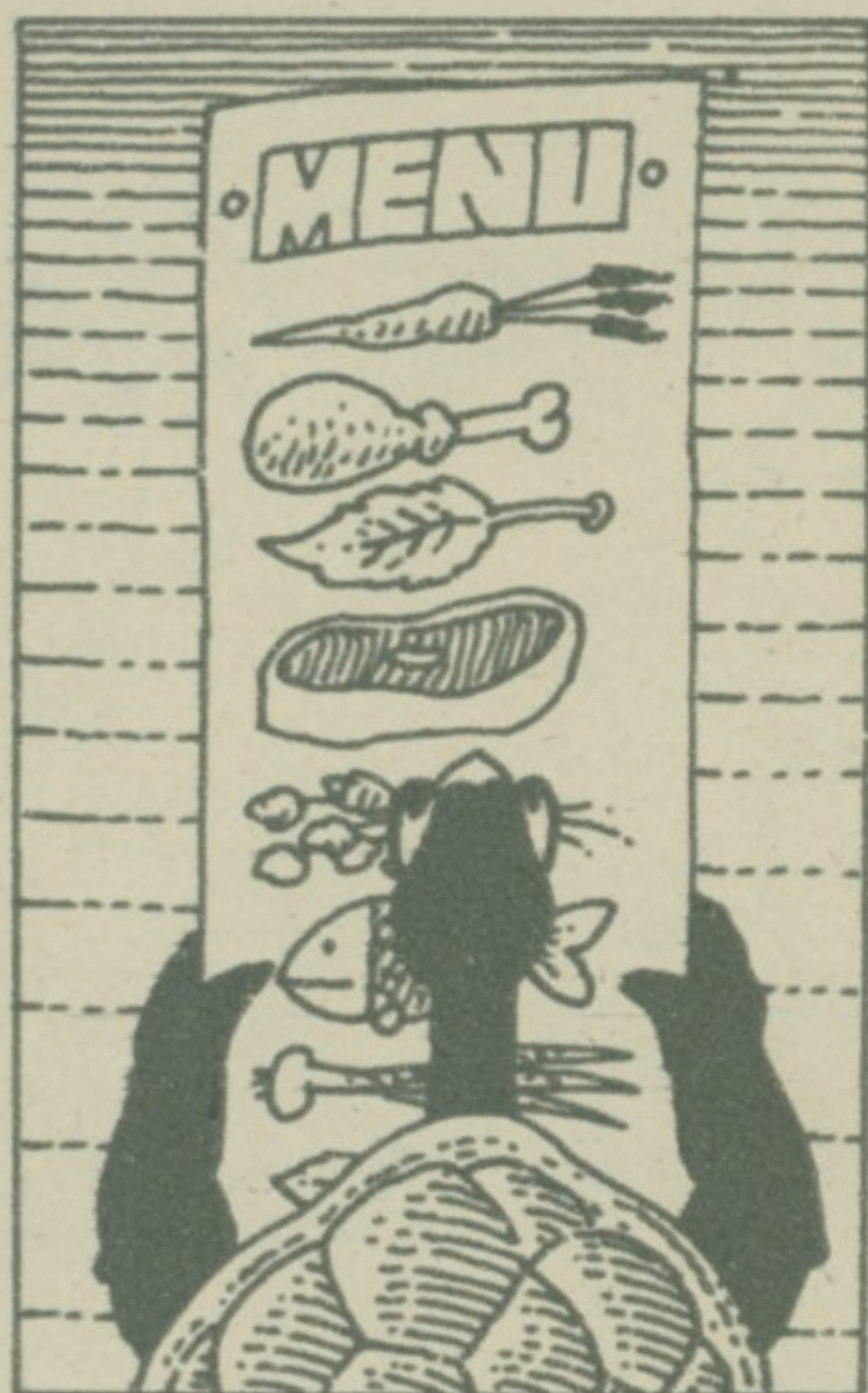
ПАНТЕР ПАНТА

ЈЕЛОВНИК ЗА КОРЊАЧЕ

✉ Добила сам за рођендан две зелене корњаче које зову и водене. Много их волим, али иако су мале имам велику недоумицу: не знам чиме ни како да их храним. Распитивала сам се о томе.

али нико није знао да ме упуте. Сада помоћ очекујем још само од тебе, с надом да моје миљенице неће угинуте од глади.

ИВАНКА МАЗАЛОВИЋ
Новосадска 3
25220 Црвенка

Све врсте корњача, па и ове твоје које су пореклом из Америке, су, у ствари, сваштоједи. Дакле, једу разне биљке, али и инсекте, мале рибе, па и чисто месо, наравно тако уситњено да могу да га прогутају. Свим овим можеш сасвим слободно да храниш и своје љубимце. Међутим, како су нам рекли стручњаци, и у томе треба да се буде пажљив, јер кад је храна у питању ретко која животиња, па и корњача, зна за меру и „кад је доста“. Другим речима, уколико имају обиље хране, најчешће се преједу, што доводи до поремећаја у организму. Корњаче које ти имаш не остају увек малене, како

се погрешно мисли, него могу да нарасту чак до тридесет центиметара дужине, наравно, зависно од услова и начина живота. Међутим, ако се преобилно храни, ова врста корњаче расте веома брзо, због чега њен оклоп постаје неприродно мек. Оваква корњача лако може да се повреди, нарочито ако падне, на пример са стола. Јер, док копнене корњаче имају изврстан осећај за висину и не дешава им се да несмотрено тресну на под, ове, навикле на живот у води, не знају да се сачувају пада који за њих може да буде опасан по живот.

ЦАРСТВО ОСВОЈЕНО САБЉОМ И ПЛАМЕНОМ

✉ Чуо сам за великог освајача Тимура Ленка, али о њему не знам ништа опширније па те молим да ми помогнеш.

ФИЛИП ДАМЊАНОВИЋ
51306 Чабар

Наводно потомак великог Џингис-кана монголски војсковођа и освајач туранског порекла Тимур Ленк или Тамерлан (1336-1405) био је на врхунцу своје моћи кад се његово царство простирало од Москве до Дамаска и од Казања до Њу Делхија. Овај син бега Тарагаја из номадског монголског

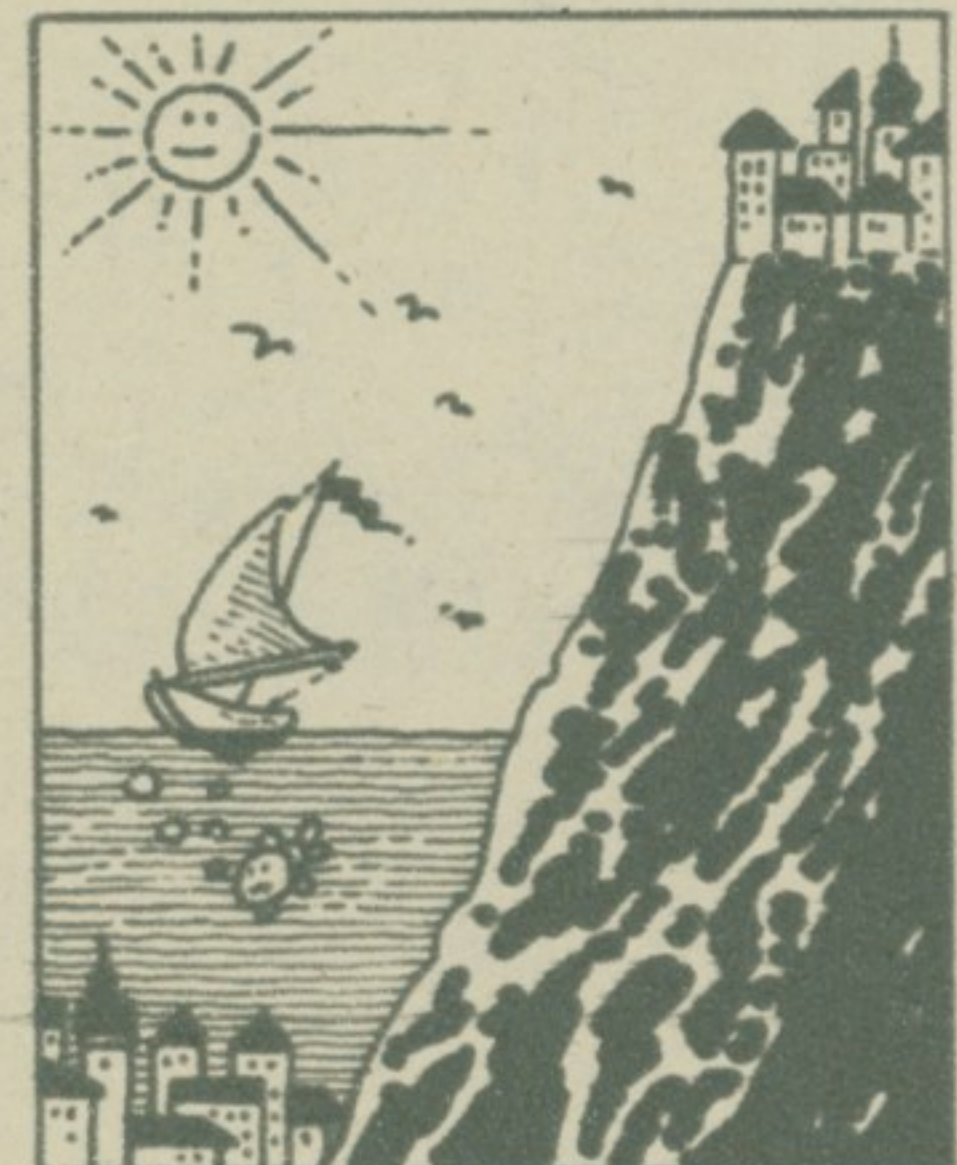
племена Барлас истакао се већ као младић у племенским ратовима великом храброшћу, тако да се ускоро прогласио за великог емира Трансоксијане у централној Азији и наследника Џингис-канове империје са седиштем у Самарканду. Створивши врло јаку војску, готово непобедиву у то доба, кренуо је на своја велика освајања. Пред његовим коњаницима падали су један за другим крајеви и градови, тако да је брзо освојио области на западу и северозападу све до Каспијског језера, Урала и Волге, а на југу и југозападу подручја до Персије. Њему није могла да одоли ни Индија ни турски султан Бајазит I. Почетком 1404. године Тимур Ленк креће на Кину, али његов поход прекида смрт. Огромно царство које је освојио сабљом и пламеном распало се ускоро после његове смрти.

ОД ВРХОВА АНДА ДО ГРАДОВА ИСПОД МОРА

✉ Који град се налази на највећој, а који на најмањој надморској висини?

СТОЈАНКА ПЕТРОВИЋ
Николе Тесле 12
21205 Сремски Карловци

Серо де Паско, перуански град међу врховима Анда, највише је насеље на Земљи: налази се на

4359 метара изнад мора. На најмањој висини је мноштво градова Холандије (Низоземске). Подигнути су испод морског нивоа, пошто је људском упорношћу земља једноставно отета од таласа.

ВОЊКА КОЈА ДОНОСИ СВАЂУ

✉ Одакле потиче израз „јабука раздора“?

БОЖИДАР БОШКОВИЋ
Нушићева 29
38000 Приштина

Као и многи други термини који се користе у савременом општењу међу људима и израз „јабука раздора“ преузет је из античке митологије.

Старогрчка легенда казује да су на једну раскошну свадбу били позвани сви богови с Олимпа. Међутим, позив је нечијом кобном заборавношћу заобишао богињу неслоте Ериду. Увређена и љутита, она је смислила освету: кад је свечаност била на врхунцу, појавила се лукава Ерида и на препуну трпезу бацила златну јабуку на којој је писало „Најлепшој“. Хера, супруга бога Зевса, богиња мудрости Атина, Афродита, богиња лепоте, и остале богиње посегнуле су одмах за јабуком. Свака је сматрала да припада управо њој, тако да настаде бучна свађа...

Од тада се израз „јабука раздора“ користи кад се говори о поводима за разне несугласице и свађе.

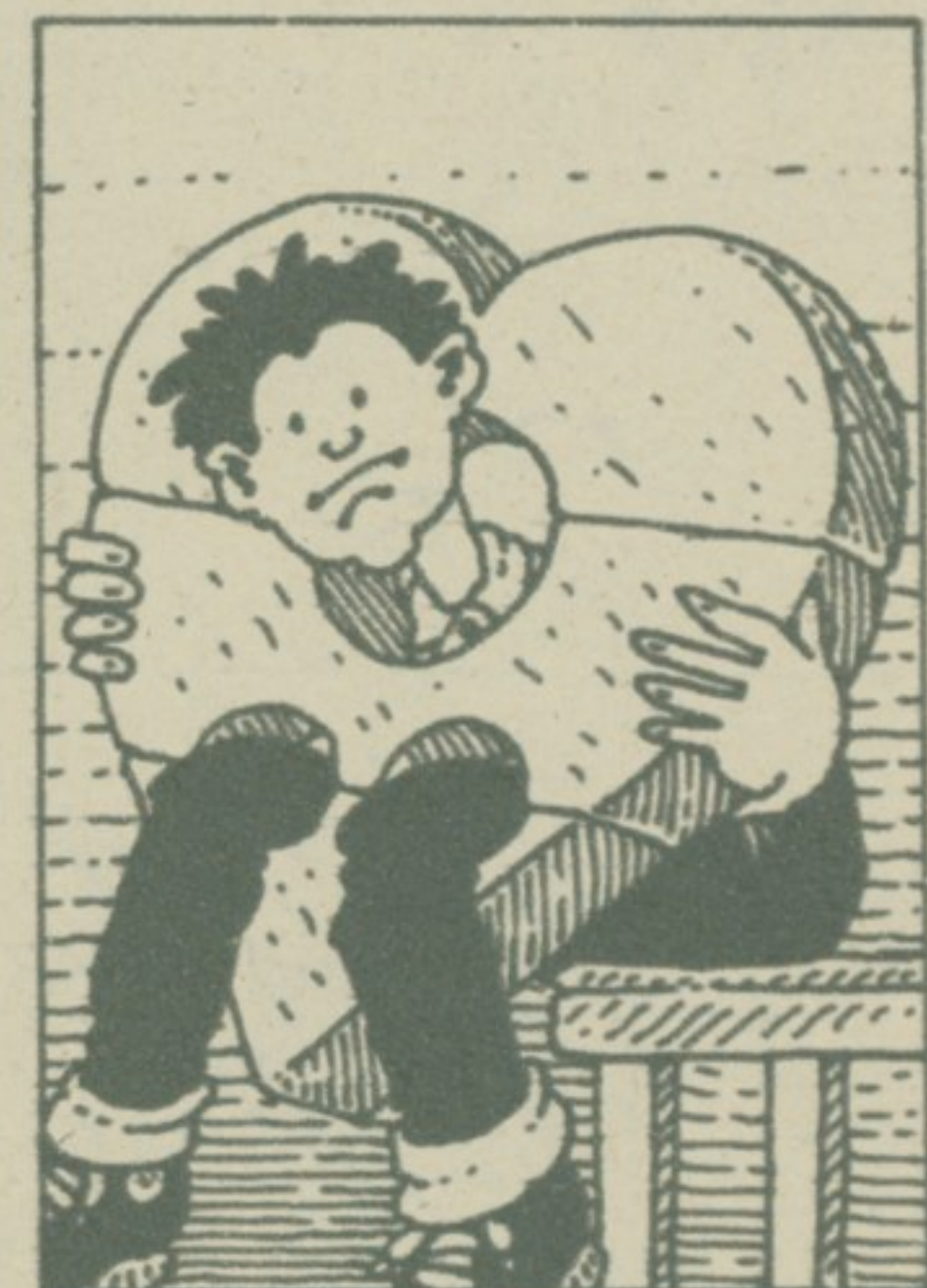
ТО НИЈЕ ТОРТУРА

✉ „Не могу више да поднесем твоју тортуру“, рекла ми је једном у љутњи моја мама. Кад сам је касније питао шта је то тортура, одговорила је: „Мучење, ето шта!“ О каквом је мучењу реч?

СРЕДОЈЕ СРЕЊКОВИЋ
19232 Брза Паланка

Тортура је физичко мучење окривљеног да би се у кривичном поступку од њега добило признање о учињеном делу. Међутим, у савременим правним процесима овај начин признања није дозвољен. Сигурно је да ти своју мајку ниси мучио онако како су то некада чинили истражитељи и да је она, у љутњи, употребила прејаку реч.

Као метод да би се изнудило признање, тортура је позната скоро од памтiveness. То је био саставни део римског права, али се појављује и код словенских и германских народа. Тортура врхунац достиже у средњем веку. Али, у

многим земљама тог времена племићи су у кривичном поступку имали привилегију да не могу да буду стављени на тортуру, која се обављала помоћу нарочитих справа за мучење. Били су то инстру-

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Тамара Тасић, Међународни пут 31, 21000 Нови Сад – има 12 година, воли музику, спорт и све што воле млади.

Далија Врањеш, Савска 48, 54000 Осијек – има 16 година, воли све што воле млади.

Горица Марић, Јаше Игњатовића 6/3, 24000 Суботица – има 16 година, воли музику, спорт, глуму и другарство.

Сања Млађеновић, Славка Родића 2а, 72000 Зеница – има 13 година, сакупља значке и постере, хоби јој је глум.

Негријевска Филипина, Народен фронт 31/12, 91000 Скопље – има 13 година, воли тенис и рукомет, природу и животиње, уметност, књиге и филм.

Ивана Рагић, М. Орешковића 60, 56270 Жупања – има 10 година, сакупља марке, значке и салвете.

Ана Лаврић, Војислава Кеџмановића 27, 78000 Бањалука – има 6 година, воли музику и сакупља значке.

Јосипа Домљановић, Народних жртава 10, 58000 Сплит – има 14 година, воли све што воле млади.

менти за стиснање палеца, везивање руку, стезање ногу, растезање целог тела и сл. Време трајања мучења било је препуштено изасланицима суда. Истовремено док је мучен, окривљени је и испитиван и ако не би ништа признао морао је да буде ослобођен. Међутим, мученик је тако мрцварен да је морао да призна или би умро од мука.

У 18. веку тортура је укинута у многим европским земљама. Истина, неки њени трагови задржали су се у кривичном поступку до 19. века, да би у нашем столећу званично сасвим ишчезли. Данас се свако признање изнуђено физичким мучењем сматра кривичним делом.

УОЧИ ПРАВИ ЧАС

У школи смо спомињали старогрчког филозофа Талеса. Професорка нам је рекла да је он

један од 7 античких мудраца. Који су били остали.

НАДА ЗЕЦ
Вуковарска 93
54000 Осијек

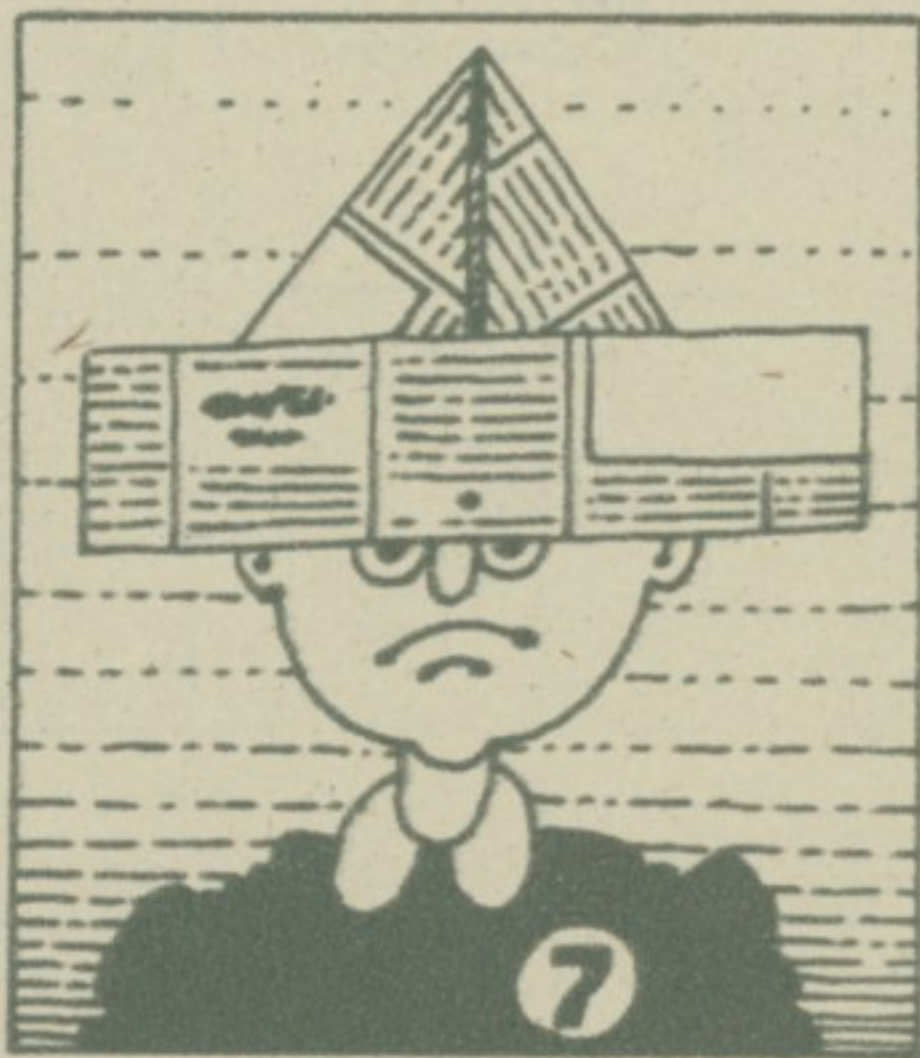
Седморица истакнутих мислилаца и државника старих Хелена, из 6. и 7. века пре наше ере, добили су назив „седам мудраца“. Легенда је сачувала неке од њихових пословица и умних изрека. У седам мудрих обично се убрајају: Солон из Атине коме се приписује пословица Ни у чему не претеруј. Талес из Милета је рекао Упознај самог себе, а Хилон из Спарте Покоравај се законима. Питак с Лезбоса: Уочи прави час, Бијант из Приене: Почетак открива човека. Клеобул из Линда: Најбоље је држати меру. Перијандар из Коринта: Задовољства су пролазна, часно име је бесмртно.

ЧЕТВРТИ СТАЛЕЖ И СЕДМА СИЛА

Због чега се новинари и средства информисања понекад називају и „седма сила“?

БОРБЕ ЧОЛИЋ
Светозара Милетића 19
24300 Бачка Топола

Штампа, радио и телевизија као моћна средства која утичу на јавно мњење, представљају у многим земљама нарочиту категорију друштвене делатности, због чега често добијају и називе као сила, сталеж и сл.

Код нас се новинарство и новинари некад популарно називају „седма сила“, а порекло овог незваничног имена везано је за наш најстарији дневни лист – „Политику“.

Неколико година пре другог светског рата у „Политици“ је објављена реклама за једно публицистичко издање према којем је у то време постојало шест сила: Француска, Енглеска, СССР, Немачка, Италија и Мала Антанта – савез између Румуније, Чехословачке и Југославије, тада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Духовити рекламаш је као седму силу навео – штампу. Ускоро је о новинама и новинарима почело

уопште да се говори као о „седмој сили“, па се тај назив задржао до данас.

У Енглеској се, на пример, штампа зове и „четврти сталеж“, по подели која је преузета из предреволуционарне Француске, где су прва три сталежа била племство, свештенство и грађанство.

ПОШТЕНА ТРАМПА

Забавнице, пошто је у питању опклада, дај ми десет питања у замену за моје десетогодишње поверење. Важи?

ЈОВАНКА КОПРИВИЦА
Билећа

Због чега је Робин Худ отимао од богатих?

Због тога што сиромашни ништа нису имали.

Који је најбољи начин да се победи у трци?

Треба трчати брже од свих осталих.

Којим анаграмом се Адам представио Еви?

Мадам, Адам.

Шта је црно када је чисто, а бело када је прљаво?

Школска табла.

Шта не можеш да именујеш а да га тиме не уништиш?

Тишину.

Шта је то од чега је сваком мука осим ономе ко га гута?

Ласкање.

Шта путује оно света а увек остаје у углу?

Поштанска марка.

Како знате да је шаргарепа добра за очи?

Просто, јесте ли икада видели зеца с наочарима?

Како називамо особу која нема све прсте на руци?

Нормалном. Прсти треба да буду распоређени на две руке и две ноге.

Шта најбоље производи само Мексико?

Мексиканце.

С. М.

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године. В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“ др Живорад Миловић

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“ Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника Зефирини Греси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоновић, Љубинка Ђуновић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљејић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Берица Смиљанић, Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирини Греси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графично-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Милић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрионић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Милени Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномерковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ: Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО: Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД \$ 42.-
СР НЕМАЧКА ДМ 93.-
ШВЕДСКА Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Милојко Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

СНАЈПЕРИСТА ЈЕ ИМАО ШЕШИР

Гљиве су савршено мирна биљна врста, у сваком случају **непокретна**. Ни муву не би згазиле (изузимајући лепу мухару с црвеним шеширом и друге отровнице које гарантовано убијају и слона). Живе свој живот, хране се изумрлом органском материјом. Па ипак, ова идилична слика нема везе са стварношћу. Бар у појединим случајевима – не.

У тропским шумама постоје и такве агресивне гљиве које нападају животиње – глисте, паукове, инсекте, и – прождиру их!

Да би дошла до плена једна оваква печурка **лучи** нарочит ле-

пак. Инсект само треба да се спусти на њу, а гљива **сјеремно** убацује у његово тело танку цевчицу и исисава све хранљиве материје.

Међутим, неке гљиве су нестрпљиве. Не могу да сачекају да им жртва приђе сасвим близу и још издалека почињу да је засипају спорама. Циљају тако савршено да ракета-спора погађа жртву снајперском тачношћу. Уместо барута за избацивање пројектила користе осмотички притисак тако да до „пуцња“ долази тачно оног тренутка кад циљ пролеће (протрчава, прогмизава) поред ње. Како се ствара овакав механизам оријентације, још није утврђено.

Домет „стрела“ различит је код различитих гљива и креће се од десетак центиметара, до једног метра, а код неких достиже чак и пуна четири метра! Таквим даљинским уређајем природа је, рецимо, обдарила печурку по имену „sphaerobulus java“.

МАЛА ПОВРШИНА – ВЕЛИКИ УСПЕХ

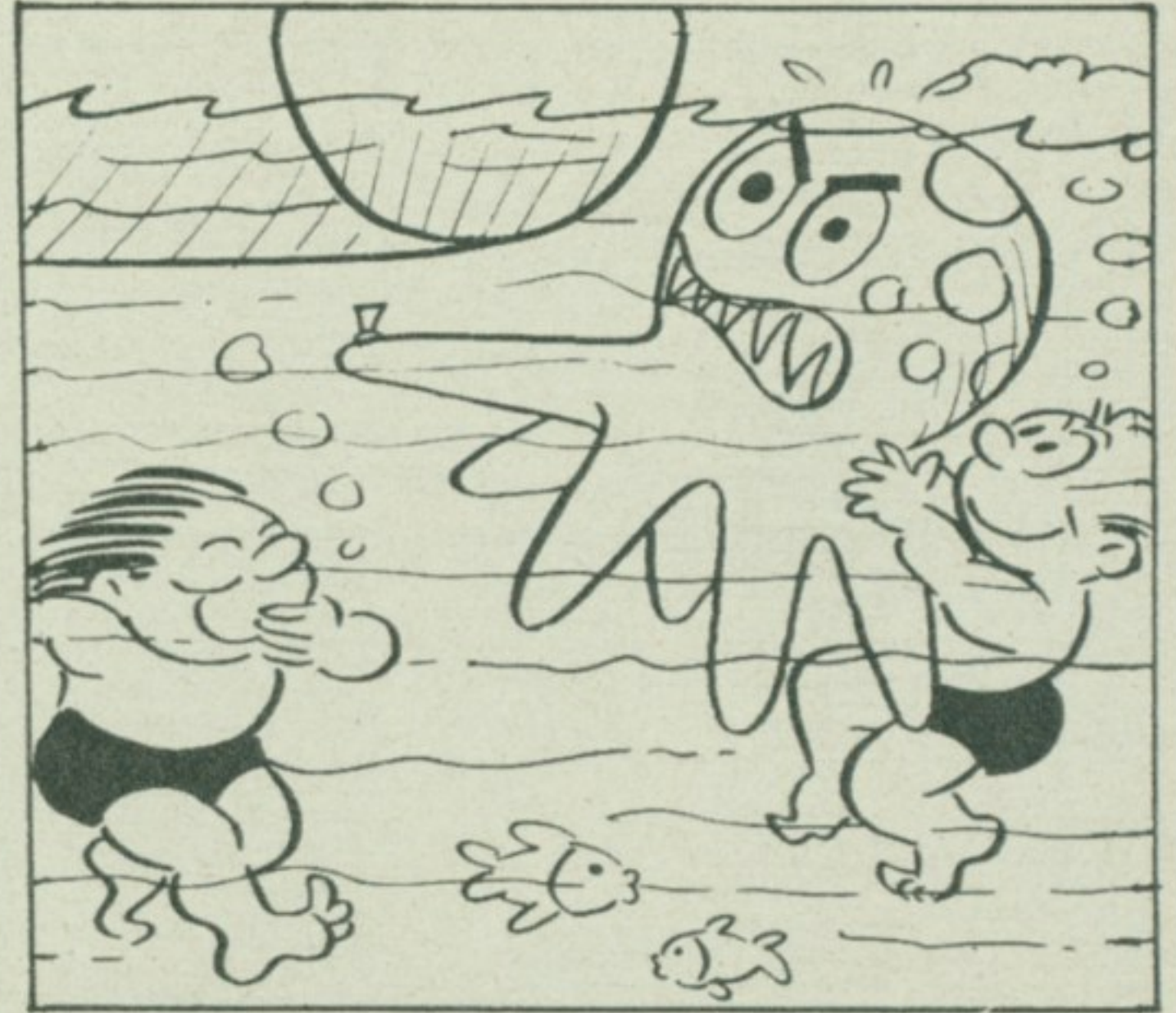
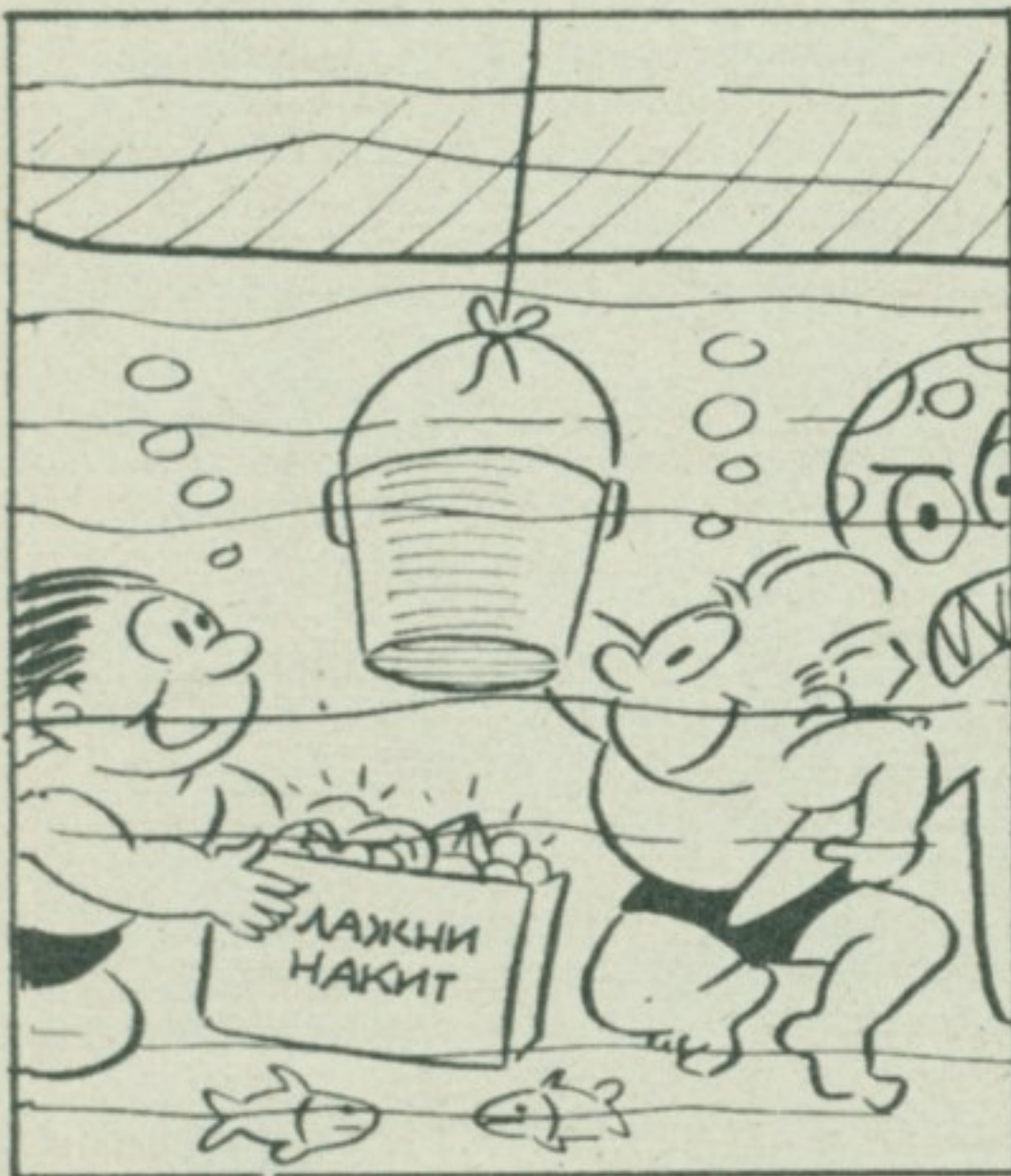
Бикини је прославио 40. рођендан.

Најмању одећу на свету прва је на базену Молитор у Паризу у јуну 1946. понела једна млада играчица (на фотографији). Проналазач ова два парченцета тканине Реард, који је умро 1983, али чија фабрика и даље постоји, сматрао је своју креацију правом „експлозијом“, па јој је у том смислу и дао име бикини, по острвцу у Пацифику на које су САД у марту 1946. бациле експерименталну атомску бомбу.

Реард мирно почива у гробу и не сањајући да га је претекао анонимни колега који је живео у старом Риму. Наиме, на Сицилији у Вила Армерини, и данас се у добро очуваним рушевинама зграда које су припадале патрицијима, могу видети мозаици који представљају даме у дводелним костимима. Разлике ипак има: младе старе Римљанке носиле су га само у гимнастичким дворанама, а и текстила је било нешто више него што треба за данашње „три конфете“.

БИМ И БУМ

ПЕЋИНАРИ

